

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

29 Φεβρουαρίου 1908

ΕΤΟΣ Η' ΤΕΥΧΟΣ 178

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗ Πέτρος Αύγουστίνος Γκός.
Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ Μοῖρες.
ΑΛΕΞ. Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ Ἀπὸ τ' Ἀνοιχτά Μυστικά.
Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ Μονοτονία.
Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ Ὁ ἅγιος Κασσιανός, διήγημα.
Ν. ΣΚΩΤΙΑΔΗ (Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ) Ἡ Β. Δυτικὴ Ἡπειρος
καὶ οἱ Ἀλβανοί.
ΕΡΒΕΡΤΟΥ ΚΡΥΓΕΡ Αἱ πρόοδοι τῆς ἀεροναυτικῆς.
ΛΩΡΗ ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗ Ποιήματα.
ΓΑΣΤΩΝ ΡΑΖΩ Ἡ φιλοσοφία τοῦ Λεονάρδου δα Βίντσι.
Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ Τωρινὰ καὶ περασμένα.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Λόγοι καὶ Ἀντίλογοι ὑπὸ Π. Νβ.
Τὰ βιβλία ὑπὸ Π. Νβ.
Ἀρχαιολογικά ὑπὸ Φ. Φρασιδήμου, Α. Γερηνίου κλπ.
Μουσικὴ ὑπὸ Θ. Ι. Σακελλαρίδη.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ Οἱ κριτικοὶ τῶν «Παναθηναίων» κρινόμε-
νοι ἀπὸ τὸν κ. Σπ. Μελάν. — Ἐνα γράμμα τοῦ Παύλου Νιρβάνα. — Ἀπὸ τὰ ἰδικά
μας καὶ τὰ ξένα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας. — Ἐναρκτήριον μάθημα τοῦ ὑφηγητοῦ
κ. Οἰκονομάκη. — Ἡ Ναὺς τοῦ Δ' Ἀννούντσιο. — Ὁ κ. Βίζουκίδης περὶ τῆς
ἑδρας τοῦ Ἀττικοῦ Δικαίου. — Ὀλιγόστιχα. — Προτομὴ τοῦ Σολωμοῦ ἐν Ἀθή-
ναις. — Ἀλληλογραφία. — Νέαι ἐκδόσεις.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Κόκκινες στέγες, ὑπὸ Καμίλ Πίσσαρο, ἐκτὸς τοῦ κειμένου, χρωματιστή. — 6 εἰκό-
νες ἀεροστάτων. — Προσωπογραφία ὑπὸ Ι. Ἑδμ. Ἀμάν. — Προσωπογραφία ὑπὸ
Ρενέ Μενάρ.

Ἀθήναι, ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35

Ἐκαστὸν Τεύχος Δραχ. 1,20

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος δρ. 25

δι' έξ μην. > 13

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος φρ. 25

δι' έξ μην. > 13

ΑΘΗΝΑΙ. 35 Όδος Αριστοτέλους.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΤΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

εκδίδονται την 15 και 30 έκαστου

μηνός.

Αι έγγραφαι αρχίζουν κατά μήνα.

Έκαστον έτος αποτελείται από

δύο τόμους από 15 Όκτω-

βρίου και από 15 Απριλίου.

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέ-

φονται.

Έν τευχος αποστέλλεται δωρεάν

ως δείγμα.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΠΛΗΡΟΝΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.—Φρ. 5 κατά την έγγραφην,
Δρ.—Φρ. 5 μετά 2 μήνας και ούτω καθ'εξής μέχρις αποπληρωμής.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΜΗΝΙΑΙΟΙ (διά την Ελλάδα μόνον) προς Δρ. 2 κατά μήνα.

— Πάσα αίτησις προς έγγραφην συνοδεύεται απαραίτητως υπό του αντιτίμου εις τραπεζ. ή ταχ. έπιταγήν.

Προς τον κ. ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Διευθυντήν των «Παναθηναίων» ΑΘΗΝΑΣ

Όλα τα τεύχη των προηγουμένων έτών πωλούνται υπερτιμημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ των «Παναθηναίων» εις όλην την Ρωσίαν ο κ. Αναστάσιος Μάλτος.

Όδηςσός rue Rouschkin No 66.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ εις όλην την Αίγυπτον ο κ. Τριαντάφυλλος Τσιτσέλης Βιβλιοπωλείον ο
«Ερμής» έναντι του Αβερωφείου Γυμνασίου.

ΔΩΡΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόμοι των ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ χαρτοδεμένοι έκτός του 5ου, 10ου, 13ου και 14ου έκαστος Δρ.—Φρ. 2.—
Διά τας έπαρχίας 50 λεπτά, διά τὸ έξωτερικόν 1 φρ. επί πλέον ταχυδρομικά.

Όλη ή σειρά, τόμοι 14, έλεύθεροι ταχυδρομικῶν τελῶν Δρ.—Φρ. 130

Η όλη σειρά, τόμοι 14, πωλείται και κατά δόσεις εκ Δρ.—Φρ. 5

Κατά την πληρωμήν έκάστης δευτέρας δόσεως αποστέλλεται ένας τόμος. Ούτω
μέ τον 14ον τόμον θα έχη αποπληρωθῇ ή αξία όλων.

Πάυλον Νιρβάνα: Γλωσσική αυτοβιογραφία.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . προς Δρ.—Φρ. 0.50 αντί 1
Παρά Λαλέουσα, ποιήματα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2
Αρχιτέκτων Μάρθας, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2
Τέχνη και Φρενοπάθεια . . . » 0.50 αντί 1

Κίμωνος Μιχαηλίδη: Σάν Ζωή και Σάν Παραμύθι, διηγήματα και εικόνες.—Έκδο-
σις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

Σπύρον Μελά: Ο Γυιός του Ίσιου, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

Όσκαρ Ουάιλντ: Σαλώμη, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 0.75 αντί 1

Μ. Μαλακάση: Η Κυρά του Πύργου, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

Ι. Πολέμη: Κεμήλια, ποιήματα . . . » 1.50 αντί 3

Έξωτικά . . . » 1 αντί 2

Γ. Στρατήγη: Τραγούδια του Σπιτιού, ποιήματα.—Έκδ. «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 3

Ν.Επισκοποπούλου: Ερημες ψυχές, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

Λεύκωμα των «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΙΤΙΔΟΠΟΙΕΙΟΥ

ΧΗΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1882

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡ. 3.000.000

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑ ΧΡΥΣΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ

Πυρίτις άκαπνος πολέμου και κυνηγιού Πυ-
ρίτις μαύρη και Λυγαρίτις όλων των ειδών.
Φυσίγγια άκαπνου και μαύρης πυρίτιδος παντός
όπλου. Κάλλικες Μάνλιχερ, Γκρά και περιστροφών.
Θεικόν δξύ, Νιτρικόν δξύ, Υδροχλωρικόν δξύ,
Θεικός χαλκός, Θεικός σίδηρος, Αντιπερνοσπο-
ρίνη, Στουπέτσι, Μολυβδοσωλήνες, Σκάγια.

Τιμαί ανεπίδεκτοι συναγωνισμού.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΤΕΑΤΟΚΗΡΟΠΟΙΕΙΟΝ

Ο “ΦΟΙΒΟΣ,”

ΕΤΑΙΡΙΑ ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1893

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡ. 500.000

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

Βραβευθέντα διά χρυσῶν βραβείων έν τῇ Παγκοσμίῳ
Έκθέσει των Παρισίων, τῇ Διεδνεί Έκθέσει
τῆς Κρήτης και τῇ Διεδνεί Έκθέσει των Όλυμπίων.

Στεατοκήρια (Σπερμασέτα) άρίστης και
πρώτης ποιότητος, χρωματιστά και έκαίλισιων,
κατασκευαζόμενα διά νεωτάτης χημικῆς μεθόδου,
δίδουσιν άπλετον φῶς, τήκονται άνευ σταγόνων
και σβύνουσιν άνευ οσμῆς. Στεατίνη, Παραφ-
ρίνη, Κηριζίνη, Γλυκερίνη και Έλαιίνη.

Γραφεϊον Διευθύνσεως: Όδός Σοφοκλέους άρ. 2.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΥΠΟΚΑΜΙΣΩΝ

ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΩΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗΜΑ ΣΙΔΗΡΩΤΗΡΙΟΥ ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ

ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

33—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—33

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ

ΜΕΓΕΘΥΝΣΕΙΣ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 10. Παρά τῇ πλατείᾳ Συντάγματος

ΤΑ ΜΕΤΑΞΩΤΑ

ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ

ΗΞΙΩΘΗΣΑΝ 10 ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΙΜΗΘΗΣΑΝ
ΔΙΑ ΧΡΥΣΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΤΛΩΝ ΤΙΜΗΣ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τὰ περίφημα ταῦτα μεταξωτά τῆς κ. Σπάρτης Καρασταμάτη, τὰ ύμνηθέντα εις όλας τὰς γλώσσας και δια-
δοθέντα εις όλον τὸν κόσμον κατέστησαν περιώνυμα διά τὴν άπαράμειλλον στερεότητά των και τὴν εκ καθαράς
και φυσικῆς μετάξης λεπτεπίλεπτον τέχνην των.

11—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—11

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ, ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ & ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΡ. ΛΑΪΟΥ

Αριστούχου του Πολυτεχνείου Αθηνών

Αριστούχου τῆς Ακαδημίας Μονάχου

ΑΘΗΝΑΙ.—ΟΔΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ 1.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΗΛΙΑ Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΦΥΡΟΠΟΙΩΝ

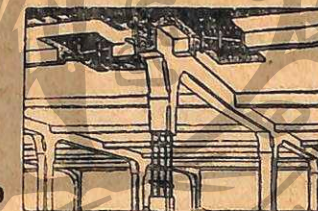
5—ΟΔΟΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ—5

Μελέται και εκτελέσεις μηχανικῶν και οίκοδομικῶν έργων.—Έφαρμογή
συστήματος Hennebique.

Κατασκευή γεφυρῶν, άφλέκτων οίκων, δαπέδων, στηλῶν κ.τ.λ. διά σκυ-
ροκονιάματος σιδηροπαροῦς (béton armé) συστήματος Hennebique.

ΜΕΓΑ ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΕΝ Τῇ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΙ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1900

Αντιπροσωπεία έν Ελλάδι του έν Παρισίοις οίκου Hennebique.

RICHARD JOHNSON CLAPHAM & MORRIS L^D

24-26 LEVER STREET

MANCHESTER

“Εμποροι και Προμηθευταί εις τὰ ἐξῆς εἶδη:

Γαλβανισμένα λαμαρίνα ἴσαι καὶ αὐλακωτά.
Λαμαρίνα μαῦραι.
Τενεκέδες διάφοροι.
« γαλλικοί.
Μόλυβδος εἰς φύλλα καὶ χελώνας.
Κασσίτερος.
Χαλκὸς εἰς φύλλα καὶ κύκλους.
Σωλήνες διὰ κλίνας.
Σιδηροσωλήνες διὰ φωταέριον καὶ ὕδωρ.
Σωλήνες ἐκχαλκοῦ, ὀρειχάλκου καὶ μολύβδου.

Σύρματα σιδηρᾶ, γαλβανισμένα καὶ μὴ.
» χάλκινα, ὀρειχάλ. καὶ κασσιτερωμένα.
Συρματοφράκται γαλβανισμένοι.
Σουηδικὸς Σίδηρος.
Ἄγκυραι καὶ Ἄλυστοι.
Κλῖναι διάφοροι.
Χημικὰ προϊόντα.
Χρώματα διάφορα.
Ἴλαια »
Γλυκερίνη.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

HOBBS, MART & C^O L^D

ΜΟΝΟΚΟΜΜΑΤΑ [C] [C] [C]

ΧΑΛΥΒΔΙΝΑ [C] [C] [C] [C] [C] [C]

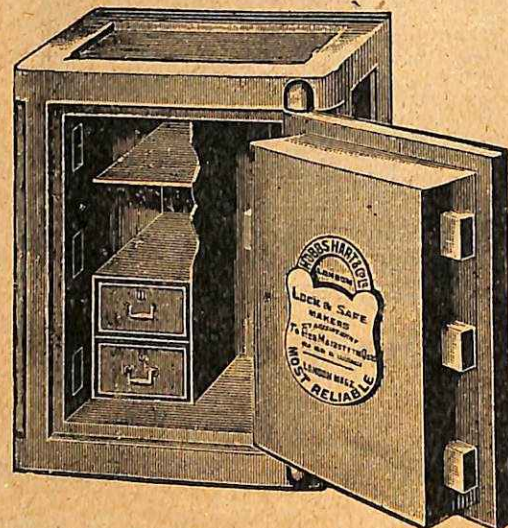
ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ [C] [C]

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ
ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΕΠΤΩΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ

ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ: 76, Cheapside, London E. C.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Arlington Street, Islington, N.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΛΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΚΑΙ

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΛ. ΚΑΖΑΝΗ

ΜΕΓΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ, ΧΗΜΕΙΟΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ

Α. ΦΩΚΑ

Φαρμακοποιὸς Αἰς τῆς ἀνωτάτης Φαρμακευτικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων.

Ἀκριβεστάτη ἐκτέλεσις ὅλων τῶν συνταγῶν ὑπὸ προσωπικοῦ ἀπαρτιζομένου ὑπὸ ἐπιστημόνων φαρμακοποιῶν. — Γαλλικαὶ καὶ Ἀγγλικαὶ εἰδικότητες (Spécialités). — Πρόσφατα μεταλλικὰ ὕδατα. — Ἀπολυμάνσεις καὶ ἀποστειρώσεις διὰ τελειοτάτων συσκευῶν καὶ κλιβάνων. — Τεχνητὸς ὀρρός.

Ὅλα τὰ εἶδη τῶν χημικῶν ἀναλύσεων. — Ἀναλύσεις ὑδάτων μετὰ μικροβιολογικῆς ἐρεῦνης. — Μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον τέλειον.

ΤΜΗΜΑ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

Ὅλα τὰ φαρμακευτικὰ εἶδη εἰς τιμὰς ἀκαταγωνίστους.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

ΘΕΡΜΑΝΣΙΣ

ΚΙΝΗΤΗΡΙΟΣ ΔΥΝΑΜΙΣ

διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος

Ὁ Φωτισμὸς διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος στοιχίζει τέσσαρας φορές εὐθηνότερα ἀπὸ τὸν φωτισμὸν διὰ τοῦ πετρελαίου, δὲν ἀλλοιώνει τὸν ἀέρα, οὔτε παράγει καπνὸν ἢ ὀσμήν. — Κίνδυνος κανεῖς. — Καθαριότης τελεία.

Μηχανήματα μαγειρείου Rechauds καὶ λουτρῶν. — Σίδερα διὰ σιδέρωμα.

Θερμάσθαι διὰ δωμάτια παντὸς μεγέθους.

Κινητὲς δυνάμεις $1\frac{1}{2}$ ἕως 30 ἵππων, τῶν καλυτέρων μηχανουργειῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ Otto Deutz, Christoph etc.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ “ΑΠΟΛΛΩΝ”

ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ

ΑΘΗΝΑΙ. — Ὁδὸς Φειδίου 3. — ΑΘΗΝΑΙ

Ἐν τῷ Ὁδεῖῳ τούτῳ διδάσκουσιν οἱ ἐξῆς δεδοκιμασμένοι καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι:

Ἡ Κ^α Δίνα φὸν Λόττνερ, Διευθύντρια, κλειδοκύμβαλον.

Ὁ Κ^{ος} Κάρολος Μπέμμερ, Βιολοντζέλον, χορροδία καὶ musique d'ensemble.

Ὁ Κ^{ος} Τῶνν Σούλτσε, Βιολίον.

Ἡ Κ^α Νίνα Φωκά, Μονοδία.

Ἡ Δ^{ις} Σ. φὸν Χαίρσελμαν, Κλειδοκύμβαλον.

Ὁ Κ^{ος} Νικ. Δέλλιος, Θεωρία τῆς Μουσικῆς.

Ἡ Κ^α Ε. Κισσίσογλου, Κλειδοκύμβαλον.

Ἐκτενέστεραι πληροφορίες, ὁ κανονισμὸς τοῦ Ὁδεῖου ὡς καὶ τὸ καταστατικὸν τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου “Απόλλων” στέλλονται ταχυδρομικῶς τῷ αἰτούντι.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣΗΣ ΤΩ 1886

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΑΧ. 5.000.000

Τμήμα Τραπεζικόν. — Συνάλλαγμα. — Έκδοσις επιταγών (chèque). — Πιστωτικά έπιστολαί. — Είσπραξις. — Δάνεια επί ένεχύρω Χρεωγράφων. — Προεξοφλήσεις. — Καταθέσεις. — Φύλαξις τίτλων και τιμαλφών.

Τμήμα Ταμειυτηρίου. — Ταμειυτήριον 4 % — Μηνιαία καταθέσεις άνατοκιστικά.

Τμήμα Χρηματιστηρίου. — Αγοραπωλησίαι χρεωγράφων. — Χρηματιστικά έντολαί.

Τμήμα Έμπορίου. Προμήθειαι έμπορευμάτων. — Αντιπροσωπείαι οίκων. — Πληροφορίαι έμπορικά. — Δέρματα κατεργασμένα βυρσοδεψείου Μοσχάτου.

Γενικόν Πρακτορείον έν Ελλάδι του Γαλλικού «Phenix» ασφαλείας κατά του πυρός και τής ζωής.

ΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

3 1/2 % απόδοσις εις πρώτην ζήτησιν.

4 0/0 » μετά τρεις μήνας.

4 1/4 % » μετά έξ μήνας.

4 1/2 % απόδοσις μετά έν έτος.

5 0/0 » μετά δύο έτη.

5 1/2 % » μετά τρία έτη και πλέον.

Διά καταθέσεις εις χρυσόν κατά 1/2 % ολιγώτερον.

Τά κομψότερα Σακάκια από τὰ έκλεκτότερα Άγγλικά και Γαλλικά υφάσματα εις τὸ μέγα έμποροπρακτικόν κατάστημα:

ΣΩΚΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Όδὸς Σταδίου 12. (Έναντι Βουλῆς).

ΑΝΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΟΣ ΑΛΗΘΕΙΑ

έκφεύγουσα μετά θαυμασμοῦ
έν τῷ στόματι ολοκλήρου τῆς μεγίστης πελατείας
τοῦ Ὑποδηματοποιείου

Ζ. ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ ΑΡ. 10

ὅτι οὐδέποτε άπενεμήθη δικαιότερον βραβείον από τὸ Χρυσὸν Βραβεῖον τῆς τελευταίας Διεθνούς Έκδόσεως, δοθὲν εις τὸ Κατάστημα ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΥ.

ΔΙΟΤΙ

τὰ ὑποδήματά του, γόβες, σκαρπίνια, μπότες και ἡ έν γένει εργασία του φέρει

Σφραγίδα τῆς Τελειότητος

ὑπὸ ἔποψιν κομψότητος και στερεότητος.

ΛΑΡΥΓΓΟ-ΩΤΟΛΟΓΟΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πλατεία Ἁγίου Γεωργίου 4.

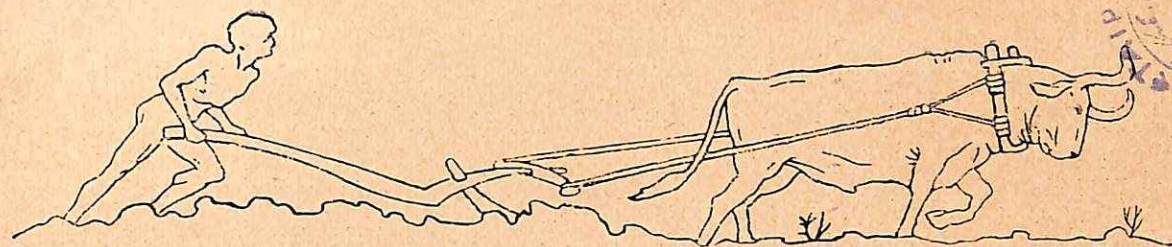
Ἀκριβῶς ἔμπροσθεν τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ και τῆς ἐκκλησίας ἁγ. Γεωργίου (Καρόυση)

Ὡραι ἐπισκέψεως 10—12 π. μ. 3—5 μ. μ.

ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΣΤΕΓΕΣ ΥΠΟ ΚΑΜΙΑ ΠΙΣΣΑΡΟ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔΑ

ΕΤΟΣ Η' 29 ΦΕ-
ΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1908

ΠΕΤΡΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΓΚΥΣ

Ο αγαπητὸς φίλος κ. Νίκος Α. Βέης, ὁ εὐσυνείδητος μελετητὴς τῆς πατρίου ἱστορίας μας, ἐδημοσίευσε λαμπρὰς ἐπανορθώσεις περὶ Σολωμοῦ εἰς τὸ τεῦχος 152 τῶν «Παναθηναίων» λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ ἐσφαλμένας παρεκβάσεις τοῦ κ. Σάθα, ἀφορώσας τὸν ἐθνικὸν μας ποιητὴν καὶ ἓνα ἐκ τῶν μεγάλων φιλελλήνων, τὸν Αὐγουστῖνον Πέτρον Γκὺς (Guys). Εἰς τὸ τέλος ἐκφράζει τὴν εὐχὴν περὶ ἀναδιφήσεως τῶν ἀρχαίων πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας. Ἐκτελοῦντες τὴν εὐχὴν αὐτὴν δημοσιεύομεν σημεῖωμα περὶ τοῦ ἀλησμονήτου τούτου φιλέλληνα καὶ τῶν δύο νιδῶν του. Νομίζομεν, ὅτι τοῦτο θὰ εὐχαρίστησιν τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων», καθότι τὸ ὄνομα τοῦ Guys, ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐνταφιάσθη παρὰ τὸ Ἅγιον Βῆμα τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῶν Χαρίτων, εἶνε ὄνομα ἀγαπητὸν εἰς πάντα Ἑλληνα τρέφοντα αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς εὐεργετήσαντας τὴν πατρίδα μας ἰδίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας.

Ὁ Guys ἐγεννήθη ἐν Μασσαλίᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος. Ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς τὸ ὁποῖον εὐδοκίμησε ἕνεκα τῆς τιμότητος καὶ τῆς εὐφυΐας του. Κατεγίνετο συγχρόνως εἰς τὰς κλασικὰς μελέτας καὶ ἡγάπα πολὺ τὴν ἀρχαιολογίαν. Περιοδεύων διὰ τὸ ἐμπόριον ἐμελέτα τὰ ἀρχαῖα λείψανα καὶ τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν κατοίκων.

Πολλάκις μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Ἐπισταμένως περιηγήθη τὴν Ἑλλάδα κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Πausaniān διὰ νὰ εἴρῃ τὰς ἀρχαίας τοποθεσίας. Μεγάλην ἐντύπωσιν ἔκαμιν εἰς αὐτὸν ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλλάδος τῶν χρόνων του. Κύματα συγκινήσεως ἐπλημμύρουν τὴν καρδίαν του, βλέπωντος τὰς Ἑλληνικὰς χώρας καὶ τοὺς Ἕλληνας τῶν ἡμερῶν του, ἐνῶ ἡκτινοβόλει ἐν τῇ

φαντασίᾳ του ἡ ἐποχὴ τοῦ Περικλέους καὶ ἐμάγευν τὸ πνεῦμα του τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, καλλιτεχνῶν καὶ λογογράφων καὶ τὰ ἄθλα τῶν κατὰ τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς χώρας τῶν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Διαρκῶς μελετῶν τοὺς Ἕλληνας τῶν ἡμερῶν του, κατῳρῆσε νὰ ἀποδείξῃ κατὰ πόσον οἱ νεώτεροι Ἕλληνες ὁμοιάζουν εἰς τε τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα πρὸς τοὺς προγόνους τῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σοβαρῶν τούτων μελετῶν ἔγραψεν εἰς πολλὰς ἐπιστολάς ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1750, ἰδίως πρὸς τὸν Bourlet de Montredon, ἄνδρα εὐπαίδευτον καὶ φιλότεχνον. Ὁμιλεῖ περὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, τοῦ ἡμετισμοῦ, τοῦ χαρακτήρος, τῶν κοινωνικῶν ἐθίμων, τῆς λαογραφίας, τῶν ἐορτῶν, τῶν συμποσίων, τῶν τεχνῶν, τῆς προφορᾶς τῆς γλώσσης, τοῦ χοροῦ, τῶν παιγνιδίων, τῆς φιλοξενίας, τοῦ γάμου, τῶν καριδίων, τῆς ταφῆς, τῆς μουσικῆς, τῆς ποιήσεως, κλπ.

Εἰς τὴν τελευταίαν ἐπιστολὴν ἣ ὁποία ἀπευθύνεται πρὸς τὰ τέκνα του, βλέπομεν τὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἔρωτα τοῦ ἀνδρός. Τὰς ἐπιστολάς ταύτας ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον: Voyage littéraire de la Grèce, ou Lettres sur les Grecs anciens et modernes, avec un parallèle de leurs mœurs πρώτην φορὰν τῷ 1771 εἰς δύο τόμους εἰς Παρίσιους.

Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐνεθουσίασαν τὴν λογιάν Ἑλληνίδα σύζυγον τοῦ Λουδοβίκου Chénier, τὸ γένος Λουμάκη, ἣτις ἔσπευσεν ὥς καλὴ Ἑλληνίς, ὅπου ἦτο, πρὸς τὸν φιλέλληνα συγγραφεὰ ἐκφράζουσα ἀπειρον εὐγνωμοσύνην καὶ δίδουσα πληροφορίας καὶ συμπληρῶσαι περὶ τῶν Ἑλληνικῶν χορῶν ἰδίᾳ¹. Τινὲς τῶν ἐπιστολῶν

¹ Ἡ περὶ τοῦ χοροῦ ἐπιστολὴ τῆς κυρίας Chénier μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Φωστηροπούλου ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Ἀττικῷ Ἡμερολόγιῳ τοῦ Ἀσουλίου τοῦ 1889.

της περιωνύμου Ἑλληνίδος ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν τρίτην ἔκδοσιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Guys, τὴν γενομένην τῷ 1783 ἐν Παρισίοις ἐπίσης, βελτιωμένην καὶ περιέχουσαν καὶ ἄλλα ἔργα αὐτοῦ. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἔτυχαν καὶ ἰταλικῆς καὶ γερμανικῆς μεταφράσεως.

Συνέγραψε καὶ ἄλλα ἔργα, ἐν οἷς ἐκδέσσει περὶ τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ ἐμπορίου καὶ νοσοκομείων, καὶ περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Μασσαλίας. Ἐκ τῶν ἀξιολόγων αὐτοῦ λόγων, διαπρέπει τὸ ἐγκώμιον τοῦ μεγάλου ναύτου Duguay-Trouin διὰ τοῦ ὁποίου τῷ 1761 διηγωνίσθη μετὰ τοῦ Thomas εἰς τὸν φιλολογικὸν ἀγῶνα τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ἐβραβεύθη ὁ Thomas, οὐχ ἦττον ὁμως ἢ μεταξὺ τῶν δύο ἀντιζήλων φιλία δὲν ἐμειώθη. Περιέγραψε καὶ ἄλλα ταξιδιὰ του. Τῷ 1744 τὸ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Σόφιαν εἰς 31 ἐπιστολάς. Τῷ 1748 τὸ ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Σμύρνην καὶ Κωνσταντινούπολιν εἰς ἐπιστολάς τρεῖς, αἱ ὁποῖαι ἐγράφησαν εἰς τὴν Μῆλον. Τῷ 1762 τὸ ταξιδεῖον εἰς Ὀλλανδίαν καὶ Δανίαν εἰς τέσσαρας ἐπιστολάς. Τῷ 1772 τὸ εἰς τὴν Ἰταλίαν εἰς 26 ἐπιστολάς. Σημειωτέον, ὅτι εἰς τὰ ταξιδία ταῦτα δὲν διακρίνεται ἡ πολυμάθεια καὶ ὁ ἐνθουσιασμός καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα περιοδείας. Ὁ σκοπὸς αὐτῶν τῶν περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐπιστολῶν ἦτο νὰ δείξῃ εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχεν τότε εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν χάρτην Ἑλληνικὸν Βασίλειον, ὑπῆρχον ὁμως Ἑλληνες καὶ ἑλληνικὰ λείψανα μεγάλα. Τοῦτον ἔνεκα τὸ ταξιδεῖον τοῦτο ἀνεγνώσθη ἀπλήστως κατ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ σήμερον ἀναγινώσκεται εὐχαρίστως ἔνεκα τῶν πολλῶν καὶ καλῶν εἰδήσεων ἃς περιέχει. Εἶνε ἀπὸ τὰ ὠραιότερα καὶ διδακτικώτερα ταξιδία, τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν περὶ Ἑλλάδος, διότι εἶνε ὅλον γράμμενον μὲ καρδίαν καὶ νοῦν.

Ὁ Guys κατεγίνετο καὶ εἰς τὴν ποίησιν. Ἐδημοσίευσεν τὰς Poésies fugitives καὶ μεταφράσεις Λατίνων ποιητῶν. Ὁ φιλόπονος οὗτος ἀνὴρ, μετὰ θάνατον ἀφῆκεν ἀνέκδοτα ἔργα, ἐν οἷς καὶ μελέτην περὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ τὸ ἐγκώμιον τοῦ Silethorp. Ἐπίσης εἶχε συλλέξῃ καὶ ἄλλας πληροφορίας ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν διὰ νὰ τὰς προσθέσῃ εἰς νέαν ἔκδοσιν, ἣν κατὰ νοῦν εἶχε νὰ κάμῃ τοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ταξιδίου του.

Τῷ 1755 ἐγένετο πρύτανις τῆς Ἀκαδημίας τῆς Μασσαλίας, καὶ τῷ 1756 ἀντεπιστέλλον μέλος τοῦ γαλλικοῦ ἐθνικοῦ ἱστιοῦτου.

Τὰ δύο τέκνα αὐτοῦ ἔχουσι καὶ ἐκεῖνα τὴν σπουδαιότητά των ἐν τούτων μάλιστα συνδέεται μετὰ τῆς ἱστορίας μας.

Κατὰ πρῶτον γράφομεν δύο γραμμὰς διὰ τὸν δευτερότοκον υἱὸν καὶ ἔπειτα περὶ ἐκείνου ὅστις μετὰ τῆς ἱστορίας μας συνδέεται.

Ἐκαλεῖτο Πέτρος Ἀμβρόσιος. Ὁ πατὴρ του τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ φυσικῶς τῷ λόγῳ, εἶχε κέντρον τῶν ἐργασιῶν του τὴν Ἀνατολήν. Κατόπιν ἠκολούθησε τὸ διπλωματικὸν στάδιον, γενόμενος πρόξενος ἐν Σαρδινίᾳ καὶ γενικὸς πρόξενος ἐν Τριπολίτιδι καὶ Τριπόλει τῆς Συρίας.

Κατεγίνετο καὶ εἰς τὰ γράμματα. Ἐδημοσίευσεν ἐπιστολάς περὶ τῆς Τουρκίας, εἰς τὰς ὁποίας μελετᾷ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἡ Τουρκία ἀπέκτησε τὴν δύναμίν της καὶ τὴν ἔχασε, μελέτην περὶ τοῦ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς καὶ μίαν κωμῳδίαν κατὰ μίμησιν τοῦ Γολδόνη La Maison de Molière. Ἀφῆκε καὶ ἀνέκδοτα ἔργα ἐν οἷς πολλὰς ἐπιστολάς περὶ τῶν χωρῶν ἃς περιηγήθη καὶ ἐμελέτησεν.

Ὁ ἕτερος υἱὸς ἦτο ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Ζακύνθῳ. Δὲν διέπρεψε οὔτε εἰς τὰ γράμματα, οὔτε διὰ τὴν διπλωματικὴν του ἱκανότητα. Ἐκαλεῖτο Κωνσταντίνος, ἦτο μορφωμένος, ἀλλὰ κακῆς πίστεως καὶ ἰδιοτελῆς ὠνούμενος ἀπὸ ταπεινὸν συμφέρον ἐδημιούργησε διπλωματικὸν σκάνδαλον μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεώς του καὶ τῆς Βενετικῆς καὶ ἐξέθεσε τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ζακύνθου.

Ὁ ἐπιφανὴς πατὴρ καὶ μέγας φιλέλλην, ἐσκέφθη νὰ διέλθῃ τὸ γῆρας εἰς τὴν Ζάκυνθον, ὅπου τὸ κλίμα εἶνε τόσον ἐξάισιον, καὶ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ υἱοῦ του. Ἐνῶ διήγε οὕτω εὐτυχῆς, τῇ 20 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1796 ἐξερράγη ἐν τῷ προξενεῖῳ πυρκαϊά. Ὁ φιλέλλην ἦτο ἀσθενὴς καὶ κλινήρος καὶ μόνος μετὰ τοῦ ὑπηρετοῦ. Ἡ πυρκαϊὰ ἐγένετο τὴν νύκτα. Ὁ ἀσθενὴς διέμενε πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης. Ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθη ὑπὸ τοῦ ὑπηρετοῦ καὶ μετεφέρθη εἰς τὴν πλησίον οἰκίαν τοῦ κόμητος Λούντζη, προξένου τῆς Δανίας.

Ὁ Βοναπάρτης διεμαρτυρήθη. Ἐξῆτει παρὰ τῆς Ἑνετίας ἱκανοποιήσιν καὶ τοῦ δράστου τὴν τιμωρίαν, ὥς καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἐγγράφου τοῦ 1797. Καὶ ὁμως καὶ ἡ Βενετία καὶ ἡ Ζάκυνθος ἦσαν ἀνεύθυνοι ὥς ἀπεδείχθη. Ὁ δράστης ἦτο ὁ ἴδιος ὁ πρόξενος, διὰ νὰ κατακρατήσῃ τὰ ξένα χρήματα τῶν γάλλων ὑπηκόων ἐμπόρων, ἅτινα ὑπῆρχον εἰς τὸ Προξενεῖον!

Ἡ Βενετία ἦτο πλέον ἀδύνατος ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτεθῇ ἐναντίον γίγαντος, καὶ νὰ δώσῃ ἐν μάθημα εἰς τὸν κακοῦργον ὑποπρόξενον, ὅστις διὰ νὰ καλύψῃ τὸ ἔγκλημά του, τὸ προμελετηθὲν, ἐπεβάρυνε τὰς ἐντοπίους ἀρχὰς καὶ τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐξῆτει ἀποζημίωσιν διὰ τὰ ἀπολεσθέντα!

Ὁ Βοναπάρτης, νικηφόρος, ἐπωφελεῖται τῆς ἀδυναμίας τῆς Ἑνετίας, καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἐπτανήσον.

Τότε ὁ μέγας φιλέλλην Guys διωρίσθη διευθυντῆς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ζακύνθου,

ὅπως δεικνύει τὸ ἐγγράφον τὸ ὁποῖον σώζεται ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ Ζακύνθου.

Εἰς τὸν Hellenisme, τὸ ἀξιόλογον περιοδικὸν ἐν Παρισίοις, ἐκδιδόμενον ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν Συμπεφορόντων, ἐδημοσιεύθη μελέτη τοῦ γνωστοῦ μεσαιωνοδίφου κ. Κ. Σάθα περὶ τῶν ὁργανωτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ἐν ἣ ἡρώϊς εἶνε ἡ ὀνηθεῖσα ἐπιφανὴς ἑλληνὶς Chénier. Ὁ φιλόπονος οὗτος ἱστορικὸς κάμνει καὶ παρεκβάσεις τινὰς περὶ τοῦ φιλέλληνος Guys, ὃν νομίζει διδάσκαλον τοῦ Σολωμοῦ.

Λαβὼν ἀφορμὴν ὁ κ. Ι. Π. δημοσιεύει ἐν τῇ Νέᾳ Ἠμέρᾳ ἄρθρον τιτλοφορούμενον: «Ἡ ἐν Παρισίοις Μεγάλη Ἀρχόντισσα καὶ ἡ Ἑλληνική Ἐπανάστασις», ἐπαναλαμβάνων τοῦ κ. Σάθα τὰς παρεκβάσεις. Καὶ πρῶτον ὅτι «ὁ Σολωμὸς ἦτο μαθητὴς τοῦ ἐν Ζακύνθῳ δολοφονηθέντος φιλελληνικοτάτου Guys, γραμματέως καὶ ἀποστόλου τῆς κυρίας Σενιέ», καὶ ὅτι: «ἐν συγκατῇ ἢ Ξανθῇ ἢ Ἐλισάβετ Λουμάκη—ἢ Chénier—ἀπεχαιρέτισε μετὰ τῶν πέντε αὐτῆς τέκνων τὰς ἀτάς τοῦ Βοσπόρου, ἃς ἐπέπρωτο ἵνα μὴ ἐπανίδῃ πλέον, ὁ δὲ βιογράφος αὐτῆς Bounières ἐκ παραδόσεως γινώσκων τὸν ποιητικὸν ἀποχαιρετισμὸν τῆς μελλούσης Σαπφούς κατέστρωσε τοῦτον ἰδιοτρόπως ἐν περικτῇ ψυχρολογίᾳ ἄλλ' ἢ δημοτικῇ τῶν Ἑλλήνων ποίησις διέσωσε μέχρις ἡμῶν ψάλλουσα τὸν περιπαθῆ ἀποχαιρετισμὸν εἰς στίχους τοὺς ὁποίους οἰκονομεικὸς φίλος Νικόλαος Φώσκολος ἐλαφρῶς διώρθωσεν» εἶνε δὲ οὗτος τὸ γνωστὸν ᾄσμα τῆς Ξανθοῦλας τὸ κοινῶς ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Σολωμόν».

Τὰς νέας ταύτας εἰδήσεις περὶ τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ τὰς παραδεχθῶμεν διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.

Ὁ Σολωμὸς, ὡς ἐπισήμως εἶνε γνωστόν, ἐγεννήθη τῷ 1798, ἐνεῖντα ὀκτώ.

Ὁ μέγας φιλέλλην Guys ἀπέθανεν εἰς Ζάκυνθον καὶ ὁ τάφος του εὐρίσκεται εἰς τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῶν Χαρίτων—Santa Maria della Grazie.—Εἰς τὸν τοῖχον, ἐπὶ τοῦ τάφου, κεῖται ἡ γνωστὴ ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή, ἡ πολλὰς ἀναδημοσιευθεῖσα, γραφείσα ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου Λούντζη, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται ὅτι ἀπέθανεν τῷ 1799 ἐνεῖντα ἑννέα, ἔτων 79 ἐβδομήντα ἑννέα. Δυστυχῶς μεθ' ὅλας τὰς ἐρεῖνας μας εἰς τὰς ἀρχαιοφυλακεῖα Ζακύνθου ἐνθα σφύζονται τὰ βιβλία τῶν θανόντων τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς δυτικῆς ἐπισκοπῆς Ζακύνθου δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὐρωμεν τὴν ἐπίσημον πρᾶξιν τῆς θανῆς του. Εἰς τὸ βιβλίον τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μάρκου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, σφρῶμενα εἰς τὸ ἀρχαιοφυλακεῖον Ζακύνθου, εἶνε προσκολλημένα χαρτάκια περιέχοντα θανάς. Νὰ ἐλησμονήσεν ὁ ἐφημέριος νὰ γράψῃ ἀμέ-

σῶς τὴν θανήν, νὰ ἐνθυμήθῃ ἔπειτα ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας καὶ νὰ προσεκόλλησεν χαρτάκι καὶ παρέπεσεν; Ὅταν ὁμως τὰ βιβλία παρεδόθησαν εἰς τὸ ἀρχαιοφυλακεῖον, τέτοιο χαρτάκι δὲν ὑπῆρχε, διότι ὁ ἐφημέριος παραδίδων τὰ βιβλία, εἰς τὸ τέλος σημειοῖ καὶ τὰ προσκολλημένα χαρτάκια. Κι' ἀλλαχοῦ ἂν ἀπέθανε, θὰ ἐγίνετο ἡ πρᾶξις, ἀφοῦ ἐνεταφιάσθη ἐνταῦθα. Νὰ ἐλησμονήσῃ νὰ τὴν γράψῃ ὁ ἐφημέριος; Μᾶς φαίνεται πάπως δύσκολον. Ὁ χρόνος ἴσως θὰ λύσῃ τὸ ζήτημα. Εὐτυχῶς ἔχομεν τὴν χρονολογίαν τῆς ἐπιτύμβιου πλακῆς 1799. Νομίζομεν πολὺ ἀστείον ὁ γράψας τὴν ἐπιγραφὴν ὁ εὐπαιδευτος Λούντζης νὰ ἔκαμε λάθος εἰς τὴν χρονολογίαν. Ἄν ἔσφαλεν ἔστω ὁ χαρακτὴς λιθοξόος, ὁ Λούντζης δὲν ἄφινε τὸ λάθος. Οἱ ἀριθμοὶ τῆς χρονολογίας εἶνε λατινικοὶ καὶ τὸ λάθος εἶνε κάπως δυσκολώτερον. Μᾶς φαίνεται ἀδύνατον νὰ ἐχαράχθῃ τὸ X πρὸ τοῦ C καὶ τότε νὰ ἀπέθανε τῷ 1819 ἢ νὰ προσέθεσε κατὰ λάθος τὸ X καὶ τότε ἀπέθανε τῷ 1809. Αὐτὰ τὰ λάθη δὲν ἐπιτρέπονται, νομίζομεν, νὰ γίνουν ὅταν ἐπιστατῇ εὐπαιδευτος ἀνὴρ. Τῷ 1827 ἐδημοσιεύθη ἐν Παρισίοις ὁ ὄγδος τόμος τῆς Biographie Nouvelle des Contemporains, ou Dictionnaire historique et raisonné de tous les hommes qui, depuis la révolution française ont acquis de la célébrité κτλ. Φυσικῶς τῷ λόγῳ ἐν αὐτῷ ὑπάρχει καὶ τὸ βιογραφικὸν σημείωμα τοῦ Guys, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη περὶ τὸ 1722 καὶ ἀπέθανε ἔτων ἐβδομήντα ἑννέα, τὸ ἔτος 1801. Ἡ ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή καὶ τοῦτο τὸ λεξικὸν συμφωνοῦσιν ὅτι ἀπέθανεν ἔτων 79 ἐβδομήντα ἑννέα. Ἐστω πρὸς στιγμὴν νὰ εἶνε ἀληθὴς ἡ χρονολογία 1801, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπῆρχῃ ὁ Guys διδάσκαλος τοῦ Σολωμοῦ ὄντος, τῷ 1801, ἔτων τεσσάρων. Ἐως ὅτου εὐρεθῇ—ἂν σφύζεται παραπεταμένη—ἡ ἐπίσημος πρᾶξις τῶν θανόντων, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἀπέθανε τῷ 1799 ἐνεῖντα ἑννέα καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρξε, φυσικῶς τῷ λόγῳ, διδάσκαλος τοῦ Σολωμοῦ.

Ἐλθόμεν τώρα εἰς τὴν Ξανθοῦλαν τοῦ Σολωμοῦ. Ἡ νέα αὕτη πληροφορία περὶ τοῦ ποιητῆς ὅτι ὁ ὠραῖον τοῦτο ποιημάκι μᾶς φαίνεται πολὺ, πάρα πολὺ περιέργως διὰ τὸν ἐξῆς λόγον. Ὁ ἀείμνηστος Σπυρίδων Τρικουπῆς, φίλος καὶ διδάσκαλος τοῦ Σολωμοῦ, ὡς γνωστόν, γράφων τῇ 25 Μαΐου τοῦ ἔτους 1859 πρὸς τὸν Ἰάκωβον Πολυλᾶν ἐκ Λονδίνου, λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι: «...μία ἐβδομάδα μόλις ἔχει παρέλθῃ ἀπὸ τὴν πρώτην μας συνομιλίαν—δηλαδὴ διὰ νὰ γράψῃ ἑλληνικά—καὶ ἐμμεῖνα ἐκθαμβος ἀκούων τὸν Σολωμόν νὰ μοῦ ἀπαγγέλλῃ ἐν ᾄσμα του ἑλληνιστί:

»Τὴν εἶδα τὴν Ξανθοῦλα, τὴν εἶδα ὅταν ἀργὰ ἐκίνησε ἡ βαρκοῦλα νὰ πάῃ στὴν Ξενιτειά.

»Ἦτον ἡ πρώτη του ἑλληνικὴ σύνθεσις. Μόλις

»ἔγεινε τὸ ἄσμα γνωστόν, ὅλη ἡ Ζάκυνθος τὸ
»ἐτραγουδοῦσε καὶ ἕνα ἑσπέρας οἱ συμπατριῶται
»του πολυπληθεῖς ἦλθον καὶ τὸ ἐτραγουδοῦσαν ὑπὸ
»τὰ παράθυρά του. Τοῦτο τὸν συνεκίνησε πολὺ¹».

¹ Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Τριζούπη ἐδημοσιεύθη τὸ
πρῶτον μεταφρασμένη ἑλληνικῶς εἰς τὰ *Παναθήναια* 15
Ἰουλίου 1902. Τὸ δὲ γαλλικὸν κείμενον ἐδημοσιεύθη
τῷ 1903 εἰς τὴν *Εκθεσὶν τῶν πεπραγμένων* τῆς ἐπιτρο-
πῆς ἐπὶ τῆς ἐκατονταετηρίδος τοῦ Σολωμοῦ.

Ἐρωτῶμεν:

Εἶνε ποτὲ δυνατόν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ
Σολωμὸς διὰ *πρώτην ἑλληνικὴν σύνθεσιν* του
θ' ἀπήγγελλε εἰς τὸν Τριζούπη ξένον ἔργον;

Εἶνε ποτὲ δυνατόν νὰ εἶχε τὸ θάρρος νὰ
δώσῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του καὶ εἰς τοὺς ξέ-
νους ἀντίγραφον ξένου ποιήματος, διὰ ἔργον
τῆς φαντασίας του;

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

Μ Ο Ι Ρ Ε Σ

Ἀργά, βαρεῖα καὶ ἀκόμα σὰν βγαλμένα
Μέσα ἀπὸ νύχτες μακρυνές ἀγνωστων χρόνων,
Ἀπάνω στὰ λιθόστρωτα ἀντηχοῦν συρμένα,
Κάποια χαμένα βήματα, λησμονημένα,
— Τὰ μυστικὰ παράπονα τῶν παραπόνων.

Ἄτονα σωματάκια ἀποσωμένα,
Πρόσωπα ποὺ δὲ φαίνεστε μέσ' στὸ σκοτάδι,
Ἄστρα, ματάκια ἐσεῖς μισοσβυσμένα,
Καὶ στεναγμοὶ βγαλμένοι ἀπὸ τὸν Ἄδην,
Φαντάσματα βουβά, μαυροντυμένα,
Ποὺ ἀφίνετε τοὺς τάφους σας βράδυ σὲ βράδυ,
Καὶ δείχνετε, δὲ λέτε, περπατεῖτε μόνον,
Μὲ τὰ παλῆα παράπονα τῶν παραπόνων.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΠΟ “Τ’ ΑΝΟΙΧΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ,,

Κάτω ἀπ’ τὴ στέγη τοῦ ζευγαῖ στὰ καπνισμένα ξύλα
Φυσάει ὁ βοριάς στὴν ἔρημη φωλιά μ’ ἀνατριχίλα
Καὶ σέρνει τὰ μηνύματα τῆς βαροχειμωνιάς,
Κατὰ τὸν κάμπο χύνοντας τὸ δάκρυ του ὁ χιονιάς!

Τὰ στάχνα δὲν βεργολιγοῦν, τ’ ἀλώνια δὲν γυρίζουν.
Τὰ βωδαμάξια σῶπασαν σὺς ρύμες πιά νὰ τρίζουν
Καὶ τώρα μὲς τὸ διάπλατο τὸν κάμπο μοναχός,
Σαλεύει τ’ ἀργοπάτητα τὰ πρόβατα ὁ βοσκός!

ΑΛΕΞ. Δ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Μ Ο Ν Ο Τ Ο Ν Ι Α

Τὴν μιὰ μονότονην ἡμέραν ἄλλη
μονότονη, ἀπαράλλακτη ἀκολουθεῖ. Θὰ γίνουν
τὰ ἴδια πράγματα, θὰ ξαναγίνουν πάλι—
ἢ ὅμοιες στιγμὲς μᾶς βρίσκουνε καὶ μᾶς ἀφίνουν.

Μῆνας περνᾷ καὶ φέρνει ἄλλον μῆνα.
Αὐτὰ ποὺ ἔρχονται κανεὶς εὐκόλα τὰ εἰκάζει
εἶναι τὰ χθεσινὰ τὰ βαρετὰ ἐκεῖνα.
Καὶ καταντᾷ τὸ αὐριο πιά σὰν αὐριο νὰ μὴ μοιάζει.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ

Ὁ Ἅγιος Κασσιανός, ὡς ἅγιος, ποὺ εἶταν,
κάθονταν στὸν Παράδεισο μὲ ὅλους τοὺς
ἄλλους ἁγίους, καὶ καθεμέρα λάβαινε τὴν δια-
ταμένην του διακονίαν, ποὺ ἔβγανε ἀπὸ τὰ χρυ-
σαφένια μαγειρεῖα τοῦ παλατιοῦ τοῦ Θεοῦ.

Εἶχε καὶ αὐτός, σὰν τοὺς ἄλλους τοὺς Παρα-
δεισίτες, τὸ κελὶ τοῦ καὶ τὸν ἄγγελον, ποὺ τὸν
ὑπηρετοῦσε, καὶ πόρευε ζωὴ χαρισάμενη.

Δὲν εἶχε καμιά δουλειὰ νὰ κάνῃ, παρὰ νὰ
πηγαίνει κάθε πρωτὶ μαζί μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους
ἁγίους μπροστὰ στὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ νὰ προσ-
κυνᾷ, καὶ ὅτερα ὅλην τὴν ἄλλη τὴν ἡμέραν
περίπατο μέσα στοὺς χιλιόμετρος κήπους τοῦ
Παραδείσου. Σ’ αὐτὸ τὸ διάστημα ὅποτε ἤθελε
ἔψαλλε, ὅποτε ἤθελε ἔτρωγε καὶ ἔπινε, καὶ ὅποτε
ἤθελε κοιμῶνταν. Παράδεισος μαθές.

Μιὰ μέραν ἀπὸ τῆς πολλῆς πῆγε καὶ κάθησε
σιμὰ στὴ θύραν τοῦ Παραδείσου καὶ τραβοῦσε
τὸ κομπολόγι του. Τὸν εἶδε ὁ Ἀπόστολος Πέ-
τρος, ὁ κλειδοκράτορας τοῦ Παραδείσου, καὶ
τοῦ εἶπε:

— Κόπιασε, Ἅγιε μου, στὸ Γραφεῖο μου, νὰ
ποῦμε τίποτε, καὶ νὰ σὲ κεράσω κανέναν καφέ...

Στὸ προσκάλεσμά τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ὁ
Ἅγιος Κασσιανός—φαίνεται θὰ τοῦ τραβοῦσε
ἡ καρδιά του καφέ ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ—ἀμέσως
σηκώθηκε καὶ μπῆκε στὸ Γραφεῖο τοῦ θυρωροῦ.

— Προσκυνῶ σας! Εἶπε ὁ Ἅγιος Κασσιανός
στὸν Ἀπόστολον Πέτρον, καὶ ἔκλινε τὸ σῶμα του
πρὸς τὰ ἑμπρός.

— Προσκύνα τὸν Θεό!

Τοῦ ἀπολογηθῆκε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

— Καὶ πῶς τὰ περνᾷς ἐδῶ στὴ θύραν μὲ
τὰ κλειδιά;

— Κόπος, Ἅγιε μου, κόπος! . . .

Καὶ ἐνῶ ἐτοιμάζονταν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν
κουβένταν του, « τσιὰκ-τσιὰκ » ἡ θύρα. Παίρνει
τὰ κλειδιά ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ βγαίνει
ν’ ἀνοίξῃ . . .

— Ποιὸς εἶναι;

Φωνάζει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

— Εἰμαι μιὰ καραβιά κηρὶ (ἀπολογιέται ἀπ’
ἔξω μιὰ φωνή) καὶ στέλλομαι ἀπὸ τὸν Κόσμον
στὸν Παράδεισον . . .

— Γιὰ ποιὸν στέλλεσαι;

Ἐρωτᾷ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

— Στὸν Ἀη-Νικόλα. Ἀπολογιέται ἀπ’ ἔξω
ἡ φωνή.

Βάνει τότε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὴν κλεῖδα
στὴν κλειδωνότρυπα καὶ τὴν στρέφει τρεῖς φο-
ρές « Γουουουουου » ἔτοιξε ἡ θύρα, ἀνοίγον-
τας, καὶ μπαίνει μέσα ἡ καραβιά μὲ τὸ κηρὶ.
Ἐνας ἄγγελος τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀποστόλου
Πέτρου ἀκολουθῆσε τὸ κηρὶ γιὰ νὰ τοῦ δείξῃ
τὸ κελὶ τοῦ Ἀη-Νικόλα.

Ἐκλείσε τὴν θύραν καὶ γύρισε στὸ Γραφεῖο
του, γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁμιλίαν μὲ τὸν
Ἀη-Κασσιανό.

— Πῶς σὲ λέν τὴν ἀγιωσύνην σου;

Ῥώτησε τὸν Ἀη-Κασσιανὸν ὁ Ἀπόστολος
Πέτρος.

— Δοῦλος τοῦ Θεοῦ!

Τοῦ ἀπολογηθῆκε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ ὡς
ν’ ἀνοίξῃ καὶ νὰ εἰπῇ μιὰ ὁμιλία « τσιὰκ-τσιὰκ »
πάλι ἡ θύρα.

Παίρνει πάλι τὰ κλειδιά ὁ Ἀπόστολος Πέ-
τρος καὶ βγαίνει ἔξω ν’ ἀνοίξῃ.

— Ποιὸς εἶναι;

Φωνάζει πάλι.

— Είμαι ένα καμηλοφόρτι θυμίαμα και στέλνομαι από τον Κόσμο στον Παράδεισο.

— Απολογιέται μιὰ φωνή απ' έξω.

— Σε ποιόν στέλλεσαι;

— Στον "Αη-Νικόλα.

Βάνει ο Απόστολος πάλι την κλειδα στην κλειδωνότρυπα και τη στρέφει πάλι τρεις φορές. «Γουουουου!» έτριξε πάλι ή θύρα ανοίγοντας και μπαίνει μέσα τὸ καμηλοφόρτι με τὸ θυμίαμα.

— Άλλος άγγελος πάλι τῆς υπηρεσίας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ακολουθήσε τὸ θυμίαμα γιὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὸ κελλὶ τοῦ Ἀη-Νικόλα.

— Ἐκλείσε πάλι τὴν θύρα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ γύρισε πάλι στὸ Γραφεῖο του γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁμιλία του μετὸν Ἀη-Κασσιανό.

— Καὶ πῶς τὰ πορεύεις, Ἀγίε-Κασσιανέ μου, ἐδῶ στὸν Παράδεισο;

— Καλὰ δι' εὐχῶν σας . . .

— Απολογήθηκε ὁ Ἀγιος-Κασσιανός.

— Οἱ εὐχὲς εἶνε τοῦ Θεοῦ!

— Απολογήθηκε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος κι' ὡς ν' ἀρχίσῃ νὰ εἰπῇ μιὰ ὁμιλία, «τσιὰκ-τσιὰκ» πάλι ή θύρα.

— Ποιὸς εἶναι;

Φωνάζει πάλι.

— Εἴμεστε χίλια ἀσκιὰ λάδι, καὶ στέλλομεστε ἀπὸ τὸν Κόσμο στὸν Παράδεισο.

— Απολογήθηκαν ἀπ' έξω μονομιᾶς χίλια στόματα, κι' ἀχολόγησε ὅλος ὁ Παράδεισος.

— Σε ποιὸν στέλλεστε;

— Στὸν Ἀη-Νικόλα.

Βάνει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος πάλι τὴν κλειδα στὴν κλειδωνότρυπα καὶ τὴ στρέφει πάλι τρεις φορές. «Γουουουου!» έτριξε πάλι ή θύρα ανοίγοντας, καὶ μπαίνουν μέσα τὰ χίλια ἀσκιὰ λάδι.

— Άλλος άγγελος πάλι τῆς υπηρεσίας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ακολουθήσε τὸ λάδι νὰ τοῦ δείξῃ τὸ κελλὶ τοῦ Ἀη-Νικόλα.

— Ἐκλείσε πάλι τὴ θύρα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ γύρισε πάλι στὸ Γραφεῖο του νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν κουβέντα μετὸν Ἀγιο Κασσιανό, ἀλλὰ πάλι ἐκεῖ πού ἀνοίγε τὸ στόμα του γιὰ νὰ εἰπῇ τὸν λόγο: «τσιὰκ-τσιὰκ!» χτυπᾷ πάλι ή θύρα.

— Παίρνει πάλι τὰ κλειδιά ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ βγαίνει έξω.

— Ποιὸς εἶναι;

Φωνάζει πάλι . . .

— Είμαι, ἀπολογήθηκε μιὰ φωνή απ' έξω, μιὰ ἐκκλησιὰ καὶ στέλλομαι ἀπὸ τὸν Κόσμο στὸν Παράδεισο.

— Καὶ σὲ ποιὸν στέλλεσαι;

— Ρώτησε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

— Στὸν Ἀη-Νικόλα, ἀποκρίθηκε ή Ἐκκλησιὰ.

Βάνει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὴν κλειδα πάλι

στὴν κλειδωνότρυπα καὶ τὴ στρέφει πάλι τρεῖς φορές. «Γουουουου!» έτριξε πάλι ή θύρα ανοίγοντας καὶ μπαίνει μέσα μιὰ ὑπερήφλη ἐκκλησιὰ, ἔχοντας στὴν κάθε γωνιά τῆς κι' ἓνα πανώριο θεῶρατο καμπαναριό.

— Ἐνας άγγελος πάλι τῆς υπηρεσίας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἀκολούθησε τὴν Ἐκκλησιὰ μετὰ καμπαναριὰ γιὰ νὰ τῆς δείξῃ τὸ κελλὶ τοῦ Ἀη-Νικόλα.

— Ἐκλείσε πάλι τὴ θύρα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ γύρισε πάλι στὸ Γραφεῖο του γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁμιλία του μετὸν Ἀγιο-Κασσιανό, ἀλλὰ πάλι ἐκεῖ πού ἀνοίγε τὸ στόμα του νὰ πῇ τὸν λόγο, «τσιὰκ-τσιὰκ» πάλι ή θύρα.

— Παίρνει πάλι τὰ κλειδιά ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ βγαίνει πάλι έξω.

— Ποιὸς εἶναι;

Φωνάζει πάλι.

— Εἴμεστε, ἀπολογήθηκαν χιλιάδες φωνές, δέκα χιλιάδες λειτουργιᾶς καὶ στέλλομεστε ἀπὸ τὸν Κόσμο στὸν Παράδεισο.

— Καὶ σὲ ποιὸν στέλλεστε;

— Στὸν Ἀη-Νικόλα!

Βάνει πάλι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὴν κλειδα στὴν κλειδωνότρυπα καὶ τὴ στρέφει τρεῖς φορές. «Γουουουου!» έτριξε πάλι ή θύρα ανοίγοντας καὶ μπαίνουν μέσα οἱ δέκα χιλιάδες λειτουργιᾶς.

— Άλλος άγγελος τῆς υπηρεσίας τοῦ Ἀγίου Πέτρου ἀκολούθησε τὲς λειτουργιᾶς γιὰ νὰ δείξῃ τὸ κελλὶ τοῦ Ἀη-Νικόλα.

— Ἐκεῖ πού ὁ Ἀπόστολος Πέτρος γύριζε τὴ θύρα γιὰ νὰ τὴν κλείσῃ, ἀκούει μιὰ φωνή:

— Μπάριμπα! Μπάριμπα! Μὴν κλείσῃς τὴ θύρα, γιατί ἔρχομαι γιὰ τὸν Παράδεισο.

— Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος γυρίζει καὶ βλέπει ἓναν κύριο.

— Τὸ εἰσιτήριο σου!

Τοῦ εἶπε σοβαρά.

— Κι' αὐτὸς ἔβγαλε τὸ εἰσιτήριο του καὶ τὸ ἔδωκε τοῦ Ἀποστόλου.

— Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὸ πῆρε στὰ χέρια του καὶ τὸ ξέταξε ἀπ' ἐδῶ κι' ἀπ' ἐκεῖ, σὰ νὰ μὴν τοῦ φαίνονταν γνήσιο. Ἐβαλε καὶ τὰ γυαλιά του γιὰ νὰ τὸ ἐξετάσῃ καλύτερα. Ὡμοίαζε σὺν εἰσιτήριο καὶ δὲν ὥμοιαζε.

— Τί τὸ κυττάζεις ἔτσι, μπάριμπα; Μπᾶς καὶ δὲ σ' ἀρέσει;

Τοῦ εἶπε ὁ κύριος.

— Ποῦθε εἶσαι, παιδί μου;

— Τὸν ρώτησε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μετὰ ἀγαθότητα.

— Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα! Πολίτης Ἑλλήνας!

— Ἀπάνω σ' αὐτὸν τὸν διάλογο, τοὺς ἐπλησίασε κι' ὁ Ἀγιος Κασσιανός.

— Ποιὸς εἶναι τοῦ λόγου του, γεροπαππούλη; Ρώτησε ὁ Ἑλλήνας τὸν Ἀπόστολο Πέτρο,

— Εἶναι, παιδί μου, (τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ Ἀπόστολος) ὁ Ἀγιος Κασσιανός.

— Τί Ἀγιος εἶν' αὐτός; (εἶπε μέσα του ὁ Ἑλλήνας). Δὲν τὸν ἔχω ἀκούσει ποτέ . . .

— Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος δείχνει τὸ εἰσιτήριο στὸν Ἀγιο Κασσιανό καὶ τοῦ λέγει ἰδιαιτέρως:

— Πῶς σοῦ φαίνεται αὐτὸ τὸ εἰσιτήριο, φίλε μου; Τὸ νομίζεις γιὰ γνήσιο;

— Σὰ γνήσιο φαίνεται.

Τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ Ἀγιος Κασσιανός.

— Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, σὰ νὰ μὴν πείθονταν, ἔκανε καὶ μι' ἄλλη ἐρώτηση στὸν Ἑλληνα.

— Καὶ τὴ δουλειὰ ἔκανες στὸν τόπο σου;

— Τὸ δικηγόρο!

— Τί θὰ εἰπῇ δικηγόρος; Πρώτη φορὰ μοῦ παρουσιάζεται ἄνθρωπος μετὰ τέτοιο ἐπάγγελμα.

Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἀνοίξε ἓνα μεγάλο δεφτέρι, γύρισε χιλιάδες φύλλα, ἀλλὰ δὲν ἦρε κανένα δικηγόρο νὰ εἶχε μπῇ στὸν Παράδεισο.

— Ὁ Δικηγόρος, ἀκούοντας, ὅτι πρώτη φορὰ παρουσιάζονταν στὴ θύρα τοῦ Παραδείσου δικηγόρος, εἶπε μέσα του.

— Χαρὰ σ' ἐμένα! Ἐδῶ θὰ κάνω τὴν τύχη μου!

— Ὑστερα, γυρίζοντας πρὸς τὸν Ἀπόστολο Πέτρο τοῦ ἀποκρίθηκε:

— Δικηγόρος, παππούλη μου, λέγεται ἐκεῖνος, πού παρουσιάζεται στὰ δικαστήρια καὶ ὑπερασπίζεται τοὺς κατηγορουμένους.

— Σπουδαῖο ἐπάγγελμα νὰ ὑπερασπίζεται κανεὶς τοὺς κακούργους! Καὶ πῶς τότε ἦρθες ἐδῶ;

Καὶ λέγοντας αὐτὰ ξανακύτταξε τὸ εἰσιτήριο.

— Ὁχι, παππούλη μου τοὺς πραγματικούς κακούργους, ἀλλ' ἐκεῖνους, πού κατηγοροῦνται ἄδικο.

— Ἀ! ἔτσι; Χαίρω πολὺ . . . Κόπιασε μέσα.

— Δέ θα μ' ὀδηγήσῃ κανένας;

— Εἶν' εὐκόλος ὁ δρόμος.

Κι' ὁ Δικηγόρος ἔκανε νὰ τραβήσῃ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Παραδείσου, ὅταν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὸν ἐρώτησε:

— Δὲν μοῦ λές, χριστιανέ μου . . . (ὁ δικηγόρος γύρισε ν' ἀκούσῃ τὴν ἐρώτησιν) εἶδες στὸ δρόμο νᾶρχωνται τίποτε πράγματα γιὰ ἐδῶ;

— Ἀφῆσα πίσω μου ἓναν κόσμον ἐκκλησιᾶς, καμπαναριὰ, πολυελαίους, λαμπάδες, λάδια, λειτουργιᾶς . . .

— Ἀκούοντας αὐτὸ ὁ Ἀγιος Κασσιανός, πιάνει τὸ χέρι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ λέγει:

— Σε προσκυνῶ καὶ καλὴν ἐντάμωσιν . . .

— Τὸν Θεό! (ἀποκρίθηκε ὁ Ἀπόστολος).

— Ἀλλὰ γιατί βιάζεσαι;

— Τί νὰ κάνω; Λεῖπω ἀπὸ τὸ κελλὶ μου ἀπὸ τὸ πρῶτ', καὶ μπορεῖ νᾶχῃ ἔρθη κανεὶς νὰ με γυρεῖ.

— Ὡρα σου καλὴ, ἄγιε μου, κι' ὅποτε θέλεις ἔλα νὰ τὰ ποῦμε . . .

— Ὁ Ἀγιος Κασσιανός πῆρε δρόμο μαζί μετὸν Δικηγόρο.

— Ὁ Δικηγόρος ἀνοίξε πρῶτος τὴν ὁμιλία.

— Δὲν μοῦ, λές, πάτερ, . . . με παίρνεις στὸ σπῖτι σου, ὡς ποῦ νὰ βρῶ δικό μου κατοικεῖο;

— Εὐχαρίστως, εὐλογημένε, (τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἅγιος). Ἐλα μαζί μου.

— Ἔτσι λοιπὸν περιπατῶντας μαζί ἀπὸ κῆπο σὲ κῆπο, κι' ἀπὸ περιβόλι σὲ περιβόλι, ἔφτασαν στὸ κελλὶ τοῦ ἁγίου.

— Ὁ Δικηγόρος ἔβγαλε τὴν πέννα του καὶ τὸ καλαμάρι του καὶ τὰ ἔβαλε ἀπάνω σ' ἓνα τραπεζάκι, καθὼς κι' ἓνα δέμα ἄσπρο χαρτί.

— Τ' εἶν' αὐτὰ;

Τὸν ἐρώτησε ὁ Ἀγιος Κασσιανός.

— Ἐργαλεῖα τῆς τέχνης μου . . .

— Ἀποκρίθηκε ὁ Δικηγόρος.

— Καὶ τ' εἶν' ἡ τέχνη σου;

— Δὲν ἤκουσες, ὅτ' εἶμαι δικηγόρος;

— Ἦκουσα, ὅτ' εἶσαι δικηγόρος, ἀλλὰ δὲν ἔξρω καὶ τ' εἶν' αὐτὴ ἡ δικηγορικὴ, καὶ σὲ τί θὰ χρησιμέψῃ ἐδῶ πέρα.

— Νά! Ὅποιος ἀπὸ ἐκεῖνους, πού εἶναι ἐδῶ μέσα ἔχει παράπονα, θὰ μοῦ τὰ λέγει, κι' ἐγὼ θὰ κάνω ἀγωγή στὸν Θεό. Ἐννοεῖται, ὅτι θὰ πληρόνωμαι γιὰ τὸν κόπο μου . . .

— Τί λές, βρε ἀδερφέ; (Τοῦ εἶπε ὁ Ἀγιος Κασσιανός μετὰ ἀπορία). Ἄν εἶν' ἔτσι, τότε ἐσὺ θὰ εὐαγγελίσῃς τὸν κόσμον ἐδῶ μέσα! Πρῶτα-πρῶτα ἐγὼ ἔχω ἓνα σωρὸ παράπονα.

— Τότε (εἶπε ὁ Δικηγόρος) ἀρχίζομε ἀδὰ τώρα. Πές μου τὸ ἱστορικὸ τῶν παραπόνων σου γιὰ νὰ συντάξω τὴν ἀγωγή . . .

— Ἐδῶ μέσα εἴμεστε πολλοὶ ἅγιοι . . .

— Εἴστε πολλοί; . . . Ἐ! Πολὺ καλὰ! Πολὺ καλὰ! Λέγε . . .

— Κι' ἐνῶ ὅλοι μας, ὡς ἅγιοι, πρέπει νὰ ἔχωμε τῆς ἴδιες τιμές, καὶ τῆς ἴδιες προσφορὲς ἀπὸ τὸν Κόσμο, . . . ἄλλοι ἔχουν πάρα πολλές, ἄλλοι πολλές, ἄλλοι λίγες, κι' ἄλλοι, σὰν καλιῶρα ἐγὼ, δὲν ἔχουν καθόλου!

— Ὁ Δικηγόρος πετάχτηκε μιὰ πῆχην ἀπάνω ἀπὸ τὸ καθισμά του, γιὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀγανάκτησίν του γιὰ τὴν ἀδικίαν κι' εἶπε:

— Τί λές, βρε ἀδελφέ; Ἐχει τὸ μέρος καὶ στὸν Παράδεισο ἡ Ἀδικία; Μωρέ, κι' ἐγὼ νόμιζα ὅτι βρίσκονταν μόνον στὸν Κόσμο.

— Τώρα, κὲρ-Δικηγόρε, δὲν μοῦ λές, ἔχω δίκιο νὰ παραπονοῦμαι ἢ δὲν ἔχω;

— Ἐχεις καὶ παρᾶχεις, ἀλλὰ πρέπει νὰ μοῦ δώσης τὰ στοιχεῖα τῆς ἀδικίας γιὰ νὰ σοῦ συντάξω τὴν ἀγωγή. Πρέπει νὰ μοῦ ὀνομάσης τὸ πρόσωπο, πού σὲ ἀδικεῖ . . .

— Νά, ἐγὼ, μαθές, δὲν λαβαίνω τίποτε ἀπὸ τὸν Κόσμο, ἐνῶ ὁ Ἀη-Νικόλας ἔχει κάθε μέρα καὶ δῶρα. Σήμερα εἶμουν στὸν Ἀπόστολο Πέτρο καὶ δὲν πρόφτανε ὁ καημένος ν' ἀνοίγῃ καὶ νὰ κλείῃ τὴ θύρα γιὰ νὰ μπαίνουν μέσα τὰ κηρία, τὰ λάδια, τὰ θυμιάματα, οἱ ἐκκλησιᾶς, οἱ

λειτουργίες... Αὐτὰ ὅλα τὰ παίρνει ὁ Ἀη-Νικόλας μοναχά, ἐνῶ, ὡς ἅγιοι, πρέπει νὰ παίρνωμε κι' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι... Κατάλαβες;

— Ναί, ναί, κατάλαβα. Ἀνάγκη νὰ συντάξω μι' ἀγωγή ἐναντίον τοῦ Ἀη-Νικόλα, ὅτι σφετερίζεται πράγματα, ποὺ ἀνήκουν καὶ σ' ἄλλους ἁγίους...

— Εἶσαι βέβαιος ὅτι θὰ βρῶ τὸ δίκιο μου;

— Αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν Θεό. Πῶς καταλαβαίνεις; Εἶναι δίκιος ὁ Θεός;

— Καὶ πολὺ μάλιστα, ἀλλὰ δὲν θὰ ξέρῃ τί γένηται.

— Ἐγὼ ὅμως τὸ ἀμφιβάλλω πολὺ, εἶπε μέσα του ὁ δικηγόρος, διότι, ὅπως ἔβλεπα στὸν Κόσμο, οἱ μεγαλύτερες ἀδικίες πηγάζουν ἀπὸ τὸν Θεό. Ἄλλον κάνει πλούσιο, κι' ἄλλον φτωχό, ἄλλον εὐτυχισμένο κι' ἄλλον δυστυχισμένο, ἄλλον ὁμορφὸ κι' ἄλλον ἄσχημο, ἄλλον δίνει παιδιά κι' ἄλλον δὲν δίνει, ἄλλου τὰ παίρνει κι' ἄλλου τ' ἀφίνει. Αὐτὰ φαίνεται θὰ κάνει κι' ἐδῶ.

Ὑστερα, γυρίζοντας πρὸς τὸν Ἅγιο Κασσιανό, τοῦ εἶπε:

— Ἄν εἶναι ὅπως λές, τότε ἀπὸ τώρα ἔχεις τὸ δίκιο στὸν κόρφο σου.

Ἐνῶ ὁ Ἅγιος Κασσιανὸς χαίρονταν, ὁ Δικηγόρος δῖπλωσε ἓνα χαρτί τοῦ μᾶκρου, πήρε τὴν πέννα του κι' ἄρχισε νὰ γράφῃ τὴν ἀγωγή:

“Α Γ Ω Γ Η

Ἁγίου Κασσιανοῦ, κατοίκου Παραδείσου

Κ Α Τ Α

Ἁγίου Νικολάου, κατοίκου ὠσαύτως

Ἐν Παραδείσῳ τῇ 25 Φεβρουαρίου 01908

Ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Παραδείσου

«Ὁ ἀντίδικος, πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου, σφετεριζόμενος τὰ εἰς ἅπασαν τὴν Κοινότητα τοῦ Παραδείσου ἀνήκοντα ἀγαθὰ, ἐνεργεῖ παρὰ τῷ Κόσμῳ καὶ τῷ ἀποστέλλονται ταῦτα ἐπ' ὀνόματί του μόνον, χωρὶς νὰ καρποῦνται ἄλλος τις ἐκ τούτων. Μεταξὺ τῶν ἀδικουμένων παραδεισίων τυγχάνω καὶ ὁ ὑποφανόμενος καὶ παρακαλῶ ὅπως κατὰ τὸν νόμον διαταχθῇ ἐμπροθέσμως οὗτος νὰ μοὶ ἀποτίσῃ τὸ ἀνάλογόν μου, ἐξ ὧν τῶν ποσοτήτων, ἃς ἔχει λάβει μέχρι σήμερον, ὧν ἀκριβὴς κατάλογος εὐρίσκεται παρὰ τῷ κλειδοκράτορι τοῦ Παραδείσου Ἀποστόλῳ Πέτρῳ, καὶ νὰ παύσῃ εἰς τὸ ἐξῆς διενεργῶν ἐπ' ὀνόματί του τὰς ἐκ τοῦ Κόσμου ἀποσιολὰς κηροῦ, ἐλαίου, θυμιάματος, ἐκκλησιῶν, λειτουργιῶν κ.τ.λ.

«Προτείνω μάρτυρας τῶν διηρηκῶν τούτων ἀποστόλων τοὺς: 1) Ἀπόστολον Πέτρον, κλειδοκράτορα τοῦ Παραδείσου καὶ 2-15 τοὺς παρ'

αὐτῷ εὐρισκομένους θεράποντας, οἵτινες συνοδεύουν ἐκάστοτε αὐτὰς εἰς τὰς ἀποδήκας τῆς κατοικίας του.

Ἐυπειθέστατος ὁ αἰτῶν

Ἄμα ἐτελείωσε τὴν σύνταξιν τῆς ἀγωγῆς ἔδωκε τὸ δικόγραφο στὸν Ἅγιο Κασσιανό, λέγοντάς του:

— Ὑπόγραψε!

— Ποῦ νὰ ὑπογράψω;

— Κάτω ἀπὸ τὸ «εὐπειθέστατος».

Ὁ Ἅγιος Κασσιανὸς ὑπόγραψε, κι' ὕστερα τὸν ἐρώτησε:

— Καὶ τώρα;

— Τώρα, νὰ πάρῃς τὴν ἀγωγή σου καὶ νὰ πᾶς στὸν Γραμματέα τοῦ Κυρίου Θεοῦ καὶ νὰ τοῦ τὴν δώκῃς. Τ' ἄλλα ὕστερα ἐρχονται μοναχὰ τους.

Στὴ στιγμὴ ὁ Ἅγιος Κασσιανὸς μιὰ καὶ δυὸ καὶ στὸν Γραμματέα τοῦ Θεοῦ. Τοῦ ἔδωκε τὴν ἀγωγή κι' ἀμέσως γύρισε στὸ κελλί του.

Τὸ ἄλλο τὸ πρωῒ, ὅταν ὁ Ἅγιος Κασσιανὸς πῆγε νὰ παρουσιασθῇ στὸν Θεό, μαζί μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἁγίους, ὁ Θεὸς τὸν ἐρώτησε μὲ αὐστηρότητα:

— Δικὴ σου εἶν' αὐτὴ ἡ ἀγωγή, Ἁγίε Κασσιανέ;

— Δικὴ μου, Παμμέγιστε!

Ἀπολογήθηκε ὁ Ἅγιος Κασσιανός.

— Ποιὸς σοὺ τὴν ἔφκισε;

— Ἐνας δικηγόρος.

— Δικηγόρος! (ξεφώνησε ὁ Θεός). Καὶ ποῦ βρέθηκε σ' αὐτὸν τὸν ἱερὸν τόπον δικηγόρος!

— Χτὲς ἦρθε ἀπὸ τὸν Κόσμο καὶ μένει στὸ κελλί μου.

Ἀμέσως ὁ Θεὸς διέταξε ἓναν ἄγγελον νὰ πᾶ νὰ φέρῃ μπροστά του τὸν Δικηγόρον ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ.

Πέταξε ὁ ἄγγελος καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ἔφερε τὸν Δικηγόρον στὸ θεϊκὸ παλάτι.

Ὁ Θεὸς τότε φώναξε βαρύν - βαρύν:

— Ἀη - Νικόλα! Ἀη - Νικόλα!

Πουθενὰ Ἀη - Νικόλας! Ἦταν ἀπών.

Τότε ὁ Θεὸς διάταξε ἑκατὸ ἀγγέλους ἄλλοι νὰ φέρουν γύρω τὸν Παράδεισον, κι' ἄλλοι νὰ κατεβοῦν στὴ γῆ καὶ στὰς θάλασσας νὰ βροῦν τὸν Ἀη - Νικόλα καὶ νὰ τὸν φέρουν μπροστά του.

— Ἀδικα τὸν γυρεῦτε στὸν Παράδεισον (εἶπε ὁ Ἅγιος Κασσιανός), αὐτὸς βρίσκεται πάντα στὴ γῇ γιὰ νὰ μαζεύῃ εἰσοδήματα.

— Σιωπὴ!

Τοῦ εἶπε ὁ Θεός!

Δὲν πρόφτασε νὰ τελειώσῃ ὁ Θεὸς τὴ λέξη του καὶ παρουσιάσθηκαν οἱ ἀγγέλοι, ποὺ εἶχαν σταλῇ στὰς θάλασσας, κι' ἔφεραν τὸν Ἀη - Νικόλα γυμνὸ μὲ τὸ σῶβρακο μοναχά. Ἐτρεχαν τὰ νερὰ ἀπὸ πάνω του σὰ βροῦσες. Ἐτρεμε ἀπὸ τὸ κρῖος καὶ κρατοῦσε στὰ χέρια του ἓνα νηπτικὸ λιποθυμισμένο.

— Ποὺ εἴσουν;

Τοῦ φώναξε ὁ Θεὸς μὲ καταιβασμένα φρύδια.

— Ἐκεῖ ποὺ μὲ προσκαλοῦσαν οἱ Χριστιανοί, Ὑψιστέ μου!

Ἀπολογήθηκε ὁ Ἀη - Νικόλας.

— Καὶ τ' εἶν' αὐτός, ποὺ ἔχεις στὰ χέρια σου;

— Εἶν' ἓνας καημένος ναυτικός, μοναχοπαίδι τῆς μάννας του, ποὺ τὸν ἄρπαξαν τὰ κύματα τῆς νύχτας, μὲς στὴν καρδιά τῆς Μαύρης Θάλασσας!

Τότε γυρίζει ὁ Θεὸς καὶ λέγει τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ.

— Βλέπεις, γιατί ὁ κόσμος στέλλει καράβια τὸ κηρί, τὸ λάδι, τὰ θυμιάματα κτλ., στὸν Ἀη - Νικόλα; Ὅποιος κοιμᾶται σὰν ἐσένα, καὶ στὸν Παράδεισον ἂν βρίσκεται, πάντα λιποθυμημένος θὰ εἶναι.

— Ἀλλὰ....

Ἀρχισε νὰ ὁμιλῇ ὁ Δικηγόρος.

— Στάσου μιὰ στιγμὴ! (τοῦ εἶπε ὁ Θεός) Δὲν ἦρθε ἀκόμη ἡ ἀράδα σου!

Ὑστερα γυρίζοντας πρὸς τοὺς ἁγίους ὅλους, τοὺς εἶπε:

— Τιμωρῶ τὸν Ἅγιο Κασσιανό, ἀφαιρῶντας του τὰ τρία τέταρτα τῆς ἀγιοσύνης του, καὶ τὸν καταδικάζω νὰ μὴ γιορτάζεται τρία χρόνια στὴν ἀράδα, καὶ νὰ γιορτάζεται μιὰ φορὰ στὰ τέσσερα χρόνια, κάθε 29 Φεβρουαρίου.

Ὁ Ἅγιος Κασσιανὸς ἔκλινε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὴν ἐντροπὴ του, καὶ βλαστήμησε τὴν ὥρα, ποὺ ἔκανε τὴν γνωριμιὰ τοῦ Δικηγόρου.

— Μωρὲ δικαστήριο, ποῦναι τοῦτο!

Εἶπε ὁ Δικηγόρος μέσα του.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς τὸν ἤκουσε κι' εἶπε στὸν Ἀπόστολον Πέτρο:

— Πῶς μπήκε αὐτὸς ἐδῶ μέσα;

— Μὲ εἰσιτήριο, Ὑψιστέ μου.

— Φέρε μού το ἐδῶ!

Ἐτρεξε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στὸ Γραφεῖο του, πήρε τὸ εἰσιτήριο καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ παρουσιάστηκε στὸν Θεό.

— Ὅριστε τὸ εἰσιτήριο!

Τοῦ εἶπε.

Τὸ πήρε τὸ εἰσιτήριο ὁ Θεὸς στὸ χέρι του, κι' ἅμα τὸ εἶδε, εἶπε στὸν Ἀπόστολον Πέτρο:

— Δὲν κατάλαβες, ὅτι αὐτὸ τὸ εἰσιτήριο εἶναι πλαστογραφημένο.

— Δὲν τὸ κατάλαβα, Ὑψιστέ μου! Ἀπολογήθηκε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἐνῶ ὁ Δικηγόρος ἔτρεμε ἀπὸ τὸν φόβον του, ψιθυρίζοντας:

— «Πλαστογραφία... δέκα χρόνια δεσμά...»

— Νά! (εἶπε ὁ Θεὸς στὸν Ἀπόστολον Πέτρο) Αὐτὸ εἶταν γιὰ τὴν Κόλαση, κι' ὁ ἐνδιαφερόμενος ἔσβησε τὴν λέξη «Κόλαση» κι' ἔγραψε τὴ λέξη «Παράδεισον». Ἀκόμα διαβάζεται ἡ λέξη «Κόλαση».

— Κι' ἐγώ, Ὑψιστέ μου, (ἐπανάλαβε ὁ καημένος ὁ Ἀπόστολος Πέτρος) τὸ νόμισα πλαστογραφημένο, ἀλλ' ἔτυχε ἐκεῖ τοῦ λόγου του, ὁ Ἅγιος Κασσιανός, καὶ μ' ἔπεισε, ὅτι εἶναι γνήσιο καὶ καλὸ.

Ὑστερα ὁ Θεὸς εἶπε τὰ τελευταῖα του λόγια.

— Πηγαίνετε ὅλοι! Κι' ἐσύ, Πέτρε, πάρε αὐτὸν τὸν κύριον Δικηγόρον καὶ βγάλ' τον ἔξω ἀπὸ τὸν Παράδεισον, κι' ἀπ' ἐδῶ κι' ἐμπρὸς ν' ἀνοίγῃς καλύτερα τὰ μάτια σου.

Κι' ἔτσι ἀπ' ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ Ἅγιος Κασσιανός, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, γιορτάζεται κάθε 29 Φεβρουαρίου, δηλαδὴ μιὰ φορὰ στὰ τέσσερα χρόνια.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Η ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΒΑΝΟΙ

Β' 1

Διαμερίσματα τῶν Φιλιατῶν, τῆς Παραμυθίας καὶ τοῦ Μαργαριτίου — Ἡ Τσαμουριά — Διὰ τίνα λόγον οἱ Ἀλβανοὶ Τσάμδες ὠνομάσθησαν οὕτω — Ὅρια τῆς Τσαμουριάς — Ὅρια τῆς Λιαπουριάς — Οἱ Ἀλβανοὶ Τόσκοι καὶ Γκέγκαι ἀποτελοῦσι τὸν αὐτὸν λαόν — Ὅρια τῆς Τσοκαρίας καὶ τῆς Γκεγκαρίας.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος καὶ πρὸς νότον τοῦ Βουθρωτοῦ διακρίνονται διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τὰ διαμερίσματα τῶν Φιλιατῶν, τῆς Παραμυθίας καὶ ἀμυδρῶς τοῦ Μαργαριτίου. Ἐν

¹ Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἀδημοσιεύτου συγγράμματος τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. ΣΚΩΤΙΑΔΗ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Β. Δ. Ἡπειρος καὶ οἱ Ἀλβανοὶ» τοῦ ὁποίου ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἄλλα ἀποσπάσματα εἰς 4 τεύχη τῶν «Παναθηναίων».

αὐτοῖς ἐξετείνετο πιθανῶς τὸ παλαιὴ Θεσπρωτία¹.

Ἡδὴ τὰ μέρη ταῦτα καλοῦνται Τσαμουριά, ἡ χώρα δηλαδὴ τῶν Ἀλβανῶν Τσάμδων τῶν κατοικούντων τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς διαμερίσμασι τοῦ Μαργαριτίου καὶ τῆς Παραμυθίας, μεταξὺ τοῦ Σουλίου² καὶ τοῦ ποταμοῦ Βιστρίτσας.

Οἱ Τσάμδες Χριστιανοὶ τὸ πλεῖστον εἶναι εὐρωστοὶ, εὐσταλεῖς, εὐλαβεῖς πρὸς τὴν θρησκείαν, μάχιμοι καὶ ἀλαζόνες³ ἀλλ' ἡ ξενία εἶναι καὶ παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἀλβανοῖς, ἱερὰ καὶ ἡ καλὴ πίστις ἀπαράβατος, ὅταν ἡ γενομένη περὶ οἰουδήποτε ἀντικειμένου συνεν-

¹ Rouqueville, Voyage dans la Grèce T 1 XVI. Τὸ διαμερίσμα τῶν Φιλιατῶν ὑπάγεται εἰς τὴν Χαονίαν T 1 XXI.

² Χ. Περραιβοῦ, Πολεμ. ἀπομνημονεύματα, σελ. 125.

νόησις βεβαιωθῇ διὰ τοῦ εἰδικοῦ ὅρκου τοῦ Σάρτι καλουμένου καὶ διδομένου ὡς ἑξῆς ὑπὸ τῶν Τουρκαλβανῶν Τσάμιδων.

«Δίνω τοῦτο τὸ Σάρτι ἐγὼ ὁ γραμμένος καὶ ἂν βγῶ ἀπ' αὐτό, νὰ εἶμαι ὅξω ἀπὸ τὰ Μουσάρια (ιεράς βίβλους) ὅπου ἐκατέβασεν ὁ Χασρετ Μουσᾶς (ὁ προφήτης Μωϋσῆς). Νὰ ἔγω χωρισμένην τὴν γυναῖκα μου μὲ τρία, τέσσαρα, μὲ ἑπτὰ νταλάκια (ἀναθέματα) νὰ εἶνε σὰν καππὲ (πόρνη) καὶ τὰ παιδιὰ μου μπεστιὰ (νόθα), νὰ εἶμαι ὅξω ἀπ' τὰ μπαϊράμια καὶ ἀπ' τὸ ῥαμαζάνι νὰ μὴ μοῦ πιάνωνται οὔτε τὰ ναμάζια (προσευχαί), νὰ εἶμαι ὅξω ἀπ' τὸ ἀμτίστι (πλύσιμον) ἀπὸ τὸν Μαχραμὰν (σφογγιστήριον) καὶ ἀπ' τὸ τεσπίγι (κομβολόγιον) καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ ἀπεράσουν εἰς ἄλλον καλὸν Τοῦρκον, μπεσβαχτ-ναμασί (πεντάκις τῆς ἡμέρας προσευχόμενον). Νὰ βγῶ εἰς τὸ ἀσιὰ διβάνι τοῦ θεοῦ (κάτω δικαστήριον) ντυμένος μὲ τομάρι γουρούνας καὶ νὰ πῶ ὅτι ἐβύζαξα τὸ γάλα τῆς νὰ κάμνω ζινὰ μὲ τὴν μάνα μου εἰς τὴν πόρταν τοῦ Κιαμπέ (τάφον τοῦ Μωάμεθ) καὶ νὰ πιασθῇ τοῦτο τὸ Σάρτι ὅπου βουλόνω μὲ τὸ δάχτυλο, ὅπου κάνω τὸ πεχιαντέτι (προσευχὴν) σὰν τοῦ Κοτσίνι¹.

Πῶς καὶ διατί οἱ Τσάμιδες ὠνομάσθησαν οὕτως εἶναι ζήτημα ἐνασχολήσαν πάντας τοὺς Ἀλβανολόγους.

Ὁ Rouqueville δέχεται ὅτι ὠνομάσθησαν οὕτως ἐκ τοῦ ποταμοῦ Θυάμιδος (Καλαμᾶ) τοῦ διαρρέοντος τὴν χώραν ταύτην κατὰ μετατροπὴν τοῦ Θ εἰς Τ καὶ υ εἰς σ².

Καθ' ἡμᾶς ἡ λέξις Τσάμις Τσάμ εἶνε αὐτοτελὴς ἁλβανικὴ ἀποδοθεῖσα τοῖς Ἀλβανοῖς τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῶν Ἀλβανῶν Λιάπιδων τῶν κατοικούντων βορειότερον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν τοῦ ποταμοῦ Ἀφῶν, ἐν τοῖς διαμερίσμασι τοῦ Κουρβελισίου καὶ τῶν Ζουλιανῶν, μέχρι τῶν περιχώρων τοῦ Δελβίνου ἀπ' ἐνός, καὶ μέχρι τοῦ Αὐλῶνος ἀπ' ἑτέρου.

Ἡ διάκρισις αὕτη μεταξὺ τῶν Λιάπιδων καὶ Τσάμιδων ἀποτελεῖ εἰδικὴν ὑποδιαίρεσιν τῶν Ἀλβανῶν Τόσκιδων τῶν κατοικούντων ἐν τῇ κάτω Ἀλβανίᾳ, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Σκούμπη μέχρι τῆς περὶ τὴν Πάργαν χώρας καὶ διακρινόμενων, κατὰ τὴν γενικὴν διαίρεσιν σύμπαντος τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ, ἀπὸ τῶν Ἀλβανῶν Γγγέκιδων τῶν κατοικούντων ἐν τῇ ἄνω Ἀλβανίᾳ, ἢ Γγγεγκαρία, ἄνωθεν τοῦ Σκούμπη μέχρι τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῶν ὁρέων Visitor. Ἀλλὰ πάντες οἱ Ἀλβανοὶ οἱ εἰς τὰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς ταύτας

¹ Ἀραβαντινοῦ, Χρονογραφία τῆς Ἡπείρου, Τόμος Β'. Σελ. 168.

² Ἄλλοι συγγραφεῖς φρονοῦσιν, ὅτι τὸ ὄνομα Τσάμις παρήχθη ἐκ τοῦ ὀνόματος Schumiks ὅπερ ἔφερον Ἀσιατικὴ τις φυλὴ ἀποικίσασα εἰς Ἀλβανίαν.

κατηγορίας ὑπαγόμενοι ἀνήκουσιν εἰς τὸν αὐτὸν Ἀλβανικὸν λαὸν κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, ὑποστάσεις ὅμως καὶ αὐτοί, ὡς πάντες οἱ λαοί, παραλλαγὰς τινὰς κατὰ τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας ἐθνολογικὰς καὶ πολιτικὰς μεταβολὰς τὰς γενομένας ἐν Ἀλβανίᾳ.

Γ'

Ὁ λιμὴν τῶν Ἀγίων Σαράντα — Λυκούρσιον — Ποσειδίων — Ἀκροκεραυνία ὄρη — Τεπελένλη — Χειμάρρα — Ἡ κόμη Ἀγίοι Σαράντα — Ἱστορία αὐτῆς — Οἰκτρά ἢ κατάστασις ἐν ἡ διατελεῖ σήμερον — Ἀναχώρησις ἐξ Ἀγίων Σαράντα — Λεκανοπέδιον τοῦ Δελβίνου — Ὁ ποταμίσκος Εἰάνθος — Ἡ κομόπολις Νίβιτσα ἢ ἀρχαία πιθανῶς Μαμανδρία — Ἱστορία αὐτῆς — Ἡ κόμη Ἀγίοι Βασίλειος καὶ Ἱστορία αὐτοῦ.

Τὰς μελέτας ταύτας ἠναγκάσθημεν νὰ διακόψωμεν, διότι ἡ θύελλα ἔπαυσε καὶ ὁ Ἑσπερος ἄρας τὰς ἀγκύρας ἐξῆλθε τοῦ ὅρμου τοῦ Βουθρωτοῦ καὶ ἤρξατο πλέων πρὸς τοὺς Ἀγίους Σαράντα.

Ἦδη ἐβλέπομεν, πρὸς Ν. μὲν τῶν Ἀγίων Σαράντα, τὸν λόφον τοῦ Λυκούρσιου μετὰ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ὁμωνύμου χωρίου¹ καὶ τὸ μέρος ὅπερ ἀπειτέλει τὸ ἀκρωτήριον τῆς Χαονίας Ποσειδίου, πρὸς Β. δὲ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν Ἀκροκεραυνίων ὁρέων, ἐπικειμένην τῆς θαλάσσης ἀπὸτομον καὶ ξηρὰν ἀπὸ τῆς ἀπέναντι τοῦ Αὐλῶνος γλώσσης τοῦ ἀκρωτηρίου Λιγκουέτας μέχρι τοῦ μέρους ὅπερ ἐβλέπομεν ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐγγὺς τῶν Ἀγίων Σαράντα, καὶ διήκουσαν μέχρι τοῦ Βουθρωτοῦ.

Ὅπισθεν τῆς φαλακρᾶς ταύτης σειρᾶς τῶν ὁρέων, ἥτις διακόπτεται ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ τοῦ εὐρέως λιμένος Πανόρμου, ἐκτείνεται ἡ Λιαπουριά ἢ ἐγκλείουσα τοὺς τολμηροὺς μὲν ἀλλὰ καὶ ἐλαστικὸν τὴν καρδίαν Λιάπιδας, ἢ Τεπελένλη ἢ πατρὶς τοῦ νέου Ἰουγούρδα τῆς Ἀλβανίας, καὶ εἰς οὐχὶ πολὺ μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν Ἀγίων Σαράντα ἢ Χειμάρρα, ἢ ἀρχαία πιθανῶς πόλις τῆς Χαονίας Χίμαιρα καὶ τὸ ὁμώνυμον αὐτῇ διαμέρισμα.

Ἐπὶ τῆς σειρᾶς τῶν Ἀκροκεραυνίων ὁρέων, πρὸς Ν. τῆς Λιαπουριάς εἰς ἀπόστασιν ἑπτὰ περίπου λευγῶν ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου συναντῶνται οἱ ποταμοὶ Ἀφῶς καὶ Σουτσίστα καὶ οὐχὶ μακρὰν τῆς κόμης Νίβιτσης ἔκειντο παρὰ τὴν παραλίαν αἱ ἀρχαῖαι πόλεις Ἀπολλωνία καὶ Ἀμαντία² ὧν σώζονται ἔτι ἐρείπια ἀκροπόλεως καὶ τεμάχια κίωνων. Ὀλίγον κατωτέρω μεταξὺ

¹ Ἐκεῖ ἀπέβη πρῶτον ἐν ἔτει 1878 τὸ Ἑλλήν. ἐπαναστατικὸν σῶμα ὅπερ ἐσχόπευε νὰ ἐξεγείρῃ τὴν Ἡπείρον καὶ Ἀλβανίαν ἀλλ' ἀποτυχὼν διεσπάρη τῇδε κακεῖσε καὶ μόλις κατάρθωσε νὰ σωθῇ ἀπὸ τῶν ἐπιθέσεων τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ καταφυγὼν εἰς Ἑλλάδα. Τὸ χωρίον Λυκούρσιον κατεστράφη ἀρδρὴν βομβαρδισθὲν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν πλοίων.

² Rouqueville, Voyage dans la Grèce Τόμ. Α' σελ. 274.

τῶν χωρίων Κηπαροῦ καὶ Πικέρνης ἔκειτο ἡ πόλις Σοποτόν σημαίνουσα κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ κατὰ τὸν μεσαίωνα ἕνεκα τοῦ ὄχυροῦ φρουρίου τῆς, οὕτως σώζονται ἐρείπια καλούμενα σήμερον τὸ κάστρον τοῦ Γραικοῦ.

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὁ Ἑσπερος ἠγυροβόλησεν ἐν τῷ ὄρμῳ τῶν Ἀγίων Σαράντα.

Οἱ Ἀγίοι Σαράντα ἦν ὁ πρῶτιστος¹ λιμὴν τῆς Χαονίας καὶ πολυάνθρωπος πόλις ὀνομαζομένη Ὀγγισμος ἢ Ἀγγισμος.

Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶχε, κατὰ τὸν Μελέτιον, ἐπίσκοπον καὶ ναὸν φέροντα τὸ ὄνομα τῶν Ἀγίων Σαράντα, ὅπερ βαθυμηδὼν καὶ κατ' ὀλίγον προϊόντος τοῦ χρόνου, μετεδόθη καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐπικρατήσαν τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος Ἀγγήσμου. Τοῦ ναοῦ τούτου σώζονται σήμερον ἐρείπια τινά.

Βραδύτερον περὶ τὸν δὸν μ. Χ. αἰῶνα οἱ Ἀγίοι Σαράντα ἠρημώθησαν ὑπὸ τῶν Γότθων ἔκτοτε δὲ φαίνεται, ὅτι ἐξηφανίσθησαν ἐντὸς τῶν ἐρειπίων τῆς καταστροφῆς, διότι οὐδαμοῦ τῆς ἱστορίας ἀπαντῶσι μέχρι τοῦ ἔτους 1822, ὅτε ὁ Τουρκικὸς στόλος ὁ ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς Υ. Πύλης κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ ἠγυροβόλησε κάτωθεν τῶν Ἀκροκεραυνίων ὁρέων οἱ δὲ Ἀγίοι Σαράντα μετὰ τοῦ μικροῦ φρουρίου τῶν κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Μπαμπᾶ-Πασσᾶ.

Σήμερον οἱ Ἀγίοι Σαράντα εἶναι ἐμπορικὸς μόνον σταθμὸς περιέχων περὶ τοὺς εἰκοσιν ἀθλίους οἰκισκοὺς, ἐν οἷς ὑπάρχουσι τὰ γραφεῖα καὶ αἱ κατοικίαι τοῦ Μουδίου², τοῦ τελώνου καὶ τῶν πρακτόρων τῆς Ἑλλ. ἀτμοπλοικῆς εταιρίας³ καὶ τοῦ Lloyd, ἀποθήκαι τινὲς ἐμπορευμάτων ἀποστελλομένων εἴτε ἐκ Κερκύρας, εἴτε ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας καὶ αἱ κατοικίαι ἐμπορικῶν τινῶν καταδικασμένων νὰ ζῶσιν ἐκεῖ.

Διὰ τοῦ σταθμοῦ τούτου, ὡς ὑψηλότερον διὰ τοῦ Αὐλῶνος, γίνεται ἡ ἐξαγωγή τῶν ὀλίγων προϊόντων τῆς Β. Δ. Ἡπείρου καὶ κάτω Ἀλβανίας καὶ ἐνίοτε τῆς Κεντρικῆς Ἡπείρου καὶ ἡ εἰσαγωγή τῶν ἀναγκασιούτων αὐτοῖς ἐμπορευμάτων.

Τὴν ἐμπορικὴν ταύτην σπουδαιότητα τοῦ σημείου τούτου τῆς Β. Δ. Ἡπείρου οὐδὲ νὰ φαντασθῇ δύναται ὁ ξένος ὁ τὸ πρῶτον ἐπισκεπτόμενος τὰ μέρη ταῦτα. Ὅταν ἴδῃ ὀλίγας καλύβας⁴ ρυπαρὰς ἀτάκτως καὶ ἐντὸς τοῦ βορβόρου βυθισμένας, ὅταν λέμβος σεσηπυῖα ἀναλαμβάνῃ νὰ

¹ Ἡ Χαονία εἶχε καὶ τὸν λιμένα Πάνορμον εἰς τὸ μέσον τῶν Κεραινίων ὁρέων (Στράβων).

² Κατὰ τὴν διοικητικὴν διαίρεσιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, ὁ Μουδίου εἶνε ὁ κατώτατος διοικητικὸς ὑπάλληλος.

³ Ἀποτυχῶς ἀπὸ τινος χρόνου ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη εταιρία διέκοψε τὴν ἀτμοπλοίαν τῆς Ἀλβανίας.

⁴ Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις ἐν ἔτει 1886, ὅτε ὁ γράφων ἦτο Πρόξενος ἐν Ἀργυροκάστρῳ. Ἰσως ἔκτοτε ἡ κατάστασις αὕτη ἐβελτιώθη.

ἀποβιβάσῃ αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, εἰς τὴν ὅμως δὲν δύναται νὰ πλησιάσῃ, διότι τὰ ὕδατα εἶναι ἀβαθῆ καὶ εἶναι ἠναγκασμένοι ἢ νὰ ἐξέλθῃ πηδῶν ἐπὶ τινῶν λίθων ἐρριμμένων τῇδε κακεῖσε, καθ' ἣν περίπτωσιν δὲν ἐξέρχεται ἀβρόχοις ποσὶν, ἢ νὰ ἐπιβῇ τῶν ἰσχυρῶν ὁμοπλατῶν τοῦ λεμβοῦ, πᾶν ἄλλο δύναται νὰ φαντασθῇ ἢ ὅτι οἱ Ἀγίοι Σαράντα εἶναι ἐμπορικὸς λιμὴν.

Ἐν τῷ ἀθλίῳ τούτῳ μέρει, οὕτως οἱ ὀλίγοι κάτοικοι ἔχουσιν ὡς μόνην παρηγορίαν καὶ διασκεδάσιν τὴν εὐκολίαν μεθ' ἧς δύναται νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὴν κατέναντι κειμένην Κεραυραν, ὅφειλον νὰ διέλθω τὴν νύκτα, διότι εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νυκτερινὸν ταξίδιον εἰς τὰ μέρη ταῦτα εἰς ἃ, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστος ἡ ἀμαξα, μόνον δὲ μέσον συγκοινωνίας εἶναι οἱ ἵπποι καὶ οἱ ἡμίονοι.

Οὐδαμοῦ ἄλλου πιστεύω, ὅτι ἡ φιλοξενία θὰ ἦναι τόσον πολῦτιμος καὶ ἡ εὐγνώμοσύνη τοῦ ξενοζόμενου πρὸς τὸν ξενοζόμενον τόση, ὅση ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ ὅπου καὶ ἐγὼ ἡσθάνθην πρὸς τὸν ξενοζόμενόν με κατὰ διαταγὴν τοῦ Διοικητοῦ Κον Παμύχαν, διότι εἶναι φρικώδης ἡ διανυκτέρευσις ἐν τῷ ρυπαρῷ καὶ ἡρειπωμένῳ χανίῳ, ὅπερ χρησιμεύει ὡς ξενοδοχεῖον εἰς τοὺς ταξειδιώτας τοὺς μὴ δυνηθέντας νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐντὸς τῆς ἡμέρας.

Τὴν ἐπιούσαν ἡγέρθη λῖαν πρωΐ. Τελεία γαλήνη εἶχε διαδεχθῇ τὴν θύελλαν ἥτις ἐμαίνετο τὰς προηγούμενας ἡμέρας τὰ νέφη ἄτινα ἐκάλυπτον τὸν ὀρίζοντα εἶχον διαλυθῇ καὶ ὁ ἥλιος στίλβων ἔδιδε ζῶν εἰς τὸν τόπον, ὅστις τὴν προτεραίαν μοι εἶχε φανῇ ἀληθὴς τάφος.

Οἱ ἵπποι, οἳς εἶχον ζητήσῃ, εἶχον φθάσει ἐκ Δελβίνου, καὶ ὁ ὁδηγὼν αὐτοὺς ἀρεμιάνιος Ἀλβανὸς φορῶν τὴν λευκὴν φουστανέλλαν καὶ τὰ περιτογυρωμένα ὄπλα του μὲ προσεκάλεσεν ὅπως ἵππευσον.

Ἀνῆλθομεν ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ δεσπόζοντος τῶν Ἀγίων Σαράντα, δι' ὁδοῦ πρὸ ὀλίγου χρόνου κατασκευαζομένης. Ἐκ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἀποκαλύπτεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν εὖρον καὶ γραφικὸν λεκανοπέδιον διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ ποταμίσκου Παύλας τοῦ ἀρχαίου Εἰάνθου, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Τσοραΐδες (Tchoraïdes) ἐκβάλλει εἰς τὴν λίμνην Πιλόδι (Pélode).

Μεταξὺ τοῦ ποταμίσκου τούτου καὶ τῆς Βισορίτσας καὶ εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τοῦ Δελβίνου ἀπαντῶσιν ἐρείπια τειχῶν ὑδραγωγείων καὶ οἰκῶν καὶ τινὰ κιονόκρανα γοτθικὰ. Ὁ Rouqueville φρονεῖ μὴ στηριζόμενος ὅμως ἐπὶ μαρτυρίας τινὸς ἱστορικῆς, ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἡ ἀρχαία πόλις Φοινίκη ἢ μνημονεύουσιν ὁ Στράβων, ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Προκόπιος.

Πρὸς βορρὰν τοῦ λεκανοπεδίου τούτου διακοπτομένου ἐναχοῦ ὑπὸ λοφίσκων τινῶν χλοερῶν καὶ ἐκτεινομένου μέχρι τῆς πόλεως τοῦ

Δελβίνου φαίνεται ἔφ' ὑψηλοῦ λόφου τῶν Ἀκροκεραυνίων ὄρεων ἢ Νίβιτσα, πλουσία κομόπολις οἰκουμένη ὑφ' Ἑλλήνων, καὶ ὀλίγον κατωτέρω τὸ ὑφ' Ἑλλήνων ἐπίσης οἰκούμενον χωρίον Ἅγιος Βασίλειος.

Εἰς Νίβιτσαν εἶχε καταφύγει ἐν ἔτει 1648 ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Πάπα Νεόφυτος Ροδινὸς ὁ Κύπριος ὅπως προσηλυτίσῃ τὴν Ἡπειρον εἰς τὸν Καθολικισμόν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ κακὸς κακῶς¹.

Περὶ τὴν Νίβιτσαν εἶχε συναφθῇ σφοδρὰ μάχῃ ἐν ἔτει 1683 μεταξὺ τοῦ Πασσᾶ τοῦ Δελβίνου καὶ τῶν Χειμαρριωτῶν, οὓς εἶχεν ἐπαναστατήσει κατὰ τῶν Τούρκων ὁ Μοροζίνης, καὶ οἵτινες ἐνίκησαν τὸν Πασσᾶν.

Ἡ πόλις αὕτη μετὰ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου ἦσαν ἐλεύθεραι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πασσᾶ τοῦ Βερατίου, εἰς ὃν ἐπλήρωναν μικρὸν τινὰ φόρον· οἱ κάτοικοι αὐτῶν, κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον, ἀπήρχοντο τῆς πατρίδος τῶν, ὅπως κατατάσσονται εἰς τὸ βασιλικὸν Μακεδονικὸν σύνταγμα ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν Βουρβόνων τῆς Νεαπόλεως· ἀλλ' ἡ ὑπηρεσία τῶν αὐτῶν ἦτο προσωρινή, διότι μετὰ τινα χρόνον ἐπανήρχοντο εἰς τὴν πατρίδα

¹ Σάθα Τουρκοκρατούμενη Ἑλλάς.

ΑΙ ΠΡΟΟΔΟΙ ΤΗΣ ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΚΗΣ

Ο παλαιὸς πόθος τῆς ἀνθρωπότητος ὁ ἐκδηλούμενος εἰς τὸν γνωστὸν ἀρχαῖον μῦθον περὶ Ἰκάρου, ἐπέπρωτο νὰ πράγματοποιηθῇ εἰς τὰς ἡμέρας μας. Ὁ ἐφευρετικὸς νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ἐπιθυμῶν νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ διαστήματος, δὲν ἔπασσε νὰ σκέπτεται, νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ θυσιάζεται διὰ τὴν ἰδέαν αὐτὴν καὶ ἐπὶ τέλους κατάρθωσε νὰ δαμάσῃ καὶ αὐτὸ τὸ πλέον δυσυπότακτον τῶν στοιχείων· τὸν ἀέρα.

Ἡ φυσικὴ γνωρίζει δύο μεθόδους τῆς ἀνυψώσεως εἰς τὸν ἀέρα· τὴν ἀεροστατικήν καὶ τὴν ἀεροδυναμικήν. Εἰς τὴν πρώτην χρησιμεύουν μηχανήματα περιέχοντα ἀέρια ἐλαφρότερα ἀπὸ τὸν ἀέρα, τὰ ὁποῖα ἀνυψώνονται χωρὶς ἐξωτερικὴν κινητήριον δύναμιν. Παράδειγμα τοῦ εἶδους τούτου εἶναι τὸ γνωστὸν ἀερόστατον τὸ ὁποῖον ἐφευρέθη τῷ 1783 ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Μοντγολφιέρου εἰς τὴν Γαλλίαν· καὶ κατ' ἀρχὰς ἀνυψώοντο μετὰ τὴν βοήθειαν θερμαινόμενου καὶ διὰ τοῦτο ἐλαφροτέρου ἀέρος, ἔπειτα ὑδρογόνου

καὶ φωταερίου. Ἐπειδὴ τὰ ἀερόστατα ὑψώνονται μόνον πρὸς τὰ ἄνω καὶ δὲν ἔχουν κινητήριον δύναμιν ἐνεργοῦσαν εἰς ὀριζοντίαν διεύθυνσιν, δὲν εἶναι διοικήσιμα καὶ γίνονται παίγνιον τοῦ ἀνέμου. Διὰ τοῦτο, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν αὐτῶν προσεπάθησαν πολλοὶ νὰ ἐπινοήσουν μέθοδον διὰ νὰ τὰ καταστήσουν διοικήσιμα κατὰ βούλησιν. Ματαίως δὲ ἔγιναν δοκιμαὶ μετὰ κόπια καὶ ἔλικας ὑπ' ἀνθρώπων κινούμενα, διότι ἡ ἀνθρώπινος δύναμις δὲν ἔξαρκεῖ. Μετ' οὐ πολὺ ἠθέλησαν νὰ λύσουν τὸ ζήτημα μετὰ ἀτμομηχανὰς καὶ ἠλεκτρικὰς μηχανὰς, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀπέτυχον, διότι τοιοῦτοι κινητῆρες σχετικῶς μετὰ τὸ βάρος τῶν δὲν παράγουν ἀρκετὴν δύναμιν.

Ἐνόησαν ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐνέκειτο εἰς τὴν κατασκευὴν πολὺ ἐλαφροῦ καὶ πολὺ δυνατοῦ κινητήρος.

Εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον εἶχον φθάσει ἐν τῷ μεταξύ καὶ ἑκεῖνοι οἵτινες ἠθέλον νὰ κατακτήσουν τὸν ἀέρα μετὰ τὴν ἀεροδυναμικὴν μέθοδον. Ἡ ἀεροδυναμικὴ μέθοδος εἶναι πολὺ παλαιά.

τῶν, ἣν ὑπερήσπιζον ἥρωϊκῶς κατὰ πάσης ἀδίκου ἐπιθέσεως. Ἡ εὐδαιμονία τῶν δύο τούτων μικρῶν πόλεων διήγειρε τὸν φθόνον καὶ τὰς ἀρπακτικὰς διαθέσεις τοῦ Ἀλῆ - Τεπελενλή. Τὴν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως (1798) ἐν ᾧ πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι περὶ τὰς ἑξ ἑκατὰς ἦσαν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, αἱ ἄγριαι ὁρδαὶ αὐτοῦ ἐπιδραμοῦσαι αἰφνιδίως τοὺς κατέσφαξαν ἐντὸς αὐτῶν· οἱ ὀλίγοι περιωθέντες ἐκ τῆς σφαγῆς ἐπυρπολήθησαν ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν ἢ ἀπηγγονίσθησαν.

Πρὸς Νότον τοῦ λεκανοπεδίου τούτου ἐκτείνεται μέγα καὶ πυκνὸν δάσος ἐκ δρυῶν, ὅπερ καθίστησι μεγαλοπρεπὴ τὴν περὶ αὐτὸ φύσιν. Ἡ ἀπόλαυσις αὕτη περιστέλλει ὅπωςδήποτε τὸν τρόπον, ὃν ἐμποιεῖ τοῖς ὁδοιπόροις ἢ περὶ αὐτοῦ φήμῃ ὡς κρησφυγέτου διαφόρων ληστρικῶν συμμοριῶν, αἵτινες λυμαίνονται ἐνίοτε τὰ περιχώρα.

Ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ τούτῳ, ὡς καὶ ἐν ταῖς πρὸς Β. καὶ Ν. αὐτοῦ παραλίας χώραις δεινὸς ἐτελεῖτο ἀγὼν ἔφ' ὀλοκήρους αἰῶνας μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ λήγοντος μεταξύ τῶν Ἀλβανῶν καὶ τῶν Μεκεδόνων, τῶν Ρωμαίων, πάντων τῶν Ἀσιατικῶν φύλων τῶν ἐπιδραμόντων ἐπὶ τὴν Εὐρώπην, τῶν Βυζαντινῶν, τῶν Σταυροφόρων, τῶν Τούρκων, τῶν Ἰσπανῶν καὶ τῶν Ἑνετῶν.

1. — Ἡ ἐλευθέρα πτήσις τοῦ Lilienthal.

Δὲν εἶναι καθόλου ἀπίθανον, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς μύθους καὶ διηγήματα διαφόρων ἔθνων τῆς ἀρχαιότητος, ὅτι τότε ἤδη τολμηροὶ ἄνθρωποι εἶχον δέσει πτέρυγας τεχνητὰς ἢ μεγάλων πτηνῶν εἰς τοὺς βραχίονας διὰ νὰ πετοῦν, ἀκριβῶς δὲ γνωρίζομεν ὅτι Ἀραβ μαθηματικὸς εἰς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ τὸν ἑνατον αἰῶνα μ. Χ. ἐδοκίμασε νὰ πετάξῃ. Καὶ εἰς τὸν ἱππόδρομον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔγινε τοιαύτη δοκιμὴ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν¹. Ἐπειτα μετὰ σιγὴν πολλῶν ἑκατονταετηρίδων μανθάνομεν ὅτι εἰς τὴν Βενετίαν ὁ Fausto Veranzio ἐρρίφθη ἀπὸ κωδωνοστάσιον μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντος ἀλεξιπτῶτος, τῷ 1617. Ὁμοίαν ἐπιτυχὴ δοκιμὴν ἐξετέλεσεν εἰς τὴν

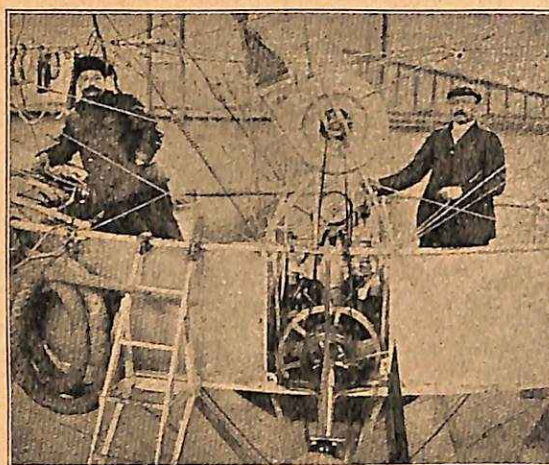
¹ Ἀνέγνωσα περὶ τῆς πτητικῆς αὐτῆς δοκιμῆς πρὸ ἑτῶν ἐν τινὶ Βυζαντινῷ ἱστορικῷ. Ἴσως τις τῶν Βυζαντινολόγων ἀναγνωστῶν ἐνθυμεῖται ποῦ εὐρίσκεται τὸ ἀνέκδοτον καὶ λαμβάνει τὸν κόπον νὰ μετ' ἐιδοποιήσῃ.

Γαλλίαν τῷ 1743 ὁ μαρκήσιος de Bacqueville. Ἀλλὰ ἡ μετ' οὐ πολὺ γενομένη ἐφεύρεσις τοῦ ἀεροστάτου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔκτοτε συνεκεντρώθη τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου, διέκειρεν ἐπὶ πολὺν καιρὸν τὰς δοκιμαίας. Οἱ ὀλίγοι καταγινόμενοι εἰς τὴν ἐφεύρεσιν ἀεροδυναμικῶν μηχανῶν ἠρκέσθησαν εὐτυχῶς εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ χάρτου σχεδιάσιν ἢ ἐνίοτε κατασκευὴν μικρῶν ὑποδειγμάτων πτητικῶν μηχανῶν αἱ ὁποῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν μᾶλλον—ἄς ἐπιτραπῇ ἡ λέξις—πιωτικά!

Τότε ὁ Γερμανὸς μηχανικὸς Ὁθων Lilienthal εἰς τὸ Βερολῖνον ἐχάραξε νέαν ὁδὸν εἰς τὴν ἀεροδυναμικὴν μέθοδον πτήσεως διὰ τῆς πρακτικῆς ἐρεῦνης τῶν νόμων αὐτῆς. Κατεσκεύασε δι' ἑαυτὸν μηχανὴν μετὰ πτέρυγας ὁμοίας πρὸς τὰς τῆς νυκτερίδος (ἀλλὰ μὴ κινουμένης) μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς ὁποίας ἐπιτυχῶς ἐπέταξε πολὺ συχνὰ ἀπὸ ἑνα τεχνητὸν λοφίσκον ὕψους 30 μέτρων, ὑψούμενος ἐναντίον τοῦ ἀνέμου, καὶ ἔπειτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὀλισθαίνων πρὸς τὰ κάτω ἔφθασε (Εἰκὼν 1) εἰς ἀπόστασιν 300 ἕως 400 μέτρων. Δυστυχῶς ὅμως πρὶν ἢ τελειοποιήσῃ τὴν μηχανὴν του, ὅπως προϋτίθετο διὰ καταλλήλου κινητήρος, τὸν ἀφήρπασε βίαιος θάνατος. Ἡ ἐργασία τοῦ μάρτυρος τούτου τῆς ἐπιστήμης δὲν ἐχάθη εὐτυχῶς, διότι τὰ ἀποτελέσματα τῆς πείρας καὶ τῶν σπουδῶν του εἶχε καταθέσει οὕτως εἰπεῖν εἰς τὰς συγγραφάς του. Ἐπὶ τούτων βασιζόμενοι ἄνδρες τολμηροὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Γαλλίαν ἔλυσαν πρᾶγματι μετ' οὐ πολὺ τὸ ζήτημα τῆς ἀεροδυναμικῆς πτήσεως, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν ἐφευρεθῇ ὁ ἀπαιτούμενος κινητήρ.

2. — Ἡ ἀεροδυναμικὴ πτήσις τοῦ Farman.

3.—Τὸ σκάφος τοῦ γαλλικοῦ πηδαλιουχομένου αεροστάτου.

Τῷ 1887 ἤδη ὁ μηχανικὸς Daimler εἰς τὴν Βυρτεμβέργην εἶχε κατασκευάσει νέον κινητήρα, ἐκρηκτικὸν λεγόμενον, διότι χρησιμοποιεῖ τὰς ἐκρήξεις μίγματος ἐκ βενζίνης καὶ αέρος. Ἡ βιομηχανία τῶν αὐτοκινήτων ἦτο τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς ἐφευρέσεως ταύτης. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία ἡμιλλῶντο νὰ τελειοποιήσουν τὸν νέον κινητήρα καὶ νὰ τὸν καταστήσουν χρήσιμον καὶ διὰ τὴν ἀεροναυτικήν· καὶ κατασκευάζονται σήμερον κινητήρες τῶν ὁποίων ἕκαστον χιλιόγραμμον τοῦ βάρους ἀναλογεῖ μὲ μίαν δύναμιν ἵππου!

Αἱ συνέπειαι τοῦ θριάμβου τούτου τῆς τεχνικῆς ἐπιστήμης δὲν ἤρρησαν νὰ ἐπηρεάσουν καὶ τὴν ἀεροναυτικήν. Οἱ ἀδελφοὶ Wright εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀφ' οὗ εἶχον ἐκγυμνασθῇ εἰς τὴν ἐλευθέραν πτήσιν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Lilienthal, κατώρθωσαν πρῶτοι τῷ 1903 νὰ ἐκτελέσουν πραγματικὴν πτήσιν μὲ μίαν μηχανὴν συνισταμένην ἀπὸ δύο στερεὰ ἐπίπεδα (πτέρυγας) μὲ πηδάλια διὰ τὸ ὕψος καὶ τὸ πλάγιον καὶ κινητήρα μὲ ἔλικα. Διατείνονται μάλιστα ὅτι τῷ 1905 ἤδη

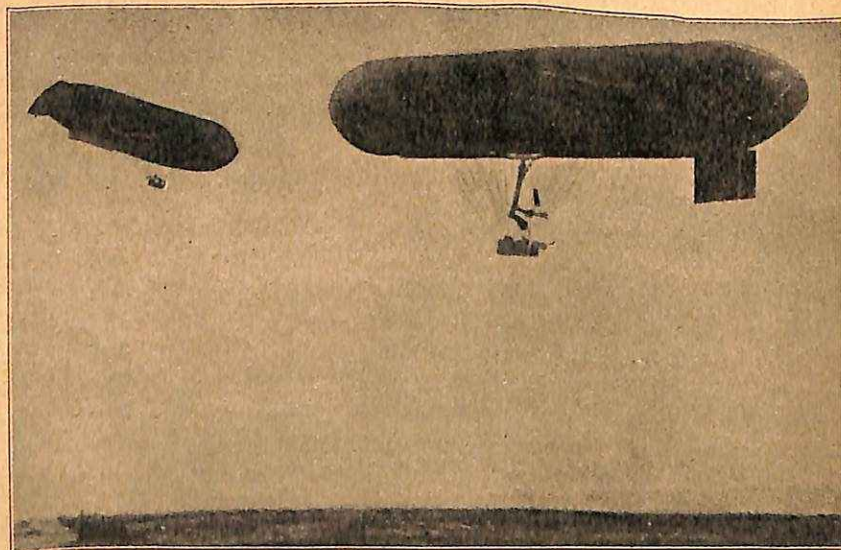
ἐξετέλεσαν ἐπιτυχῶς πτήσιν 44 χιλιομέτρων εἰς 38 λεπτά καὶ 3 δευτερόλεπτα!

Αἱ πτητικαὶ συσκευαὶ αὗται αἱ ὁποῖαι ὁμοιάζουν πολὺ πρὸς τοὺς λεγομένους δράκοντας, τὸ γνωστὸν κινεζικὸν παιγνίδιον, λέγονται καὶ ἀεροπλάνα. Μὲ τοιοῦτον ἀεροπλάνον πρῶτος εἰς τὴν Εὐρώπῃ ἔπτη ἐπιτυχῶς ὁ κ. Ferber εἰς Παρίσιους τῷ 1903. Ἀλλὰ μόλις τῇ 3 Ἰανουαρίου 1908 ὁ Ἀγγλὸς Henry Farman εἰς Παρίσιους μὲ γαλλικὴν μηχανὴν κατεσκευασμένην ὑπὸ τοῦ κ. Voisin καὶ μὲ κινητήρα Antoinette κατὰ τὸ σύστημα Levasseur ἐκέρδισε τὸ μέγα βραβεῖον ἐκτελέσας ἐπιτυχῶς πτήσιν ἐνὸς χιλιομέτρου εἰς καμπύλην καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὸν τόπον τῆς ἀναχωρήσεως! (Εἰκὼν 2).

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἔχουν τώρα 14 πτητικὰς μηχανὰς διαφόρων συστημάτων ἐν ᾧ εἰς τὰ ἄλλα κράτη εἶναι δυστιγῶς ἀκόμη πολὺ ὀπίσω.

Ὁ ἐκρηκτικὸς κινητήρ, ὡς εἶδομεν, ἔχει λύσει τὸ πρόβλημα τῆς ἀεροδυναμικῆς πτήσεως, συγχρόνως δὲ ἔλυσεν καὶ τὸ τοῦ διοικησίου τῶν αεροστάτων. Καὶ εἰς τοῦτο πάλιν ἡμιλλῶντο ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία καὶ ἀπέκτησαν εἰς σχετικῶς μικρὸν καιρὸν καὶ αἱ δύο πηδαλιουχούμενα αεροστάτα. Κατὰ τὸ παράδειγμα αὐτῶν καὶ τὰ ἄλλα κράτη τώρα ἤρχισαν νὰ κατασκευάζουν πηδαλιουχούμενα αεροστάτα.

Τὰ πηδαλιουχούμενα αεροστάτα διαιροῦνται εἰς τρία συστήματα: τὰ λεγόμενα μεταλλικά, ἡμιμεταλλικά καὶ μὴ μεταλλικά. Μεταλλικά ὀνομάζονται

4.—Τὰ γερμανικὰ πηδαλιουχούμενα αεροστάτα τοῦ Gross καὶ τοῦ Parseval.

τὰ περιέχοντα στερεὸν πῆγμα μετάλλινον (ἐξ ἀργιλίου καὶ χάλυβος) μὲ περικάλυμμα εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται οἱ ἀεριοῦχοι σάκκοι. Ἡμιμεταλλικά λέγονται τὰ ἔχοντα μόνον στερεὸν πῆγμα κάτωθεν τοῦ ἀεριοῦχου σάκκου, καὶ μὴ μεταλλικὰ τέλος τὰ μὴ ἔχοντα στερεὰ μέρη ἐκτὸς τοῦ κινητήρος.

Ἐν ᾧ εἰς τὰ μεταλλικά τὸ μετάλλινον πῆγμα καὶ τὸ περικάλυμμα αὐτοῦ διατηρεῖ ἀναλλοιώτον τὴν μορφήν των—τὸ ὁποῖον εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὴν ἀντίστασίν των εἰς τὸν ἀέρα—εἰς τὰ ἡμιμεταλλικά καὶ μὴ μεταλλικά ἔνεκα τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ ἀεριοῦχου σάκκου καὶ τῆς ἐλλείψεως στερεοῦ πῆγματος ἐπιτυγχάνεται ἡ διατήρησις τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς διὰ δευτέρου ἐντὸς τοῦ ἀεριοῦχου εὐρισκομένου σάκκου, εἰς τὸν ὁποῖον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κενοῦ ἐμφυσᾶται ἀήρ ἅμα εἶναι ἀνάγκη.

Εἰς τὸ σκάφος τῶν αεροστάτων εὐρίσκεται ὁ κινητήρ μὲ μίαν ἢ δύο ἔλικας καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα καθὼς καὶ τὸ πλήρωμα (Εἰκὼν 3). Ἐκτὸς τῶν πηδαλίων ἔχουν συνήθως μερικὰ ἀκίνητα ἐπίπεδα διὰ τῶν ὁποίων ἐμποδίζονται δυσάρεστοι ταλαντεύσεις τοῦ αεροστάτου.

Ἡ Γαλλία ἔχει ἤδη ἀεροναυτικὸν στόλον πολὺ ἀξιόλογον, συνιστάμενον ἐξ ἡμιμεταλλικῶν καὶ μὴ μεταλλικῶν αεροστάτων μὲ ἀρκετὴν ταχύτητα.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἔχουν τώρα τρία πηδαλιουχούμενα αεροστάτα ἑτοιμα καὶ μερικὰ κατασκευάζονται. Εἶναι δὲ τὸ μὴ μεταλλικὸν τοῦ συνταγματάρχου Parseval (Εἰκὼν 4 δεξιὰ), τὸ ἡμιμεταλλικὸν τοῦ συνταγματάρχου Gross (Εἰκὼν 4 ἀριστερά), τὰ ὁποῖα ἕως τώρα ἔμειναν ὀκτῶ καὶ πλέον ὥρας εἰς τὸν ἀέρα μὲ ταχύτητα εἴκοσι περίπου χιλιομέτρων τὴν ὥραν, καὶ τέλος τὸ κολοσσιαῖον μεταλλικὸν αεροστάτον τοῦ στρατηγοῦ κόμητος Φερδινάνδου von Zeppelin, χωρητικότητος 11,300 κυβικῶν μέτρων ὑδρογόνου, ἔχον δύο σκάφη μὲ δύο κινητήρας καὶ τέσσαρας ἔλικας, ἡλεκτρικὸν προβολέα καὶ μηχανὴν ἀσφράγματος τηλεγράφου. Τὸ πλήρωμα τοῦ αεροστάτου τούτου εἶναι ἐξ ἕως δώδεκα ἀνδρες· ἔχει δὲ ταχύτητα 50 χιλιομέτρων τὴν ὥραν ὅταν ἐργάζονται καὶ οἱ δύο κινητήρες, καὶ 36 χιλιομέτρων ὅταν ἐργάζεται ἕνας μόνον. Ἡ ταχύτης αὕτη κατὰ τὰς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις μας ἐξαρκεῖ διὰ νὰ νικήσῃ 82% τῶν ἐνταῦθα ἐπικρατούντων ἐναντίων ἀνέμων, αὐξάνεται ὅμως ἅμα πνέῃ οὐριος (Εἰκόνες 5 καὶ 6).

Ἐὰν καὶ τὰ ἄλλα συστήματα ἔχουν μεγάλα προτερήματα, ἰδίως στρατιωτικά, ὅμως τὸ αεροστάτον τοῦ κόμητος von Zeppelin εἶναι ἴσως τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἐν ταυτῷ. Κατὰ τὸν κόμητα von Zeppelin θὰ ἔχωμεν μετ' οὗ πολὺ συγκοινωνίαν διὰ μέσου τοῦ αέρος ἡ ὁποία κατ' ἐλάχιστον ὅρον θὰ φέρῃ εἰσόδημα 10%.

Ἄς λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν στρατιωτικὴν σπουδαιότητα τοῦ πηδαλιουχομένου αεροστάτου: χρησιμεύει ὄχι μόνον πρὸς κατασκόπουν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς πολεμικὸν αεροσκάφον ῥίπτον ἐκρηκτικὰς ὕλας εἰς τὰς πυροβολαρχίας καὶ τὰ πολεμικὰ πλοῖα. Τὸ αεροσκάφον τοῦ κόμητος von Zeppelin τιμώμενον 500,000 μάρκων μὲ πλήρωμα ἐξ ἀνδρῶν δύναται νὰ καταστρέψῃ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ πολεμικὸν πλοῖον ἀξίας 36 εκατομμυρίων μάρκων μὲ πλήρωμα 900 ἀνδρῶν!

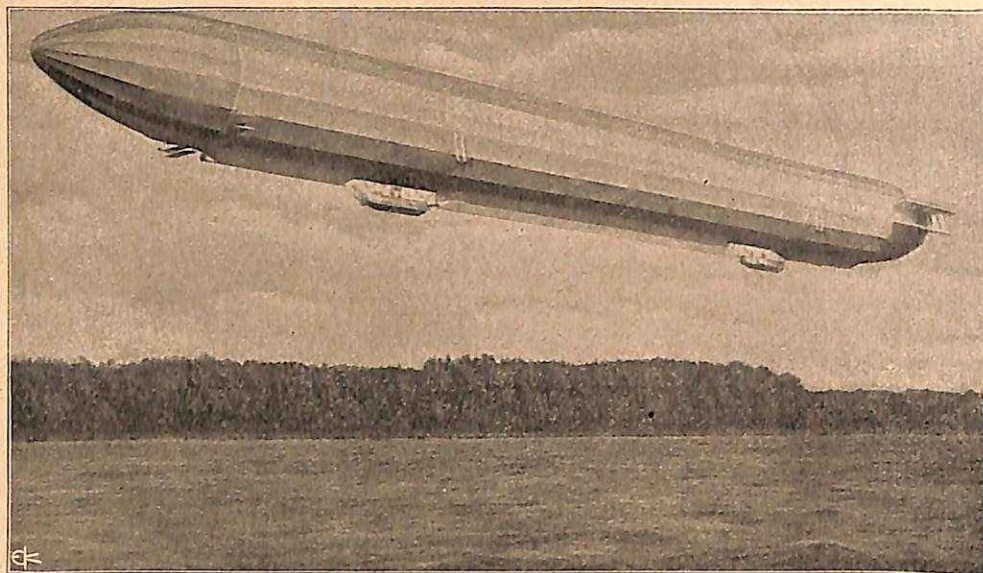
Τὰ πλεῖστα κράτη τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, καὶ ἀκόμη ἡ Τουρκία καὶ ἡ Βουλγαρία εἰς τὰ ἀεροναυτικὰ τάγματά των ἔχουν προσωπικὸν καλῶς ἐξησκημένον καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκλεκτὸν, τὸ ὁποῖον τώρα δύναται νὰ χρησιμοποιήσων καὶ διὰ τὰ πηδαλιουχούμενα αεροστάτα. Πρὸς τούτοις καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπάρχουν ἀεροναυτικοὶ σύλλογοι μὲ ἰδικὰ τῶν αεροστάτων καὶ μὲ πλείστους διοικητὰς αεροστάτων καὶ ἀπειρα μέλη, καὶ οὕτως ἐν καιρῷ πολέμου δὲν ὑπάρχει λειψανδρία.

Οἱ ἀεροναυτικοὶ σύλλογοι παντὸς κράτους ἀποτελοῦν ἐθνικὸν σύνδεσμον, οἱ δὲ ἐθνικοὶ σύνδεσμοι ἡνωμένοι ἀποτελοῦν τὴν Διεθνή Ἀεροναυτικὴν Ὁμοσπονδίαν τῆς ὁποίας πρόεδρος εἶναι ὁ πρίγκιψ Ρολάνδος Βοναπάρτης.

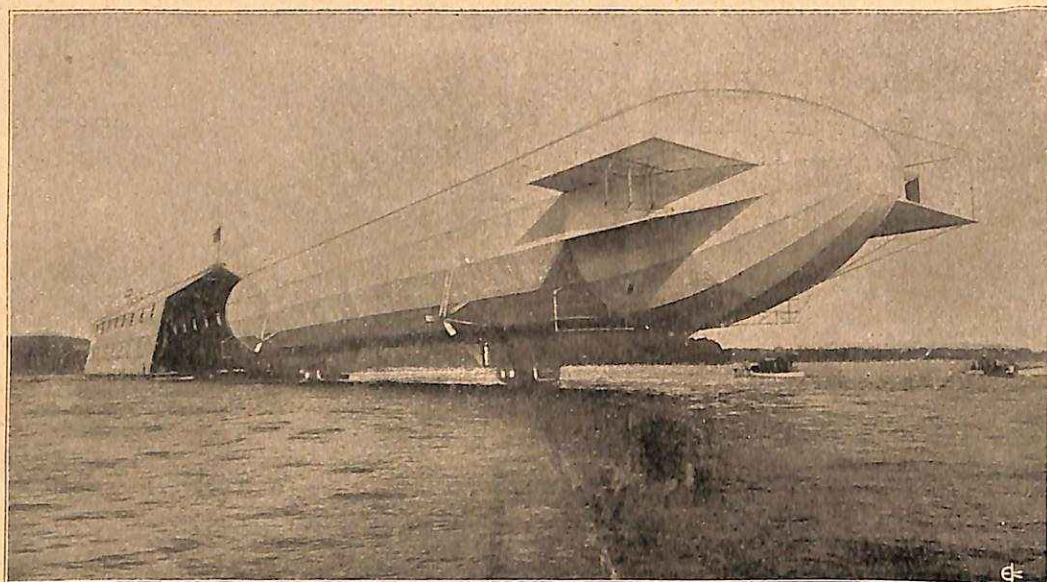
Εἰς ὅλα ταῦτα δυστυχῶς ἡ Ἑλλὰς ἀποτελεῖ θλιβεράν ἐξαίρεσιν διὰ τὴν ὁποίαν δὲν πταίει μόνον ἡ γεωγραφικὴ θέσις της. Κάλλιστα γνωρίζομεν κατὰ ποίων καὶ πόσων δυσχερειῶν θὰ προσέκρουεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ ἵδρυσις ἀεροναυτικοῦ συλλόγου· ἐπεὶ δὲ ὅμως ὡς βάσις τοιαύτης ἐπιχειρήσεως ὑπάρχουν ἤδη ἐκεῖ μετεωρολογικοὶ σταθμοὶ καὶ ἐργοστάσιον φωταερίου, καὶ ἐπεὶ καὶ ἀνδρες φιλοπάτριδες, τολμηροὶ καὶ εὐποροὶ δὲν λείπουν, δὲν θὰ παύσωμεν νὰ ἐλπίζωμεν καὶ νὰ εὐχώμεθα ὅπως ἔλθῃ γρήγορα ἡ ὥρα καθ' ἣν θὰ ἴδωμεν καὶ τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν αεροστάτον ἀνυψούμενον πρὸς τὸν οὐρανόν.

ΕΡΒΕΡΤΟΣ ΚΡΥΓΕΡ

Μέλος τοῦ ἐν Βερολίνῳ Ἀεροναυτικοῦ Συλλόγου

5. — Τὸ μέγα πηδاليουχούμενον αερόστατον τοῦ von Zeppelin
ὑπεράνω τῆς λίμνης Bodensee.

6. — Τὸ αερόστατον τοῦ von Zeppelin ἐπιστρέφον εἰς τὸ ὑπόστεγόν του.

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Ο ΠΕΤΡΩΜΕΝΟΣ ΒΙΟΛΙΣΤΗΣ

Τὸ βιολιστὴ τὸν πέτρινο τὸν εἶδες
καὶ τὸ βιολὶ μὲ ξόμπλια διαμαντένια
'στοῦ φεγγαριοῦ πὸν λάμπουν τὶς ἀχτίδες ;
'Ὡ! πόσα ἐσκόρπαιε δάκρυα, πόσῃ ἐννοια.
Στὴ ζωντανὴ τὴν πέτρα κοντὰ ἐστάθης ;
Εἶδες πόσο θλιμμένο εἶν' τὸ φεγγάρι ;
'Ο βιολιστὴς πονεῖ καὶ θὰ τὸ μάθῃς,
σάν, πῶς κρατεῖ, κυττάξῃς, τὸ δοξάρι.
'Αγάπησεν ὁ μαῦρος τὴ Σελήνῃ
καὶ πέτρωσε ἀπ' τὸν πόνο του ἓνα βράδυ
ζητῶντας τὴν καρδοῦλα του ἀπὸ κείνη.
Καὶ τώρα πῶς ἡ σελήνῃ τὶς ἀχτίδες
σάν χίλια δυὸ φιλάκια στέρνει δμάδι
στὸ βιολιστὴ πὸν πετρωμένον εἶδες.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

'Ἔτσι ὅπως ἀνοιγόσατε στ' αὐγινὸ φῶς, ὦ ρόδα,
ἀνοιχτήκαν τὰ χεῖλη τῆς στάντιζουσμά μου.
Μὴν ἦταν ρόδο ἀληθινὸ τὰ δυὸ τῆς χεῖλη
κὲγὼ μιὰ αὐγὴ τῶν πόθων τῆς καὶ τῶν ὀνείρων ;

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΣΕ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Τῆς τρανῆς σου ζωῆς διαλαλήτρα ἀπόμεινε ἡ φήμη.
Τὰ δασά σου τὰ στήθη, τ' ἀντρεωμένα σου μάτια
τί καὶν ἐσβυσεν ὁ χρόνος ;
Κεραυνός, συντριφτὴς τῆς μεγάλης ζωῆς σου
μιὰ στιγμή μὲς σὲ μέθην ἀντρείας
τῶν αἰώνων ἀδελφὸ σ' ἔχει κάνει.

ΛΩΡΗΣ ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΔΟΥ ΔΑ ΒΙΝΤΣΙ ¹

Βλέπει κανεὶς τὰ μεγαλείτερα χαρίσματα νὰ
πίπτουν βροχηδὸν ἀπὸ οὐρανίαν ἐπήρειαν
εἰς τὰ ἀνθρώπινα σώματα βλέπει κανεὶς νὰ
συσσωρεύονται ὑπερμέτρως, εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ
σῶμα, ἡ ὠραιότης, ἡ χάρις καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν
τάλαντον, καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ὅπου-
δήποτε καὶ ἂν στραφῇ ὁ ἀνθρώπος αὐτός, ἡ
καθεμία ἀπὸ τὰς πράξεις του εἶνε τοσοῦτ' ἰσχυρὰ
ὥστε, καταλείπων ὀπίσω του ὅλους τοὺς ἄλλους
ἀνθρώπους, ἀποδεικνύει ἐναργῶς ὅτι ἐνεργεῖ
ἀπὸ χάρισμα θεῖον καὶ ὄχι διὰ προσπάθειας τῆς
ἀνθρωπίνης τέχνης. Αὐτὸ εἶδαν οἱ ἀνθρωποὶ ἐν
τῷ Λεονάρδῳ δα Βίντσι.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ κάλλους τοῦ σώματός του,
περὶ τοῦ ὁποῖου πᾶς ἔπαινος θὰ εἶνε μικρό-
τερος τῆς ἀληθείας, προσέδιδεν εἰς κάθε μίαν
ἀπὸ τὰς πράξεις του χάριν πλέον ἢ ἄπειρον·
εἶχε τοιαύτην καλλιτεχνικὴν ἰδιοφυΐαν ὥστε, πρὸς
οἵανδήποτε δυσκολίαν καὶ ἂν ἡσμένιζε νὰ στραφῇ,
τὴν ἔλυνεν ἀκόπως. Ἡ δῶμῃ αὐτοῦ ἦτο μεγίστη
καὶ συνωδεύετο ἀπὸ δεξιότητά· τὸ πνεῦμα του
καὶ ἡ καρτερία του ἔσχον πάντοτε χαρακτῆρα
βασιλικὸν καὶ μεγάλθυμον, καὶ ἡ φήμῃ τοῦ ὀνό-
ματός του ἐπεξετάθη τόσῳ πολὺ, ὥστε ὄχι μόνον

ὑπῆρξε διάσημος ἐν ζωῇ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ
θανάτου του ἡ δόξα του ἐμεγαλύνθη. Ἀληθῶς
θανυμαστὸς καὶ οὐράνιος ὑπῆρξεν ὁ Λεονάρδος,
ὁ υἱὸς τοῦ Σὲρ Πιέρρο δα Βίντσι».

Τοιαύτη εἶνε ἡ περιλάλητος προσωπογραφία
τοῦ θεοῦ ζωγράφου τὴν ὁποίαν ὁ Βασάρι ἐχά-
ραξε καὶ τὴν ὁποίαν ἡ φήμῃ δι' ἀλλεπαλλήλων
ἐπιδιορθώσεων, δὲν ἔπαυσε νὰ ἐξωραΐζῃ ἀκόμη
περισσότερον, νὰ τὴν καθιστᾷ σεπτοτέραν, μεγα-
λοπρεπετέραν. Ἐν τούτοις, ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτὴ
δόξα, ὅπου ἐκάστη γενεὰ ἀπέτισε τὸν ἐνθου-
σιώδη φόρον τῆς πρὸς τὸν ἀνθρώπον τὸν
αὐτογενόμενον θεὸν εἰς τὸν «Μυστικὸν Δεί-
πνον» τοῦ Μιλάνου, εἶνε πολὺ μερικὴ, πολὺ
ἀτελής διὰ τὴν εὐρυτέραν αὐτὴν ἀναμφιβόλως
μεγαλοφυΐαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Διότι τὸν
δα Βίντσι, τὸν καλλιτέχνην τὸν ὁποῖον γνωρίζο-
μεν, ἔκαμεν ὁ ἐπιστήμιων τὸν ὁποῖον ἐπὶ τόσον
χρόνον ἡγνοοῦμεν.

Βεβαίως, ἡξεύραμεν ἤδη ὅτι ἡ κλίσις πρὸς
τὴν ζωγραφικὴν ἐφαίνετο μὴ οὐσα ἐπὶ τέλους ἡ
χάρισμα ὅλως εἰδικὸν τοῦ νεοῦ Λεονάρδου, ὁ
ὁποῖος κατεῖχεν ἐν γένει ὅλα τὰ χαρίσματα.

Ἐὰν δὲν ἦτο ἡ εὐμετάβολος καὶ ἰδιότροπος
διάθεσίς του, μᾶς προσθέτει ὁ Βασάρι, θὰ ἔκαμε
τὰς μεγαλειέτας προόδους εἰς τὴν φιλοσοφίαν.

¹ Leonard de Vinci. Textes choisis par Peladan.
(Mercure de France). — Ἰδὲ καὶ Παναθήναια: Μόνα
Λίξα Τζοκόντα. — 15 Μαρτίου 1903.

Ἦρχιζε πολλά, ἔπειτα τ' ἄφινεν. Ἐπέδειξε κλί-
σιν ζωηροτάτην πρὸς τὰ μαθηματικά με τὰς
ἀμφιβολίας του, με τὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας
προέβαλλε, κατέπλησσε τὸν διδάσκαλόν του.
Ἐσπούδασε τὴν μουσικὴν· πάραυτα διεκρίθη
ὅλως ἑξαιρέτως ἐν αὐτῇ. Πνεῦμα πλήρες ὁρμῆς
καὶ χάριτος, ἐτραγουδοῦσε θεῖα συνοδευόμενος
με λύραν, αὐτοσχεδιάζων συγχρόνως καὶ τοὺς
στίχους καὶ τὴν μουσικὴν. Ἀλλὰ τοῦ λοιποῦ,
μολονότι εἰλκύνετο πρὸς παντοίας διευθύνσεις
ἀπὸ αὐτὴν ταύτην τὴν ποικιλίαν τῶν χαρισμά-
των του, δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ ἰχνογραφῇ, ἀσχολ-
εῖται ἢ ὁποία περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην
ἤρμοζεν εἰς τὴν φαντασίαν του.

Ἦρχιζε πολλά, ἔπειτα τ' ἄφινε. Ναί, ὅσον
ἀφορᾷ τὴν φιλολογίαν, τοὺς στίχους, τὴν μου-
σικὴν, τὸ ἄσμα καὶ τὴν λύραν τὰ ὁποία ἐθεώ-
ρησε πάντοτε ὡς ἀπλᾶς τέχναις τῆς φαντασιο-
πληξίας του, εἶνε ἀληθὲς τοῦτο. Ἀλλ' ὅσον
ἀφορᾷ τὰ μαθηματικά, τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει
οὕτω, ἐπίσης δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν φυσικὴν, τὴν
ὕδραυλικήν, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἱστορίαν τῆς
γῆς καὶ τῶν ζώων, τὴν τέχνην τοῦ πολέμου καὶ
τὴν βασιλικήν, ὅσον ἀφορᾷ τέλος πᾶσαν τὴν
γνώσιν ἢ ὁποία ἦτο δυνατὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν
του ἢ καὶ μετ' αὐτόν, διότι δὲν εἶνε ἀμφίβολον
ὅτι ὁ Λεονάρδος δα Βίντσι ἔσχε τὴν διαίσησιν
τῶν ἀγλαωτάτων ἰδεῶν αἱ ὁποῖαι, κατὰ τοὺς
ἀκολουθῶναι αἰῶνας, ἀποκαλύπτονται ἀπὸ τοὺς
Γαλιλαίους, τοὺς Πασκάλ, τοὺς Huyghens καὶ
αὐτὸν ἀκόμη τὸν Δάρβιν.

Ἀπομένει κανεὶς κατὰ πληκτος ὅσῳ καὶ ἐνθου-
σιασμένος, ὅταν ἀπλῶς ῥίψη τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἐπὶ τῆς περιληψίτου ἐπιστολῆς τὴν ὁποίαν ὁ
Λεονάρδος δα Βίντσι κατὰ τὸ τριακοστὸν ἔτος
τῆς ἡλικίας του, ἔγραψε πρὸς τὸν Λουδοβίκον ὁ
ὁποῖος ἡγεμόνευεν εἰς τὸ Μιλάνον. Διὰ τὰ ἔργα
του καὶ διὰ τὰ πειράματά του, εἶχε τότε τὴν
ἀνάγκην τῆς προστασίας ἐνὸς ἡγεμόνος· καὶ τὸ
πρόγραμμα τὸ ὁποῖον προτείνει, διὰ νὰ γίνῃ
εὐπρόσδεκτος, φαίνεται ὡς διαφήμισις ἀλη-
θοῦς μάγου.

«1. Κατέχω μέθοδον πρὸς κατασκευὴν γεφυ-
ρῶν ἐλαφροτάτων, εὐχεροῦς μεταφορᾶς, χάρις
εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἐχθρὸς δύναται νὰ καταδιωχθῇ
καὶ νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν καὶ ἄλλας στερεωτέ-
ρας, αἱ ὁποῖαι ἀντέχουν εἰς τὸ πῦρ καὶ εἰς τὴν
ἐφοδον...

«2. Εἰς περίπτωσιν καταλήψεως φρουρίου
τινός, εἶμαι ἱκανὸς νὰ ἐκβάλλω τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν
τάφρων, καὶ νὰ κατασκευάζω διαφόρους κλίμα-
κας ἀναρριχίσεως καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὅργανα...

«... 4. Δύναμαι ἐπίσης νὰ κατασκευάσω εἶδος
κανονίου εὐκόλως μεταφερομένου τὸ ὁποῖον
βάλλει ὕλας εὐφλέκτους...

«5. Διὰ σηράγγων ὑπογείων, στενῶν καὶ σκο-
λιῶν, γινομένων ἀπορροῶν, δύναμαι νὰ κατα-

σκευάσω δίοδον ὑποκάτω τῶν τάφρων καὶ ὑπο-
κάτω ποταμοῦ.

«6. Δύναμαι νὰ κατασκευάζω ἀμάξας κεκα-
λυμμένας, ἀσφαλεῖς καὶ ἀδιαρρήκτους, μεταγω-
γικὰς τοῦ πυροβολικοῦ...

«... 8. Ὃπου ἡ χρῆσις τοῦ κανονίου εἶνε ἀδύ-
νατος, δύναμαι νὰ τὸ ἀντικαταστήσω διὰ κατα-
πελτῶν καὶ ἄλλων μηχανημάτων βαλλόντων με
θανυστήν ἀποτελεσματικότητα καὶ μέχρι τοῦδε
ὅλως ἀγνώστων...

«9. Καὶ ἂν πρόκηται περὶ θαλασσίον πολέ-
μου, ἔχω πολυάριθμα μέσα διὰ τε τὴν ἐπίθεσιν
καὶ διὰ τὴν ἀμυναν· σκάφη τὰ ὁποῖα ἀντέχουν
εἰς τὸ σφοδρότερον πῦρ, πυρίτιδας καὶ ἄλλα.

«10. Ἐν ὧρα εἰρήνης, φρονῶ ὅτι εἶμαι ἐφά-
μιλλος οἰουδὴποτε εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν, καὶ
εἰς τὴν κατασκευὴν ἰδιωτικῶν ἢ δημοσίων κτι-
ρίων καὶ εἰς τὴν μεταφορὰν τοῦ ὕδατος ἀπὸ
ἐνὸς σημείου εἰς ἄλλο.

«Ἦμπορῶ νὰ ἐκτελέσω ἔργα γλυπτικῆς, ἀπὸ
μάρμαρον, ὀρείχαλκον, ὀπτὴν γῆν. Εἰς τὴν ζω-
γραφικὴν Ἦμπορῶ νὰ κάμω ὅ,τι καὶ κάθε ἄλλος,
ὁποιοδὴποτε καὶ ἂν εἶνε αὐτός... κλπ...»

Παρατηροῦμεν, ἐν παρόδῳ, ὅτι τὴν ζωγραφι-
κὴν του ὀλιγώτερον ὁ Λεονάρδος ἐπιδεικνύει.

Ἐν τούτοις, καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν του ἀκόμη, ὁ
Λεονάρδος δὲν ἐρημίζετο τόσον πολὺ ὡς ἐπι-
στήμων ὅσον ὡς καλλιτέχνης ἢ ἀπλῶς ὡς ἄν-
θρωπος. Διότι ἡ καλλονὴ του κατέπλησσε τοὺς
ὀφθαλμοὺς, οἱ πίνακές του ἐπίσης, καὶ ὁ λόγος
του τὰ ὅσα. Τὰς σκέψεις του, τὸν ναντίον, τὰς
ἐσημείου διὰ γραφῆς ἀναστρόφου (ἐκ δεξιῶν
πρὸς τ' ἀριστερά), ἢ ὁποῖα ἐφαίνετο προωρι-
σμένη ν' ἀψηφᾷ τὴν περιέργειαν, ἐπάνω εἰς
φύλλα τὰ ὁποῖα δὲν ἐδημοσίευσεν ποσῶς. Προ-
σέθεσεν εἰς αὐτὰ σχεδιάσματα, ἰχνογραφήματα.
Τὸν ὄγκον αὐτῶν τῶν χειρογράφων αὐτοῦ οὗτος
ὁ Βασάρι δὲν τὸν ἐδιάρβασε· μόλις θὰ τὸν εἶδε,
μόλις θὰ ἐθαύμασε τὰς εἰκονογραφίας, καὶ ἀπὸ
τότε, ἐδέχθη νὰ παρέλθουν ὅχι ὀλιγώτερον τῶν
τεσσάρων αἰώνων διὰ νὰ γνωρίσωμεν κάπως τὰ
ἔργα ἐνὸς ἐρευνητοῦ ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἐφάμιλ-
λος τῶν μεγίστων.

Τῷ 1797, εἰς τὸ Ἑθνικὸν Ἰνστιτούτον τῶν
Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν, ὁ Βεντοῦρι ἀνέ-
γνωσεν ἀποσπάσματα τινὰ ἐξ αὐτῶν τὰ ὁποῖα
ἀντέγραψε καὶ μετέφρασε. Μετὰ ἕνα ὥς ἔγγιστα
αἰῶνα, τῷ 1883, ὁ I. P. Richter ἐδημοσίευσεν
δύο μεγάλους τόμους ἀποσπασμάτων τὰ ὁποῖα
ἐξέλεξεν ἀπὸ ὅλα τὰ χειρογράφα τῆς Γαλλίας,
τῇ Ἀγγλίας καὶ τῇ Ἰταλίας.

Τέλος, τῷ 1891, ὁ Κάρολος Ραβαϊσὸν ἐδη-
μοσίευσεν τὰ δώδεκα χειρογράφα τῆς Βιβλιοθή-
κης τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἦτο δυνατόν τέλος νὰ
γνωρισθῇ ὁ Βίντσι ὁλόκληρος, ὁποῖος ὑπῆρξεν
ἐν τῇ ὑπερανθρωπίνῳ ἐνότητι του, καὶ οἱ φιλό-
σοφοι, ἔπειτα ἀπὸ τοὺς καλλιτέχναις καὶ τοὺς

κριτικούς τῆς τέχνης, ἤρχισαν ἐναμίλλως νὰ τὸν
ἐγκωμιάζουν. Δὲν ἐχρειάσθησαν ὀλιγώτεροι τῶν
τεσσάρων αἰώνων διὰ ν' ἀναμετρηθῇ ὅλη ἡ ἔκτα-
σις τῆς μεγαλοφυΐας του. Ὁ Μισελὲ ἐπήγαινε πρὸς
τὴν Ζεκόνδαν «ὅπως τὸ πτηνὸν πηγαίνει πρὸς
τὸν ὄφιν» γοητευμένος, ταραγμένος· ἤσθάνετο ὅτι
τὸ ἄπειρον ἐπέδρα ἐπ' αὐτοῦ δι' ἄλλοκοτον μα-
γνητισμοῦ. Τὸν μαγνητισμὸν αὐτὸν ἤμποροῦμεν
νὰ τὸν κατανοήσωμεν σήμερον· εἶνε ὁ τῆς Σκέ-
ψεως, ὑψηλότερας καὶ αὐτῆς τῆς Τέχνης.

Ἀλλὰ μία τελευταία χάρις ἔπρεπε νὰ μᾶς
γίνῃ· μετὰ τῶν ἀναριθμητῶν αὐτῶν χειρογρά-
φων ἀπρητέτο κάποια ἐκλογή καὶ κάποια μεθο-
δικὴ κατὰ τάξιν διὰ ν' ἀποτελεσθῇ εἰς τόμος—
εἰς μόνος τόμος ὅχι ὀγκωδέστερος ἐνὸς μυθιστο-
ρήματος,—προσιτὸς δὲ εἰς τὸ πολὺ κοινόν. Εἰς
τοῦτο ἀνταποκρίνονται τὰ «Ἐκλεκτὰ Κείμενα»
τοῦ Πελαδάν. Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ «σκέψεων,
θεωριῶν, ἀρχῶν, μύθων καὶ ἀστεϊσμῶν» φαίνε-
ται πράγματι ὅτι ἐξωτερικεύεται, εἰς τὰς οὐσιω-
δεστέρας αὐτῆς γραμμὰς, ὅ,τι θὰ ἡδυνάμεθα
ν' ἀποκαλέσωμεν φιλοσοφίαν τοῦ Βίντσι.

Ἐνθυμηθῇτε τὸ περιλάλητον ἀνέκδοτον. Κά-
ποτε, ὁ πατήρ του ἐξήτησεν ἀπὸ τὸν νεαρόν
Λεονάρδον ν' ἀναπαραστήσῃ ἐμβλήματά τινα
ἐπὶ θυροῦ τὸν ὁποῖον ἐκόμισε κάποιος χωρικός.

«Εἰς δωμάτιον εἰς τὸ ὁποῖον εἰσῆρχετο μόνος,
συνήθρισε σαύρας, γρύλους, ὄφεις, χρυσολί-
δας, ἀκροῖδας, νυκτερίδας καὶ ἄλλα ἄλλόκοτα εἶδη
παρομοίων ζώων· ἐκ τῆς ποικιλίας αὐτῶν σοφῶς
συνδυασμένης, συνέθεσε ζῶον molto orribile
e spaventoso, τὸ ὁποῖον ἐξερέυετο δηλητή-
ριον καὶ φλόγα, καὶ τὸ ὁποῖον περιέβαλε ἀτμο-
σφαῖρα πυρός».

Τὸ χιμαϊρικὸν αὐτὸ τέρας εἶχε γεννηθῇ ἀπὸ
τὴν πραγματικότητα. Οὕτως ὅλαι αἱ θεωρίαι τοῦ
Βίντσι προῆλθον ἀπὸ τὴν παρατήρησιν. Διὰ
τὴν τέχνην ἢ τὴν ἐπιστήμην, δὲν ἦντλησε ποτὲ
ἢ ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πηγὴν· τὴν ζωὴν,
τὴν φύσιν, τὴν ζωὴν τῆς φύσεως. Ὁ Λεονάρδος
δα Βίντσι εἶνε μεγαλοφυΐα πειραματικὴ, καί,
κατὰ τὴν μαρτυρίαν κάποιου συγχρόνου, «εἶχεν
ἀνατάμει ὑπὲρ τὰ τριακόσια σώματα ἀνδρῶν καὶ
γυναικῶν πάσης ἡλικίας». Ἰδοὺ διατί, περισσό-
τερον ἀπὸ ἕνα αἰῶνα πρὸ τοῦ Βάκωνος, ἐναν-
τίον ὅλου τοῦ μεσαιῶνος καὶ παρὰ τὴν μαθημα-
τικὴν του μάθησιν, ἀνεκέρυξεν ὅτι ἡ Ἐπαγωγὴ
ἦτο ἡ μόνη δυνατὴ μέθοδος ἐν τῇ μελέτῃ τῶν
νόμων τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ὁποίας τὸ λογικὸν
του ἀντελαμβάνετο τὴν ἀφηρημένην ἀρμονίαν
ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ του, ὀφθαλμοὶ ζωγράφου, τὰς
ζώσας μορφάς. ...

Ὁφείλομεν ἐν τούτοις νὰ τὸ δμολογήσωμεν
ἢ μορφήν ὑπὸ τὴν ὁποίαν παρουσιάζονται τὰ

κείμενα τοῦ Βίντσι δὲν εἶνε ἐλκυστική. Ἄν δὲν
ἔγραφε διὰ τὰς συγχρόνους του ἀλλὰ δὲν ἔγραφε
καὶ διὰ τοὺς μεταγενεστέρους· ἔγραψεν ἀπλῶς
διὰ ν' ἀποκρυσταλλώσῃ τὴν σκέψιν του, καί, καθὼς
καὶ μετὰ τὰ σχεδιαγραφήματα, ἐλάμβανεν ἀπλῶς
σημειώσεις. Ἐν τῷ τόμῳ περὶ οὐ γράφομεν, δὲν
ἔχομεν ὑπ' ὄψει βιβλίον, ἀλλὰ σημειωματάριον
ἀνοιγόμενον, σκέψιν δρωσαν καὶ γυμνὴν.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ὀφείλωμεν χάριτας εἰς τὸν
συγγραφέα τῆς συλλογῆς αὐτῆς διὰ τὴν προσ-
πάθειαν τὴν ὁποίαν κατέβαλε διὰ νὰ ὑπάρξῃ
κάποια μεθοδικὴ τάξις. Διέκρινε ἐν αὐτῇ κεφά-
λαια ἀναγόμενα εἰς τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ, τῆς
ψυχῆς, ἄλλα πραγματευόμενα περὶ τῆς ἐπιστή-
μης καὶ περὶ τῆς μεθόδου, περὶ τῆς φύσεως, περὶ
τῶν φυσικῶν στοιχείων ὁποῖα τὸ ὕδωρ καὶ ὁ
ἀήρ. Τοῦτο εἶνε βέβαια τὸ μέρος τοῦ βιβλίου
τὸ αὐστηρότερον, τὸ εἰδικώτερον προωρισμένον
διὰ τοὺς φιλοσόφους. Ἀλλὰ δεσπόζειται ὁλόκλη-
ρον ἀπὸ ἐμπνευσιν εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ
ἐπιμείνωμεν, καθόσον εἶνε μία καὶ ἡ αὐτὴ τάσις
τοῦ πνεύματος ἢ ὁποία κατέστησε τὸν δα Βίντσι
τὸν πρῶτον ἀληθῶς νεώτερον φιλόσοφον καὶ
ἕνα τῶν μεγίστων καλλιτεχνῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Κατὰ τὸν Λεονάρδον, πράγματι, «πάντα ὅσα
εἶνε κρυμμένα ὑπὸ τὴν χιόνα τὸν χειμῶνα
θ' ἀπομείνουν ἐναργῇ καὶ ἀσκεπῇ τὸ θέρος». Οὕτω
συμβαίνει καὶ μετὰ τὸ ψεῦδος, μετὰ τὴν πλά-
νην. Ἡ χιών εἶνε αἱ μάταιαι συζητήσεις, αἱ
ψυχραὶ μορφαὶ τοῦ μεσαιῶνος, ἡ μεταφυσικὴ
πάχη. Τὸ θέρος εἶνε ἡ παρατήρησις, ἡ μεσημι-
βρία τοῦ πειραματισμοῦ, τὸ φῶς τὸ ἀναιρῶσκον
ἀπὸ τὰ γεγονότα.

Μοῦ φαίνεται, λέγει μετ' ἀγερόχου ἀπλότη-
τος, ὅτι μάταιαι καὶ πεπλανημέναι εἶνε αἱ ἐπι-
στήμαι αἱ ὁποῖαι δὲν γεννῶνται ἀπὸ τὴν πείραν,
μητέρα πάσης βεβαιότητος, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν
ἀπολήγουν εἰς γνῶσιν πειραματικὴν, δηλαδὴ
τῶν ὁποίων οὔτε ἡ ἀρχή, οὔτε τὸ μέσον, οὔτε
τὸ τέλος δὲν εἶνε ἀντιληπτά ἀπὸ καμίας ἀπὸ
τὰς αἰσθήσεις. Ἄν ἀμφιβάλλωμεν διὰ κάθε τι
τὸ ὁποῖον εἶνε ἀντιληπτόν εἰς τὰς αἰσθήσεις,
πόσον θὰ ἔπρεπε ν' ἀμφιβάλλωμεν ἀκόμη περισ-
σότερον διὰ τὰ μὴ ὑποκείμενα εἰς τὰς αἰσθήσεις
αὐτάς, ὡς τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ, τὴν ψυχὴν,
καὶ ἄλλα παρόμοια ζητήματα περὶ τῶν ὁποίων
διαρκῶς ἐρίζομεν καὶ ἀμφισβητοῦμεν. Καὶ ἀλη-
θῶς, ἀνάγκη, ὅπου ἐλλεῖπει τὸ λογικόν, νὰ τὸ
ἀναπληρώσῃ ἡ ἐριστικὴ συζήτης, τὸ ὁποῖον
δὲν συμβαίνει διὰ τὰ βέβαια πράγματα. Θὰ
εἴπωμεν λοιπὸν ὅτι, ὅπου ὑπάρχει ἀργόσχολος
συζήτης, δὲν ὑπάρχει ἀληθινὴ ἐπιστήμη...».

Αὐτὸ δὲν σημαίνει διόλου, διὰ τὸν Λεονάρδον,
ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε θεός, οὔτε ψυχὴ, ἀλλὰ
μόνον ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ἡ ψυχὴ εἶνε ἀντικείμενα
τόσον ὑψηλὰ ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν
γνῶσιν αὐτῶν ὁμοίαν μετὰ τὴν τῶν γεγονότων τὰ

ὅποια ὑποπίπτουν εἰς τὰς αἰσθήσεις μας καὶ ὅτι ἀκριβῶς εἶνε περιστάσεις νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ γνώσεως πειραματικῆς ἢ ὅποια εἶναι ἡ ἐπιστήμη καὶ μιᾶς ἄλλης γνώσεως, ἡ ὅποια εἶναι φιλοσοφικὴ ἢ θεολογικὴ, καὶ κατ' ἀκολουθίαν, ὀλιγώτερον βεβαία καὶ ἀσφαλής. Ὅλον τὸ διανοητικὸν οἰκοδόμημα τῶν νεωτέρων χρόνων βασίζεται ἐπὶ τῆς διακρίσεως αὐτῆς, καὶ εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Λεονάρδος εἶνε ὁ πρῶτος ὁ ὅποιος καθώρισεν αὐτὴν σαφῶς καὶ καθαρῶς. Εἶνε κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρόγονος τοῦ *θετικισμοῦ*.

Εἰς τὰ μαθηματικά, φυσικῶς, ὁ Λεονάρδος εὗρε καὶ ἐπραγματοποίησε τὸ ἐπιστημονικὸν ιδεώδες τὸ ὅποιον ἐπεδίωκεν. Ἀλλά, ἐπειδὴ εἶνε καλλιτέχνης, δὲν εἶνε ἀπλὸς γεωμέτρης· καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἐπιστήμης παρ' αὐτῷ ζωογονεῖται παραδόξως ἀπὸ τὸ παρ' αὐτῷ αἶσθημα τῆς φύσεως, τῆς ζωῆς ὑπὸ ὅλας αὐτῆς τὰς μορφάς, εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς βαθμίδας. Μαρτυραὶ σύγχρονοι αὐτοῦ μᾶς λέγουσι ὅτι ὁ μέγας ζωγράφος ἦτο ἐμμανὲς προστάτης τῶν ζώων. Δὲν ἐπέτρεπε νὰ κακοποιηθῇ κανὲν ζῷον, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐξανίσταται κάπου κατὰ τῆς τύχης τῶν ὄντων κατὰ τῆς κατ' αὐτῶν σκληρότητος τῶν ἀνθρώπων. Διότι, δι' αὐτόν, τὰ ζῷα «εἶνε τὸ παράδειγμα τῆς παγκοσμίου ζωῆς». Δηλαδή ἀντιλαμβάνεται τὸ κάθε τι ὡς ζῷον. Οὕτως ἐπραττον οἱ ἀρχαῖοι πρὸς τοὺς ὁποίους προσπελάζει διὰ τῆς ἀφελούς του ποιήσεως ὅσῳ πλησιάζει πρὸς τοὺς νεωτέρους διὰ τῆς προώρου του μαθήσεως. Ἡ γῆ ἐπίσης εἶνε εἶδος ζῷου, καὶ ὁ Λεονάρδος καταλήγει τοιοῦτοτρόπως εἰς γεωλογικὴν ἀντίληψιν ἢ ὅποια περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην καθιστᾷ αἰσθητὰς τὰς ὥρας ἀναλογίας αἱ ὅποια ἐξειλίσσοντο, ὡς λυρικά εἰκόνες, ἐν τῷ ἀπείρῳ πνεύματι τοῦ παρατηρητοῦ αὐτοῦ.

Ἄλλ' εἰς τοὺς θαυμαστάς τοῦ καλλιτέχνου, συνιστᾷ ἰδίως τὰ κεφάλαια τ' ἀφιερωμένα εἰς τὴν αἰσθητικὴν, εἰς τὸν παραλληλισμὸν τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς ποιήσεως, εἰς τὸν τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς μουσικῆς. Θὰ ἴδουν εἰς αὐτὰ πῶς ἡ ζωγραφικὴ μεγαλοφυΐα τοῦ Λεονάρδου, δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ ἡ ἔκφρασις τοῦ πειραματικοῦ του ὀραλισμοῦ.

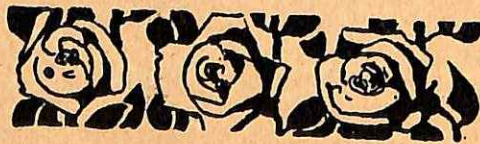
Κατὰ τὸν Λεονάρδον, ἡ ποίησις εἶνε λέξεις· ἀνθρωπότης ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλειπον ἡ ποίησις καὶ ἡ μουσικὴ, θὰ ἦτο ἀνθρωπότης βουβή. Ἡ ζωγραφικὴ εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ ἴνδαλμα τοῦ ἀντικειμένου, εἶνε ἡ πραγματικότης τοῦ ἀνθρωπότης, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλειπεν ἡ ζωγραφικὴ, θὰ ἦτο τυφλή. Ὑπάρχει μεταξὺ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης τέχνης ἡ διαφορὰ ἢ μεταξὺ τῶν ὧτων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν· καὶ πῶς νὰ τρυφήσῃ κανεὶς εἰς τὸ κάλλος τοῦ κόσμου ἄλλως ἢ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν;... Θέσατε ἓνα ποιητὴν καὶ ἓνα ζωγράφον πρὸ ἑνὸς τοπίου, πρὸ μιᾶς γυναικός. Ὁ ποιητὴς δὲν θὰ ἐξαγάγῃ ἐξ αὐτοῦ ἢ φράσεις ἐώλους, νεκράς, κατὰ προσέγγισιν. Ὁ ζωγράφος θ' ἀναπαραγάγῃ αὐτὸ τοῦτο τὸ τοπίον, θ' ἀφίση ζῶσαν τὴν ὥραίαν γυναῖκα. Μόνος ὁ γλύπτης δύναται νὰ ἐπιτύχῃ μὲ τὴν τέχνην του ὁμοίαν πραγματικότητά. Ἀλλὰ πόσῳ εἶνε ὁ γλύπτης δούλος τῆς ὕλης τὴν ὁποίαν διαπλάττει!... Ἰδέτε, ταῦναντίον τὴν περιγραφὴν τοῦ ζωγράφου ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, περιγραφὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἀσμενίζει ὁ Λεονάρδος. Εἶνε, ἐν πρώτοις, ἐργάτης.

«Μὲ ὅλην τὴν ἄνεσιν, κάθεται πρὸ τοῦ ἔργου του, καλοενδεδυμένος, καὶ κρατεῖ ἐλαφρότατον χρωστήρα, ἐμβαμμένον εἰς χρώματα λεπτά. Εἶνε ὅσον θέλει καλοενδυμένος· τὸ ἐνδιαίτημά του, πλήρες ἀπὸ θελκτικὰς τοιχογραφίας, εἶνε ὥραϊον· πολλάκις τὸν συνοδεύει μουσικὴ ἢ ἀνάγνωσις ἔργων ὥραϊων καὶ ποικίλων τὰ ὅποια ἄνευ τοῦ κρότου τῆς σφύρας καὶ χωρὶς κανένα ἄλλον ἐμφυλοχωροῦντα θόρυβον, ἀκροᾶται μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως».

Ἄν αἱ γραμμαὶ αὐταὶ δὲν ἦσαν ὑπογεγραμμένοι θὰ ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι προέρχονται ἀπὸ ἐρασιτέχνην... Ὅταν ὁμως σκεφθῇ κανεὶς περισσότερον τὰς εὐρίσκει ἀφελείας περίπου σεπτῆς. Διότι διὰ νὰ ἐργάζεται κανεὶς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μὲ ὅλην τὴν ἀπλότητα, πρέπει νὰ εἶνε μουσικός, ποιητής, ἐπιστήμων· πρέπει προσέτι νὰ εἶνε ὥραϊος, ἐνδοξος, πλούσιος· πρέπει νὰ κατέχῃ ὅλα τὰ χαρίσματα, ὅλα τ' ἀγαθὰ· πρέπει νὰ εἶνε ἢ λαμπροτέρα δόξα, ἢ ὑψίστη ἐνσάρκωσις τῆς ἐμπνευσμένης ἀνθρωπότητος· πρέπει νὰ εἶνε ὁ Λεονάρδος, νόθος υἱὸς τοῦ Σερ Πιέρο δα Βίντσι.

(Μετάφρ. Χ. Θ. Δ.)

ΓΑΣΤΩΝ ΡΑΖΩ

ΤΩΡΙΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Αἱ ἀπόκρεω ἄλλοτε.—Μυστηριώδης καταγωγή τῆς γκαμήλας.—Ὁ ψαρρᾶς καὶ τὰ ρόπαλα.—Διασκεδάσεις οἰκογενειακά.—Τὸ γαϊτανάκι.—Περιγραφή μιᾶς ἐσπερίδος.—Ὑποδοχὴ μετημαρμιζμένων εἰς τὴν Ῥωσσίαν πρεσβείαν.—Μάχη εἰς τὸ ὑπόγειον ἐστιατόριον.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁ κ. Δ. Καμπούρογλους ὁ βιογράφος τῶν Τουρκοκρατουμένων Ἀθηνῶν, μᾶς διηγῆθη εἰς ἓνα εὐρὺν κύκλον πῶς ἐορτάζοντο αἱ Ἀπόκρεω ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἡ ἐλευθερία τὴν ὁποίαν ἔχομεν σήμερον, ἐὰν προστεθοῦν ὀλίγα δίστιχα Διονυσιακῆς ἐλευθερίας, ἡ διαφορὰ τῶν Ἀπόκρεω τῆς μαύρης ἐκείνης ἐποχῆς ἀπὸ τὰς Ἀπόκρεω πού ἀπέθαναν προχθὲς θάνατον ἐξ αἰτίας ἢ ἐξαντλήσεως, δὲν εἶναι μεγάλη.

Ἐγύριζαν καὶ τότε τοὺς δρόμους τῆς μικρᾶς πόλεως ἡ γκαμήλα καὶ ὁ ψαρρᾶς μετὰ τὸ καλᾶμι, ὁ ὁποῖος ἐφάνη καὶ τὴν περασμένην Κυριακὴν προτείνων τὸ ἄκρον ἑνὸς σχοινίου εἰς τὰ χάσκοντα χαμῖνια. Ἡ διαφορὰ ἦτο ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου ἐδένετο αὐτὸ βραστό. Ἀλλὰ τότε τὰ αὐτὰ ἦσαν πάμφθινα. Τώρα ὅτε τὸ αὐτὸν ἰσοδυναμεῖ με μίαν περιουσίαν, ἀστειότητες μετὰ αὐτὰ δὲν γίνονται. Ἴδου ἀκόμη μία διαφορὰ ἐπὶ ἑλαττον.

Ὁ ἴδιος ὁ κ. Καμπούρογλους ὠμολόγησεν, ὅτι ἐστῆθη ἀδύνατον ν' ἀνακαλύψῃ τὴν καταγωγὴν τῆς γκαμήλας. Ὅσον μακρὰ πρὸς τὰ ὀπίσω φθάνει ἡ μνήμη τῶν γαϊτανῶν μας καὶ τῶν παπούδων μας, ἀνακαλύπτεται ἡ γκαμήλα σημεῖον προέχον εἰς τὰ θεάματα τῶν Ἀπόκρεω. Ποῖος τὴν ἀνέκλυψε πρῶτος, ποῖος τὴν ἔκαμε καὶ εἰς τί ὀφείλεται ἡ δημοτικότης της, εἶναι μυστήρια ἄλυστα. Ἡ συγκριτικὴ ἱστορία καὶ ἡ ἀρχαιολογία ἴσως κατορθώσουν μίαν ἡμέραν νὰ μᾶς δώσουν ὀριστικὰς πληροφορίες. Εἰς τὸ μεταξύ, περιμένοντες ὡς ἴδωμεν πῶς ἐορτάζοντο αἱ Ἀπόκρεω εἰς τὴν ἐποχὴν ἢ ὁποία προηγῆθη τῆς ἰδικῆς μας γενεᾶς.

Ὅλα τότε εὐκολώτερα, προχειρότερα, ἀφελέστερα. Εἰς τὰ σπῖτια συγκεντρῶσαι οἰκογενειακά, στεναί, προσκλήσεις κοσκινομέναι, τόσον καλὰ κοσκινομέναι ὥστε νὰ μὴ κατορθώῃ ὁ τυχὼν νὰ εἰσχωρήσῃ.

Ὁ Ραγκαβῆς εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του διηγῆται πῶς κάποτε, μὴ ὑπαρχούσης μουσικῆς, ἐγένετο χρῆσις σφυρίγματος διὰ νὰ χορευθοῦν οἱ τότε γνωστοὶ χοροί. Εἰς τὴν ἀνωτέραν ὁμῶς κοινωνίαν εἰσῆλθον ἑνωρὶς ἡ πολυτέλεια τοῦ πιάνου. Ὁ λαὸς ἐξηκολούθησε σφυρίζων ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ἕως ὅτου ἡ Ἰταλία μᾶς ἔστειλε τὴν φουσα-

μόνικαν, πιάνο εὐκόλον, φθιγνὸ καὶ ἔχων τὸ πλεονέκτημα νὰ μεταφέρεται. Καὶ ἐνῶ μετρημένα εἰς τὰ δάκτυλα ἦσαν 9 ἀθηναῖκά σπῖτια εἰς τὰ ὁποῖα ἐπαίζετο πιάνο, ὅλος ὁ ἄλλος λαὸς διεσκέδαζε μετὰ τὴν φουσαμόνικαν, τὰ ἑλληνικὰ ὄργανα ἢ καὶ μετὰ τὸ σφύριγμα.

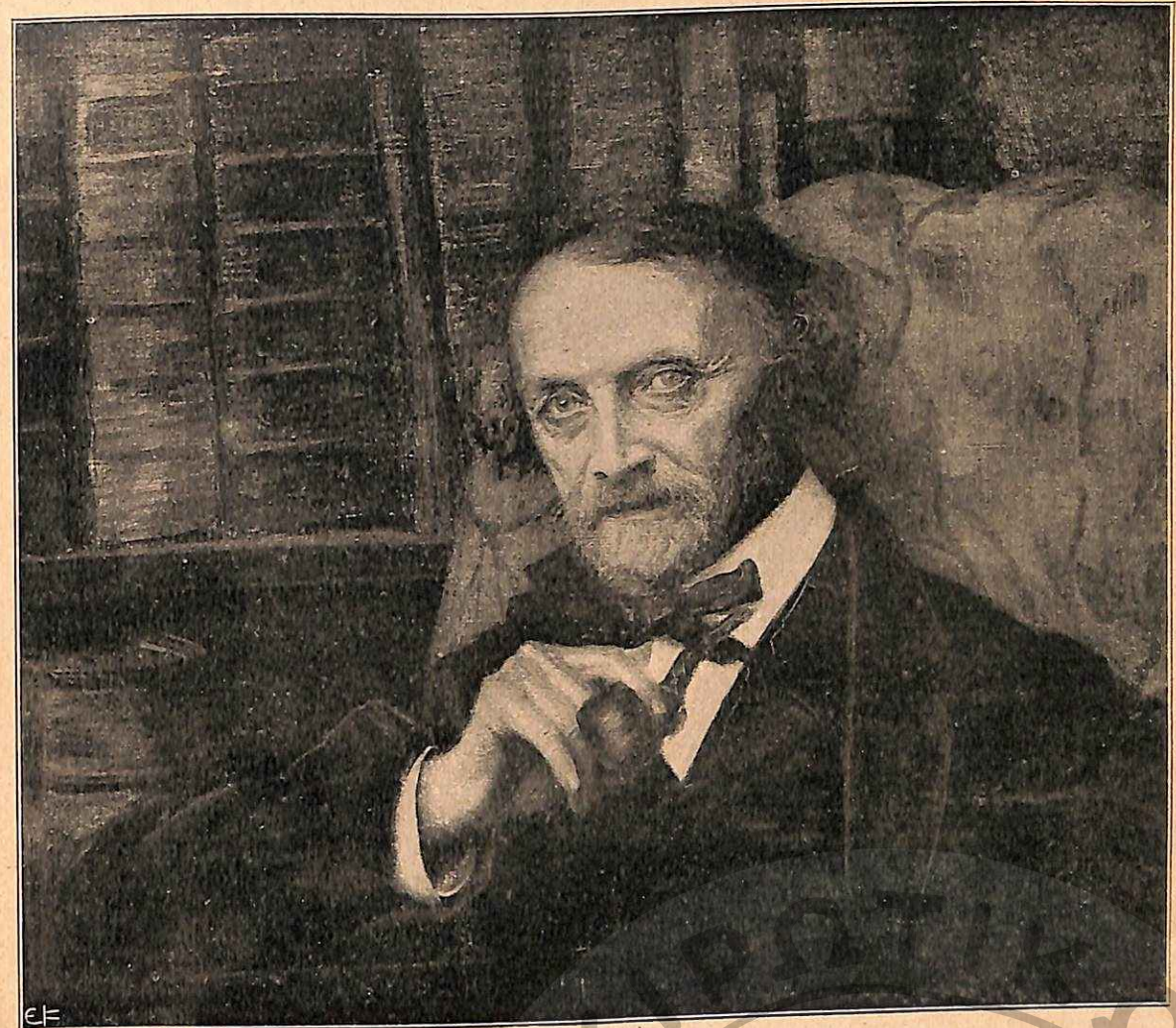
Διεσκέδαζαν ὁμῶς. Ἡ διασκέδασις δὲν ἀπῆτει τὰς διαδικασίας τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ τώρα. Καθὼς ἦτο εἰς ὅλα εὐκολώτερα ἢ ζωὴ καὶ φυσικώτερα, εὐκολώτερα καὶ φυσικώτερα ἤρχετο τότε καὶ ἡ εὐθυμία.

Διὰ μίαν ἐσπερίδα τοῦ 1850 δὲν ἐχρειάζοντο παρὰ ὀλίγα πορτοκάλια, μερικά κάστανα καὶ κρασί, τὸ ὁποῖον εἶχε καθέννας σπῖτι του. Ἐὰν ἡ διασκέδασις παρετείνετο, ἡ οἰκοδέσποινα ἐξηφανίζετο ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐπανήρχετο φέρονσα χαλβᾶ. Τὸ γαλατομπούρεκο ἦτο πολυτέλεια σπανιότερα. Καὶ ἀκόμη σπανιότερα παρουσιάζετο ἡ ἀνάγκη νὰ ἐκτεθῇ ὁ οἰκοδεσπότης εἰς τὰ ἔξοδα μεταμεσονυκτίου γεύματος, μολοντοὶ εἰς αὐτὸ συνέτρεχον καὶ οἱ προσκεκλημένοι φέροντες καθέννας κάτι τι ἀπὸ τὸ σπῖτι του.

Δύο σχεδὸν γενεαὶ ἐπέρασαν μετὰ αὐτὴν τὴν ἀφελῆ καὶ εὐκόλον ἀντίληψιν τῆς ἀποκηρύττης διασκέδασις καὶ μολοντοὶ αἱ Ἀθηναὶ ἐσχηματίζοντο πλέον ἀπὸ ὅλα τὰ στοιχεῖα πού συνέτρεχαν ἀπ' ἔξω καὶ μολοντοὶ ἡ ἀνωτέρα κοινωνικὴ τάξις εἰσῆρχετο εἰς πρεσβείας καὶ ἐταξείδευε εἰς τὴν Εὐρώπην, τὰ κάστανα καὶ τὰ πορτοκάλια ἐκράτησαν καλὰ, καὶ σώζονται ἀκόμη.

Ἀπὸ μίαν ἐφημερίδα εἰς τὴν ὁποίαν ὠραιόγραφος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καταστρώνει τὰς ἐντυπώσεις χοροῦ ἀποκηρύττου διακεκριμένης ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας, ἀποσπῶμεν τὴν κατωτέρω περιγραφὴν.

«Αἱ νεάνιδες προσῆλθον κεκοσμημέναι ὡς ἐν ἐορτῇ καὶ συνοδευόμεναι ὑπὸ τῶν φιλοστόργων αὐτῶν γεννητόρων. Πάντας τούτους ὑπεδέχετο μειδῶσα καὶ ἀφελὴς ἡ οἰκοδέσποινα καὶ προσήνης ὁ οἰκοδεσπότης. Ἐνῶ δὲ αἱ νεάνιδες ἐρρίφθησαν εἰς τὴν μέσσην τῆς Πολωνικῆς (Πολωνικὴ ἦτο ἡ ἐπὶ πολὺ κυριαρχήσασα Πολωνία) ὑπὸ τοὺς ἤχους κιθάρας ἢ ἀρμονικῶς ἀνέκρουεν ὁ υἱὸς τοῦ οἰκοδεσπότη, ἡ οἰκοδέσποινα περιέφερε βοηθουμένη ὑπὸ τῶν θεραπεινῶν, δίσκους ἐν οἷς τεμάχια πορτοκαλλίων, ἐπιπασμένα διὰ ζαχαρέως, καὶ κάστανα ἐψημένα καὶ μέλας οἶνος, κατασκευασθεῖς ἐκ τῶν σταφυλῶν τῆς οἰκιακῆς κληματαριᾶς. Ἡ χαρίεσσα τοῦ ταγματάρχου Κ. ἔφαλεν πρὸς κιθάραν τὴν Νόρμαν καὶ τὸ ἄστρον τῶν Παραδοιναβίων ἢ περικαλλὴς καὶ γόησσα Τασὴ Γ. ἐδίδο τὸ σύνθημα τοῦ χοροῦ. Περὶ τὸ μεσονύκτιον οἰκόσιτον χο-

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ

ΥΠΟ ΠΕΝΕ ΜΕΝΑΡ

ρίδιον, ὥσπερ μύσχος σιευτός, ἐκάλεσεν τοὺς φίλους καὶ τὰς φίλας εἰς εὐωχίαν, πάντες δὲ οἱ κεκλημένοι, ὧν τινες εἶχον προσέλθῃ προσωποδοφοῦντες, ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια, εὐχόμενοι τῷ οἰκοδεσπότη ὅπως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀγῇ τοιαύτας χαροποιὰς ἐσπερίδας ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.»

Σημειωτέον ὅτι ὁ οἰκοδεσπότης περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος, δὲν ἦτο τυχαῖος καὶ ἀσημῶς νοικοκύρης τῆς ἐποχῆς του, ἀλλὰ βουλευτῆς ὁ ὁποῖος ἔπειτα ἐγένετο καὶ ὑπουργός, φέρον δὲ ἀριστοκρατικὸν ὄνομα.

Καὶ ἐνῶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰσῆρχετο τὸ τσαϊ καὶ τὰ μπισκότα, καὶ οἱ Βαναροὶ προσελάθον ν' ἀντικαταστήσουν τὸ κρασί τὸ ὁποῖον

ἦτο ἀδύνατον νὰ συνευθίσουν, διὰ τῆς μύρας, καὶ ἐξωστρακίζοντο τὰ πορτοκάλια καὶ τὰ κάστανα καὶ δὲν ἐθεωρεῖτο πλέον πολυτέλεια τὸ γαλατομπούρεκο, εἰς τοὺς δρόμους ἡ διασκέδασις ἐξηκολούθει νὰ ἔχῃ τὸν ἴδιον χαρακτῆρα τὸν ὁποῖον εἶχε καὶ πρὶν.

Εἰς τὴν γκαμήλα καὶ τὸν ψαρρᾶ εἶχε προστεθῇ τὸ γαϊτανάκι τὸ ὁποῖον ὁμῶς ἐχορευέτο εἰς τοὺς δρόμους ἀπὸ χορευτὰς πρώτης τάξεως. Οἱ καλλιτέροι χοροδιδάσκαλοι τῆς ἐποχῆς ἐκαί- νης—τῶν ὁποίων τελευταῖος εἶχε σωθῇ μετὰς μας ὁ Βαλάσης, φέρον ψηλὸ καπέλλο καὶ ὑψηλὰ τακούνια μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του—διηύθυναν τοὺς ὁμίλους οἱ ὁποῖοι ἐπῆγγαναν νὰ πλέουν τὸ γαϊτανάκι εἰς τὰς πλατείας, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τῶν Ἀνα-

κτόρων. Ὁ βασιλεὺς Ὁθων μὲ τὴν αὐλήν του ἐθεάτο ἀπὸ τὸν ἐξώστην τῶν ἀνακτόρων καὶ ἡ συνήθης ἀμοιβὴ τὴν ὁποῖαν ἐστελλεν ὁ βασιλεὺς ἦσαν πενήντα σφάντζικες, ποσὸν βεβαίως ἡγεμονικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ὀλίγον ἀργότερα ἔκαμε τὴν εἰσόδόν του κατ' ἀρχὰς ὡς ἀποκηρύκτικον θέαμα καὶ ὁ Φασουλῆς, τὸν ὁποῖον εἰσήγαγεν ὁ Ἀνδρέας Στραβός, Ἑπτανήσιος, διάσημος, καθὼς φαίνεται, διὰ τὴν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποῖαν συνέτασσε τὰς καμωδίας τῶν ἀνδρικοῦ τῶν τῶν πρῶτων καφενεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἐγκατεστάθη ὁ Ἀνδρέας Στραβός ἐσώζετο ἀκόμη εἰς τὸ Μοναστηράκι, τὸ ἔκοψε δὲ καὶ αὐτὸ μαζὶ μὲ μερικά ἄλλα μαγαζάκια ἢ νέα οὐμοτομία τοῦ χώρου ἐκείνου, διὰ τὴν περάσῃ τὸ ἡλεκτρικὸν τράμ.

Μολονότι ἀποκηρύκτικα τὰ νευρόσπαστα τοῦ Ἀνδρέα Στραβοῦ, εἶχαν πολιτικώτατον χαρακτῆρα καὶ ὅλαι αἱ πολιτικαὶ ἀνωμαλίες τῶν πολιταρχῶν ἐκείνων χρόνων παρήλυναν ἀπὸ τὴν μικράν του σκηνήν. Ὁ Στραβός ἦτο ἀντιπολιτευόμενος πάντοτε καὶ ἡ ἀντιπολιτευτικὴ του πολιτικὴ ἤρесе πολὺ καὶ τὸ καφενεδάκι εἰς τὸ ὁποῖον ἔπαιξε ἔγινε κέντρον πολιτικῶν συγκεντρώσεων, τὰς ὁποίας δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸν μάτι ἡ ἀστυνομία. Ὅταν ὁ χειμὼν ἐτελείωσε καὶ ἡ ζωὴ ἐξεχύθη εἰς τὸ ὑπαιθρον, ὁ Στραβός ἐπῆρε τὸν θίασόν του καὶ ἐγύριζεν ἐπάνω εἰς ἓνα κάρρον, μία δὲ σειρὰ θερινῶν παραστάσεων ἐδόθη ἐκεῖ ὅπου ἀργότερα ἔγινε τὸ θέατρον Ὁρφεὺς καὶ ὅπου πυκνώνεται σήμερον ἡ συνοικία μεταξὺ τῆς ὁδοῦ Γ'. Σεπτεμβρίου καὶ τῆς ὁδοῦ Ἀχαρνῶν.

Ταῦτοχρόνως εἰσήχθησαν καὶ οἱ δημόσιοι χοροὶ μετημφισμένων. Κατ' ἀρχὰς ἐδόθησαν δευλὰ εἰς χοροδιδασκαλεῖα μεταξὺ τῶν ὁποίων πρῶτον εἰς τοῦ Περικλῆ Γραικοῦ καὶ ἔπειτα εἰς τοῦ τοῦ Πέτρου Βαλάσση. Ἀλλ' ἀκόμη ὅλοι οἱ προσερχόμενοι ἦσαν ἄνδρες, καὶ ὡς ντάμεις ἐχρησίμευαν ἄνδρες μετημφισμένοι εἰς γυναῖκας. Ἡ πρώτη πραγματικὴ γυναῖκα ἡ ὁποία ἐτόλμισε νὰ προσέλθῃ, ἔφερεν ἐπανάστασιν. Ἀργότερα ἀκόμη εἰς ἓν ὑπόγειον νυκτερινὸν ξενοδοχεῖον τῶν Χαυτείων, ὁμιλος μετημφισμένων εἰς τὸν ὁποῖον περιλαμβάνοντο καὶ τέσσαρες πέντε γυ-

ναῖκες, ὑπέστη ἐπίθεσιν ὀλοκλήρου καφενεῖου. Αἱ γυναῖκες ἀνέβησαν ἀπὸ μίαν ἰδιαίτεραν κλίμακα καὶ κατέφυγαν εἰς τὸ σπῆτι συμπολίτου μας ὁ ὁποῖος ἀπέθανε πέρυσιν ἀπόστρατος ἀντισυνταγματάρχης. Ἀλλ' οἱ ἄνδρες ἔμειναν καὶ συνεκροτήθη ὁμηρικὴ μάχη κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸ μικρὸν νυκτερινὸν ξενοδοχεῖον κατεστράφη ἐντελῶς. Ὁ δὲ μάγειρός του, Κωνσταντίνουπολίτης, κληθεὶς ἐπίτηδες διὰ νὰ μαγειρεύσῃ πατσᾶν, κατελήφθη ἀπὸ τόσον τρόμον ὥστε ἔπαθεν ἀπὸ ἀφρασίαν καὶ ἔφυγε τὴν ἐπομένην ἐπιστρέφων εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἐνῷ αὐταὶ ἦσαν αἱ διασκεδάσεις τοῦ λαοῦ, αἱ ἀνώτεροι τάξεις εἰσήγον σιγὰ σιγὰ τὰ εὐρωπαϊκὰ ἥθη, καὶ συνετέλουν νὰ γίνονιν δυσκολώτεροι καὶ δαπανηρότεροι αἱ διασκεδάσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ μαλακώσῃ βέβαια ἡ πρωτογενὴς ἀκόμη ἀγριότης τῶν δρόμων.

Χοροὶ ἐδίδοντο πλέον πυκνοὶ καὶ τὰ ἀρχοντικά σπῆτια τῶν Ἀθηνῶν ἤρχισαν ἐκ παραλλήλου μὲ τὰς πρεσβείας καὶ μὲ τοὺς ξένους νὰ δέχονται μετημφισμένους. Ἡ κοινωνικὴ ἱστορία τῶν ἀναγεννωμένων Ἀθηνῶν ἐσημείωσεν ἰδιαίτερος τὸν μέγαν χορὸν τὸν ὁποῖον κατὰ τὸ 1859 ἔδωκεν ἡ Ρωσικὴ πρεσβεῖα, εἰς τὸν ὁποῖον λέγεται, ὅτι ἐπῆγε μετημφισμένος καὶ ὁ Ὁθων. Ὅλαι αἱ θύραι τῆς πρεσβείας ἠνοιχθήσαν εἰς τοὺς μασκαράδες οἱ ὁποῖοι ἐπέρασαν ἀπ' ἐκεῖ καὶ εἶπαν ὅτι εὗρισκον προχειρότερον καὶ διὰ τὸν πρέσβυν καὶ διὰ τὴν πρέσβειραν καὶ ἐκ τῶν προσκεκλημένων δι' ὅσους ἐγνώριζαν. Ἐπὶ πολὺ πλέον δὲν ἀναφέρεται ἄλλος χορὸς αὐτοῦ τοῦ εἶδους καὶ φαίνεται, ὅτι τὰ παθήματα τοῦ Ρώσου πρέσβεως ἐχρησίμευσαν ὡς μαθήματα διὰ τ' ἀρχοντικά σπῆτια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὥστε νὰ μὴν ἀφίνωνται πλέον εἰς τόσῃν ἐλευθερίαν προσκλήσεων.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μᾶς χωρίζουν πενήντα καὶ πλέον χρόνια. Τώρα εἶναι ὅλα διαφορετικά, πολὺπλοκα καὶ δύσκολα. Ἡ εὐθυμία δὲν ἔρχεται πλέον ὅπως ἤρχετο τότε, ἀπλῶς διότι τὴν ἐπέβαλλεν ὁ ἡμεροδεῖκτης. Δύσκολα χρόνια, κύριοί μου. Τί θὰ κάμωμεν; Θὰ περάσουν κι' αὐτά. Ὁ κόσμος προχωρεῖ, δὲν γυρίζει ὀπίσω.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΔΕΚΔΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ὁ μέγας κίνδυνος...

Οἱ νέοι κίνδυνον πού γεννᾷ κάθε ἡμέραν ὁ πολιτισμὸς εἶνε ἄπειροι. Οἱ ἄνθρωποι πού ὁδοιποροῦσαν μὲ τὰ γαϊδουράκια, δὲν ἐφαντάζοντο ποτὲ τὰ γκερομοσακίσματα τῶν αὐτοκινήτων, τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν ἀεροπλάνων, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐμελλαν νὰ δεκατισθοῦν οἱ ἀπόγονοί των. Καὶ οἱ ἄνθρωποι πού ἐφώτιζαν τὰς εἰρηνικὰς ἀγρυπνίας των μὲ τὰς ὥραιās λυχνίας τοῦ χυμοῦ τῆς ἐλαίας καὶ ἔκλεβαν τὸν σπινθῆρα τοῦ πυρὸς ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς πέτρας, δὲν εἰμποροῦσαν νὰ προφητεύσουν τὰς ἐνώσεις τῶν ἡλεκτρικῶν ρευμάτων, τὸν «κίνδυνον-θάνατον» τῆς Ἠλεκτρικῆς Ἑταιρίας, τὰς θανατηφόρους ἀναθυμιάσεις τοῦ φωταερίου καὶ τὰς αὐτομάτους ἀναφλέξεις τῶν σπῆτων τῆς ἀσφαλείας καὶ τῶν μηχανημάτων τοῦ ἐθνικοῦ φωτισμοῦ. Ἡ «κακὴ ὥρα» διὰ τοὺς εὐτυχεῖς προγόνους μας ἦτο μία ὥρα πολὺ σπανία. Σήμερον ὅλον τὸ ἡμερονύκτιον κινδυνεύει νὰ γεμίσῃ ἀπὸ κακὰς ὥρας.

Ἡ μυθολογικὴ σπάθη τοῦ Δαμοκλέους κρέμεται σήμερον ἐπάνω ἀπὸ κάθε κεφάλι πολιτισμένου ἀνθρώπου καὶ δυστυχῶς κρέμεται ἀπὸ μεταξωτὴν κλωστήν. Εἰδικῶς διὰ τοὺς Ἕλληνας, τῶν ὁποίων ἡ πρωτοτυπία μαζὶ μὲ τὴν πενίαν ὑπῆρξε πάντοτε σύντροφος, οἱ κίνδυνοι πού περιστοιχίζουν ὅλους τοὺς ἄλλους πολιτισμένους ἀνθρώπους δὲν εἶνε οἱ μόνοι. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι κίνδυνοι, ἐντελῶς πρωτότυποι. Ὁ δυστυχισμένος νεοέλληνας δὲν διατρέχει μόνον τὸν κίνδυνον νὰ συντριβῇ, νὰ καὶ ζωτανός, νὰ πάθῃ ἀσφυξίαν ἢ νὰ πέσῃ ἐνδόξως ἀπὸ μίαν σφαῖραν, ἀπὸ τὰς πλανωμένας ὡς ἀερόλιθοι εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν κατὰ τὰς ἡσυχίας νύκτας. Κινδυνεύει ἀκόμη—ποῖος δὲν γνωρίζει τὸν νέον αὐτὸν κίνδυνον;—νὰ γίνῃ ἀνάγνωσμα. Καὶ ἂς μὴν ὑποθέσῃ κανένας ὅτι ὁ κίνδυνος αὐτὸς εἶνε ὁ μικρότερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Εἶδα ἀνθρώπους, τὰς τελευταίας ἡμέρας, μετὰ τὴν ἀναγνωσματοποίησιν τοῦ ἀτυχοῦς ἀξιωματικοῦ, πού ἔπασεν εἰς τὴν μονομαχίαν, νὰ τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον τους. Πολὺ δὲ φοβοῦμαι ὅτι ἡ ἑλληνικὴ νευροπαθολογία πολὺ γρήγορα, μαζὶ μὲ τὴν ἀγοραφοβίαν, ἀστατοφοβίαν, σιδηροδρομοφοβίαν καὶ τ' ἄλλα «δείματα» τοῦ Ἱπποκράτους, θ' ἀναγκασθῇ νὰ περιγράψῃ καὶ ταξινομήσῃ καὶ τὸν νέον φόβον, τὴν ἀναγνωσματοφοβίαν (anagnosmatophobia).

Διότι ἐπὶ τέλους ἡ ἀναγνωσματοποίησις δὲν εἶνε κίνδυνος, τὸν ὁποῖον εἰμπορεῖ ν' ἀποφύγῃ κανένας, δὲν ὑπάρχει δὲ δυστυχῶς καὶ παράδειγμα ἀνοσίας εἰς τὴν περίστασιν. Κάθε ἄνθρωπος εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ ἀνάγνωσμα. Εἰμπορεῖτε ἀποβραδὺς νὰ κοιμηθῆτε ἀνύποπτος τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου. Καὶ τὸ πρῶτον εἰμπορεῖτε νὰ ξυπνήσετε καὶ νὰ ἰδῆτε, εἰς τὴν πρώτην ἐφημερίδα πού θ' ἀντικρύσετε, τὴν εἰκόνα σας, τὴν εἰκόνα τῆς γυναίκας σας, τὴν εἰκόνα τοῦ λαμοδέτου σας, τὴν εἰκόνα τῆς καλτσοδέτας τῆς γυναικὸς σας, τὸ πανομοιότυπον τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ ψωμά σας, τὸ πανομοιότυπον τοῦ δελταρίου πού σας ἐστεῖλεν ἡ πεθερά σας ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν καὶ ὅλας τὰς ἐρωτικὰς ἐπιστολάς πού τυχόν ἐγράψατε εἰς τὰ δεκαοκτὼ σας χρόνια. Καὶ ἐνῷ δὲν ἐφαντάσθητε ποτὲ σας, ὅτι εἰμπορεῖτε νὰ συγκινήσετε τὰ πλήθη μὲ τὴν προσωπικότητά σας, ἔξαφνα χωρὶς νὰ τὸ θέλετε ὑψώνετε τὴν κυκλοφορίαν μιᾶς ἐφημερίδος εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, ἐνῷ ἐσεῖς, ἐάν δὲν εἴσθε νεκρὸς, ὅπως ὁ δυστυχὴς Χαλιούλιας, ὑπο-

βιβάζεσθε ἀντιθέτως εἰς τὴν μικροτέραν κυκλοφορίαν, διότι δὲν σὰς εἶνε δυνατόν πλέον νὰ κυκλοφορήσετε εἰς τοὺς δρόμους ὡς Βέρθερος, ὡς Ὁθέλλος, ὡς Μενέλαος ἢ ὡς Λούκιος ἢ Ὁνος. Ἐγὼ ὁ ὁποῖος ἔγινε ὀλίγον ἀνάγνωσμα, ἀπὸ τὸν ἀγαπητόν μου φίλον κ. Ξενοπούλου εἰς αὐτὰ ἐδῶ τὰ «Παναθήναια», γνωρίζω κατὰ τι. Καὶ δι' αὐτὸ μολονότι φροντίζω νὰ καίω ἐπιμελῶς ὅλην μου τὴν ἀλληλογραφίαν, ἰδίως τὰ εἰκονογραφημένα κάρτ-ποστάλ καὶ ν' ἀποφεύγω ὅσον εἰμπορῶ τοὺς ἐφημεριδογράφους, ὅταν ἀκούσω ὅτι μία ἐφημερίς κομίζει νέον, τελειότατον καὶ καταπληκτικὸν πιστηρίον, βρέχομαι ὀλοκλήρως ἀπὸ κρῦον ἰδῶτα. Διότι τρέμω ὅτι κατὰ ἀπὸ τοὺς κινδύνους τοῦ πιστηρίου αὐτοῦ κινδυνεύω νὰ περάσω ἐγὼ, ἡ γυναῖκα μου, τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχω, τὰ παιδιὰ μου πού δὲν ἀπέκτησα καὶ ὅλον μου τὸ σῶν εἰς γενεὰς δεκατέσσαρας. Καὶ τὸν ἴδιον φόβον ἔχουν καὶ πρέπει νὰ τὸν ἔχουν ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ ἀκουσμα τῆς ἀφίξεως ἐνός νέου πιστηρίου.

Καὶ μοιταῦτα μὴ νομίζετε ὅτι εἰμαι κηρυγμένος ἐχθρὸς τῶν ἀναγνωσμάτων. Κανένα κακὸν εἰς τὸν κόσμον δὲν εἶνε ἀμύγες καλοῦ. Καὶ τ' ἀναγνώσματα μαζὶ μὲ τὰ ὀλίγα κακὰ τῶν εἶνε βέβαιοι ὅτι ἐφεραν καὶ καλὰ, τὰ ὁποῖα δὲν φαντάζεται κανένας. Ἐάν ὑπῆρχε στατιστικὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἀπεδεικνύετο φῶς φανερά, μετὰξὺ ἄλλων, ὅτι ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀναγνωσμάτων αἱ αὐτοκτονίαι ἠλαττώθησαν σημαντικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅ,τι δὲν ἔκαμαν οἱ ἱεροκήρυκες, οἱ νόμοι καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες, τὸ ἔκαμαν τ' ἀναγνώσματα. Ἐγὼ τοῦλάχιστον γνωρίζω δέκα ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐτοιμοὶ ναυτοκτονήσουν καὶ μετενόησαν μόνον καὶ μόνον διὰ τὰ μὴ γίνονιν ἀνάγνωσμα μετὰ τὸν θάνατόν τους. Κάποις μάλιστα ἀπ' αὐτοῦς, μὲ ἀγανάκτησιν πολὺ δικαιολογημένην, μοῦ ἔλεγε τελευταίως: «Ὅπως καταντήσαμεν, ἀδελφε, οὔτε ναυτοκτονήσῃ δὲν μπορεῖ κανένας». Καὶ εἶχε δίκαιον.

Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν ἐντρέπομαι νὰ ἐξομολογηθῶ ὅτι χρεωστῶ τὴν ζωὴν μου εἰς τὰ ἀναγνώσματα. Μίαν φορὰν κ' ἔνα καιρὸν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀφίξεως τοῦ πρώτου μεγάλου πιστηρίου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔτυχεν νάμαθῃσά μίαν κόρην, ἡ ὁποία μὲ τὸ νὰ εἶχ ἀναγνώσει τὰ «Παθήματα τοῦ νέου Βερθέρου» εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ φοιτητοῦ τῆς Ιατρικῆς κ. Π. Παμπούκη (ὑποθέτω ὅτι εἶνε ὁ ἤδη διευθυντὴς τοῦ Λυσοιατρείου, προβλέπων ἔκτοτε τὰς μελλούσας σχέσεις του πρὸς τὴν λύσαν) ἦτο κατ' ἐξοχὴν ρομαντικὴ καὶ πεισιθάνατος. Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ὥραιās στιγμᾶς, πού περιγράφουν τόσον ὥραϊα οἱ ἀναγνωσματογράφοι, ἔκρινεν εἰς τὸν ὅμον μου καὶ μοῦ εἶπε:

—Ἐρχεσαι νάποθάνωμεν μαζὶ;

Κ' ἐγὼ ἔκρινα εἰς τὸν ἰδιὸν της καὶ τῆς εἶπα μὲ φωνὴν τενόρου, δανεισμένην ἀπὸ φωνογράφον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

—Ἀλλὰ, φιλάτῃ μου, δὲν φοβεῖσαι μήπως μᾶς κάμουν ἀνάγνωσμα;

Ὁ θάνατος τότε ἔγινε φρικτὸς ἐνώπιόν μας. Καὶ ἐξήσαμεν. Καὶ ἡ μὲν νεάνις ἡ ὁποία ἐλησμένησε τὸν Βέρθερον καὶ τὸν κ. Παμπούκην τεκνογονεῖ κάθε ἐννέα μῆνας, χωρὶς ἔχνος ρομαντισμοῦ καὶ διαβάσει ὅλα τ' ἀναγνώσματα. Ἐγὼ δὲ γράφω ἄσθρα διὰ τὰναγνώσματα καὶ καίω ἐπιμελῶς τὴν ἀλληλογραφίαν μου καὶ τὰς εἰκόνας μου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον.

Π. Νρ.

Υ.Γ. Πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειάν μου δηλῶ, ὅτι

ἀγοράζω ἀντί ἀδράς τιμῆς ἐπιστολάς, κάρτ ποστάλ, φωτογραφίας φερούσας τὴν ὑπογραφήν μου καὶ ἀπειθυνομένης πρὸς κυρίας ἢ δεσποινίδας. Πᾶσα κυρία κατέχουσα τυχὸν τοιαύτας δύναται νὰ τὰς ἀποστείλῃ εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «Παναθηναίων» καὶ ἀμειψθήσεται γενναίως.

Π. Νβ.

Τ Α Β Ι Β Λ Ι Α

Ταμπουράς καὶ Κόπανος, Τραγούδια Ἀλεξάνδρου Πάλλη—Ἀθήνα, Τυπογραφεῖο «Ἑστία» 1907

ΜΙΑ λεβέντικη ψυχὴ κρύβεται εἰς τὰ στήθη τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος, μ' ἓνα ἰδιαίτερον μεταφραστικὸν σύστημα, ἔχαμεν ἀπὸ τὴν «Ἰλιάδα» μίαν ἀρματωλικὴν ἐποποιίαν. Ὑπάρχουν ποιηταὶ ποὺ μιμοῦνται μ' ἐπιτυχίαν τὸ ὕφος παλαιότερων ἐποχῶν καὶ τὰς τεχνοτροπίας, ποὺ ἀπέθαναν ἢ ζοῦν ὡς ὠραῖα μνημεῖα σβυσμένων χρόνων. Ὑπάρχουν εἰδικῶς εἰς τὴν ἐντοπιάν μας τέχνην ποιηταὶ ποὺ ἐμιμήθησαν τὰ δημοτικὰ τραγούδια. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι, ποὺ θαρρεῖ κανεὶς ὅτι ἐπέζησαν ἀπὸ μίαν ἄλλην ἐποχὴν. Ποῖος θὰ εἰπῇ ἔξαφνα ὅτι ὁ Κρυστάλλης μιμεῖται τὸ δημοτικὸν τραγούδι; Ἐὰν ὁ λιγὸς ποιητὴς δὲν κατέβαινε εἰς τὸν κάμπον διὰ νὰ γνωρίσῃ τὰ τυπογραφεῖα καὶ τὴν νοσταλγίαν τοῦ βουνοῦ, ποὺ τὸν ἔφαγε, θὰ ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνωνύμους ποιητάς, τοῦ ὁποῖου τὰ τραγούδια θὰ ἐξοῦσαν ἀπὸ στόμα εἰς στόμα, μαζί μὲ τοὺς θησαυροὺς τῆς δημοτικῆς ἀνθολογίας. Ἐκεῖνο ποὺ εἶνε περιεργὸν διὰ τὸν τελευταῖον, καὶ τι ποὺ διαμαρτυρεῖται ἐναντίον ὅλων τῶν θεωριῶν τοῦ περιβάλλοντος καὶ μεγαλοφωνεῖ τὴν δύναμιν τῆς προσωπικότητος τοῦ ποιητοῦ, εἶνε τὸ πῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ποὺ ἐξησεν ὅλην τὴν ζωὴν του ἐξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, εἰς ἓνα τόπον ὅπου ὁ τελευταῖος κατσκοκλέφτης ὕστερ' ἀπὸ ἓνα χρόνον προσποιεῖται τὸν λόρδον, γευματίζει μὲ φράκον καὶ μολίς καταδέχεται νὰ ὀμιλῇ λαρυγγοπρόφερα τὴν καθαρὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Γενναδίου, κατῴρθωσεν νὰ κρατῇ ὁλόβρητην μέσα του τὴν ὠραίαν ἀρματωλικὴν ψυχὴν, ποὺ τοῦ ἐχάρισεν ἡ φύσις καὶ ἡ καταγωγή του.

Τὰ τραγούδια, ποὺ περιλαμβάνει ὁ νέος τόμος τοῦ μεταφραστοῦ τῆς «Ἰλιάδος», εἶναι τραγούδια Ἑλληνικά. Δὲν εἶναι ἡ γλῶσσα καὶ τὸ ὕφος μόνον ποὺ τὰ κάνουν Ἑλληνικά. Ἡ γλῶσσα καὶ τὸ ὕφος ἀκόμα—ὅσον προσωπικὸν καὶ ἂν εἶνε τὸ τελευταῖον—εἶνε πράγματα ποὺ ἐπιδέξιος τεχνίτης ἤμπορεῖ νὰ τὰ μιμηθῇ. Εἶνε καὶ περισσύτερον. Εἶνε ἡ ψυχὴ. Ἡ ἐμπνευσις τοῦ ποιητοῦ, ἡ ἐκλογὴ του, ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἀντικρύζει τὴν ζωὴν, αἱ ἐντυπώσεις ποὺ τοῦ γεννοῦν τὰ φαινόμενα καὶ τὰ πράγματα, ἡ διατύπωσις τῶν ποιητικῶν ἰδεῶν, ὁ χρωματισμὸς τῶν αἰσθημάτων, ἡ ἀπλὴ καὶ πρόσχαρη φιλοσοφία του, ἐνωμένη μὲ μίαν εὐθυμον εἰρωνίαν, εἶνε πράγματα τόσοι ταιριασμένοι μὲ τὸ ἑλληνικὸν φῶς, τόσοι γεμάτα ἀπὸ ἑλληνικὸν ἀέρα, τόσοι ἀρμονισμένοι μὲ τοὺς ἤχους ποὺ ἀντηχοῦν εἰς τὸ ἑλληνικὸν βουνὸν καὶ τοὺς ἑλληνικοὺς κάμπους, τόσοι ἀφωμοιωμένοι μὲ τὰ χρώματα ποὺ γελοῦν ἀπὸ τὴν αὐγὴν ὡς τὸ βράδυ εἰς τὰ ἑλληνικὰ τοπία, ὥστε πρέπει νὰ εἶνε κανένας πολὺ ἀπομακρυσμένος ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ τόπου του καὶ τὴν ψυχὴν τῆς φυλῆς του διὰ νὰ μὴν αἰσθάνεται τὸ θέλητρόν του.

Καὶ σκέπτομαι, ὅχι χωρὶς κάποιαν μελαγχολίαν, ὅτι ποιήματα τοῦ εἶδους αὐτοῦ δὲν θὰ ἰδοῦμεν πολλὰ ἀκόμα. Ἡ ποιησις μας ἀκολουθοῦσα μοιραίως τὸν πολιτισμὸν, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰς πρώτας δροσεράς της πηγὰς. Τὰ τραγούδια τοῦ «Ταμπουρά» εἶνε τραγούδια πρωτογενῆ, ἀπλὰ καὶ ἀθάνα. Αὐτὸ εἶνε τὸ κύριον θέλητρόν τους. Δὲν θέλω νὰ εἰπῶ μὲ αὐτό, ὅτι πρέπει νὰ χρησιμεύσουν ὡς πρῶτον εἶδος διὰ τὴν ἑλληνικὴν

ποίησιν. Πολλοὶ εἶνε οἱ δρόμοι τῆς ἐμπνεύσεως. Εὐτυχισμένη ὁμοῦ θὰ εἶνε ἡ ποιησις, ποὺ εἰς τὴν πλουσιωτέραν σύνθεσίν της καὶ εἰς τὴν υψηλοτέραν της ἑκφρασίν, θὰ εἰμπορέσῃ νὰ κλείσῃ τὸ φῶς, τὴν δροσερότητα καὶ τὴν χάριν, ποὺ κλείουν τ' ἀπλὰ αὐτὰ τραγούδια, τὰ ἑλληνικὰ αὐτὰ τραγούδια.

Τραγούδι τῆς Τάβλας, «Ἦτοι ὁ Μπέγης, ὁ Ταμπουράς ἡ Γυναῖκα καὶ τ' Ἀγόρια».—Ἀθήνα, ἔκδοσις τῆς «Ἠγῶς», Α.Φ.Η., Μάρκος Αὐγέρης

Ὁ Μάρκος Αὐγέρης εἶνε ἀπὸ τοὺς πλουσιώτεροι προικισμένους νέους ποιητάς. Τὸ δραματικὸν τοῦ πρωτόλειον: «Μροστὰ στοὺς ἀνθρώπους» ὑπῆρξε μὴ ὠραία καθιέρωσις τοῦ ταλάντου του. Τώρα μὲς τραγουδεῖ, μ' ἓνα ὠραῖον σκοπὸν, τὴν ἱστορίαν τοῦ Μπέγῃ τοῦ Ταμπουρά καὶ τῆς Γυναίκας του. Ὁ χριστιανομάχος ὁ Μπέγης

Μὲ τὸν καινούργιον ταμπουρά καὶ τὴ γλυκεῖα γυναῖκα
Καλὰ χαϊρόتون σπῆτι του τὴ λυγρὴν ἡμέρα.

Μὰ τάξια τὰ Ἑλληνογόνα, ἐπῆραν τάρματα «κι' ἀναρῆ
ὁ πόλεμος βαρὺς καὶ φθαρτικὴ ἡ ἀμάχη». Ὁ διαλεχτὸς πρωτάρχος ὁ Λίγας, μὲ τάξια παλληκάρια του, πολεμᾷ μὲ τὸν Μπέγῃ καὶ ὁ Λίγας παίρνει λάφυρά του τὸν ταμπουρά καὶ τὴ γλυκεῖα γυναῖκα.

Ἀπὸ τὴ μέση τὴν κρατεῖ καὶ τὴ σφιχταγκυλιάζει
Καὶ στο χαρούμενο αὐτοῦ φέρονε τὴν κι' ἀνεβάζει
Κι' ἀπ' τὸ πολὺ παιγνίδισμα καὶ τὴν ὁρμὴ τοῦ ἀλόγου,
Ἀθήνηεν ἡ ὀμπόλια της, πῶδερε τὰ μαλλιά της.
Καὶ τὰ μαλλιά της χύθηκαν, σὰν τὸ φιλό μετάξι,
Ξανθὰ, πολλὰ κι' ἐπλόγουρα, πλεμένα μὲ τὴν τάξη.
Κι' ἀπ' τὸ πολὺ παιγνίδισμα καὶ τὴν ὁρμὴ τοῦ ἀλόγου,
Τρικύμησάν της τὰ μαλλιά, τὰ μοσκοβολισμένα,
Ἀνέμισε ἡ ὀμπόλια της, ἡ βαρὺξομπλισμένη,
Ποῦχε τις ἀκροκέντιστες κόκκινες παπαροῦνες.
Ἀνέμισε κι' ὁ γῆρος της ὁ πολυκεντισμένος.
Κ' ἐφάνη ὁ ποδοστράγαλος, ὁ τριςπεριγραμμένος...

— Ποῦ πᾶς; ποῦ; χρυσογέρακα μὲ τὰ φτερά βαμμένα;
— Πάγω στὰ σπῆτια μου ψηλά, τὰ μαρμαροχισμένα.
— Καὶ τί κρατᾷς στὰ νύχια σου, ἄξιε μου κυνηγῶν;
— Τὴ νὰ τὴν καλοπλέξω, τὴν ἄσπρη περιστέρα.
Ἔτσι τραβοῦσε σπῆτι του ὁ Λίγας καβαλλάρης
Μὲ τὸν καινούργιον ταμπουρά καὶ τὴ γλυκὴ γυναῖκα.

Τώρα ὁ Λίγας παίξει τὸν καινούργιον ταμπουρά καὶ χαίρεται «τὴ γλυκεῖα γυναῖκα». Καὶ ὁ ποιητὴς μὲ τοὺς ἰδίους ὠραίους στίχους, ποὺ ἐτραγουδεῖ τὰ ξεφαντώματα τοῦ Μπέγῃ, τραγουδεῖ τὰ ξεφαντώματα τοῦ ἐχθροῦ του. Τίποτε δὲν ἄλλαξε ἀπὸ τὴν πρώτην σκηνὴν εἰς τὴν τελευταίαν. Μονάχα ἡ γλυκεῖα γυναῖκα ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἐνὸς παλληκαριοῦ εἰς τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἄλλου.

Κ' ἐκεῖ στο γόνα τὴν κρατεῖ καὶ γλυκοσυντηχαίνει:
— «Κόρη, γιὰ δὸς μας φίλημα, γιὰ δὸς μας μαῦρα μάτια»
Κ' ἡ κόρη ἀπὸ τὴν ἐντροπὴ κοκκινόπορφυρίζει,
Σὰ ὁδοὶ, ἀπὸ τὴν ἐντροπὴ καὶ τὴν πολλὴν ἀγάπη.
Μὲ τὴν ἀγάπην τὴν πολλὴ καὶ δυνατὴν ἀγάλην,
Βαροῦν τ' ἀσῆμια στὰ βυζιά καὶ τὰ κουμπία στὰ στήθη.
Κ' ἡ κόρη ἀπὸ τὴν ἐντροπὴ τρέμει σὰν ἀλαφάκι,
Σὰ λάφι, ἀπὸ τὴν ἐντροπὴ καὶ τὴν πολλὴν ἀγάπην.
Καὶ μὲ τὸ ἔρωτοπάλεμα ποὺ κάνει τὸ ζευγάρι,
Τρέμουν κι' ἀχοῦνε τὰ φλουριά στὸ ἐρωτικὸ κλινάρι.
Ἔτσι χαίρεται σπῆτι του τὴ λυγρὴν ἡμέρα
Ὁ Λίγας μὲ τὸν ταμπουρά καὶ τὴ γλυκὴ γυναῖκα...

Τὴν ἐρωτικὴν αὐτὴν ἱστορίαν, τόσοι ἄλλῃ καὶ τόσοι μελαγχολικὴν, μᾶς τὴν τραγουδεῖ ὁ ποιητὴς μὲ τοὺς ὠραιότερους δημοτικούς στίχους, ἀπ' ὅσους ἔγραψαν οἱ μνηθέντες ἕως τώρα τὰ μεσαιωνικά μας ἔπη καὶ τὰ κλέφτικα τραγούδια. Εἰκόνες καὶ περιγραφαὶ ἐνθυμίζον συχνὰ ὀμηρικούς στίχους, περασμένους ἀπὸ τὸν

Ἐρωτικόριον, τὴν Ἐρωφίλην καὶ τὰ δημοτικὰ τραγούδια. Εἰς ἓνα ἀνέκδοτον πρόλογόν του διὰ τὴν θανασίαν μεταφράσιν τῆς «Ἠρώς καὶ τοῦ Λεάνδρου», ὁ μοναδικὸς μας Σίμος Μενάρδος, λέγει διὰ τὸν Μουσαῖον, ὅτι καίτοι μεταγενέστερος αὐτός, ἐμιμήθη τόσοι εὐμορφα τοὺς ἀρχαίους εἰς τὸ ὕφος καὶ τὴν γλῶσσαν, ὥστε νὰ φαίνεται ὡς ἀρχαῖος, χάριν ποὺ ἐπροσπάθησε νὰποδώσῃ καὶ ὁ μεταφραστὴς μιμούμενος κατ' ἀναλογίαν τὸ ὕφος τοῦ Ἐρωτικόριον καὶ τῶν Κυπριακῶν τραγουδιῶν. Ὁ Μάρκος Αὐγέρης μὲ ἐνθύμισε τώρα τὸν Μουσαῖον. Κάμνει καὶ αὐτὸς τόσοι εὐμορφα τὸν ἀρχαῖον.

Τραγούδια τοῦ Βλάμη.—Ἀθήνα 1907

ΣΤΙΧΟΓΡΑΦΙΚΑ παιγνίδια εἰς ὕφος μόρτικο. Οἱ λαϊκοὶ ἐρωτόληπτοι ἱππῶται, τοὺς ὁποίους περιγράφει ὁ Βλάμης εἰς τὸν πρόλογόν του:

Μὲ γροῖζο κατέλο
(Ὁ ποιητὴς ἐλησμόνησε τὸ πένθος)
φαρδὸν παντάλονι
πουκάμισο σκοῦρο,
γκραβάτα κορδόνι
καὶ μαῦρο σακάκι,
ποῦ δὲν μοῦ κουμπώνει
γυρίζω στοὺς δρόμους
ἀγᾶπες ζητώντας,

εὐρίθην τὸν ποιητὴν τους. Ὁ ἀνώνυμος διερχομένης ἐρωτικῆς φλόγας τῶν βλάμηδων μιμεῖται μὲ ἀρκετὴν χάριν τὸ ὕφος (διὰ τὴν ἱερὴν ἀπὸ τὴν περιφρημον ἐπιφώνησιν ἴφ!) τῶν ἡρώων του, οἱ ὁποῖοι δὲν μαντεύουν βέβαια τὴν τιμὴν ποὺ τοὺς ἔγινε. Καὶ τὰ «Τραγούδια τοῦ Βλάμη», μὲ ἐνθυμίζον τώρα μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ γνήσια πρότυπα τους, παλαιὰ καὶ νέα:

Ἀραμπᾶς περνάει, σκόνῃ σηκώνεται
Σῆγκω τὸ φουστανάκι σου νὰ μὴ λερώνεται.

Καὶ ἓνα ἄλλο ἀκόμα:

Ὀλημεῖς στὸν καφενὲ κι' ὅλο καφέδες πίνω
Κι' ὅταν σὲ συλλογίζομαι, ἀπάνω μου τοῖς χίνω.

Τί τὰ θέλετε; Ἡ μίμησις εἶνε πάντα μίμησις.

Π. Νβ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Γερμανικὴ Σχολή

Συνεδρία τῆς 6 Φεβρουαρίου.—Ὁ βιβλιοφύλαξ τῆς σχολῆς κ. Α. Στροῦκ ὁμίλησε περὶ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐκτελεσθεισῶν ἀνασκαφῶν ἐν τῇ Κεραμεικῇ, εἰς τὰς ὁποίας μετέσχε καὶ αὐτὸς ἐκπονήσας λεπτομερεῖς σχεδιογράφημα τοῦ ὅλου ἀρχαίου νεκροταφείου καὶ εἰδικότερα διαγράμματα τῆς θέσεως διαφόρων τάφων. Ἐπιδείξας τὰ σχέδια ταῦτα ἡρμήνευσε λεπτομερῶς τὰ καθέκαστα αὐτῶν, ἐξηγῶν προσέτι τὰ τῆς διακοσμήσεως τοῦ πέριξ τῶν ἐπιτημβίων μνημείων χώρου διὰ τῆς ἐμφυτεύσεως φυτῶν καὶ ἄλλων καλλωπισμάτων, ὡς φαίνονται καὶ ἐν ἀρχαίαις ἀγγειογραφίαις. Κτίσμα δὲ τι τετράπλευρον εὐρισκόμενον ἐν τῇ μικρῇ ἱερῇ τῆς Σωτείρας Ἀρτέμιδος τῆς προστάτιδος τοῦ νεκροταφείου, δὲν πρέπει κατὰ τὸν κ. Στροῦκ νὰ θεωρηθῇ βωμὸς, ὡς μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ τράπεζα, ἐφ' ἧς ἐπετίθεντο εἰσαγόμενοι εἰς τὸ νεκροταφεῖον οἱ νεκροί, ἵνα παρασκευασθῶσι πρὸς ταφὴν. Ἐπέδειξε προσέτι ὁ κ. Στροῦκ καὶ τινες ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Μπρύνκερ παρασκευασθεῖσας φωτογραφίας δεικνύουσας μνημεῖα τινὰ ἐπιτύμβια, ὅπως φαίνονται ἐν τοῦ ταπεινότερου κειμένου, ὡς ἀνεκαλύφθη, ἐδάφους τῶν παρακειμένων ὁδῶν τοῦ νεκροτα-

φείου. Κατόπιν ὁ διδάκτωρ κ. Κούρτιος Μύλλερ ὁμίλησε περὶ τῆς θεμελιώδους διαφορᾶς, ἣτις διακρίνει τὴν Μυκηναϊκὴν τέχνην ἀπὸ τῆς ἑπειτα Ἑλληνικῆς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἐξηγῶν τὰ πρῶτα νηπιώδη ἔργα τῶν τεχνῶν τούτων δι' ἀναλόγων φαινομένων παρατηρουμένων ἐν σημερινοῖς ἱχνογραφίαις μικρῶν παιδιῶν. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Μύλλερ οἱ Μυκηναῖοι καλλιτέχναι τὰς ὑπ' αὐτῶν ἀπεικονιζόμενας μορφὰς ἀνθρώπων καὶ ζῴων ἀντελαμβάνοντο πάντοτε ὡς εὐρισκόμενας ἐν χώρῳ τινί, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπῆρχον καὶ ἄλλα πράγματα, διὰ τοῦτο δὲ μετὰ τῶν μορφῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ ζῴων ἀπεικονίζον καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν ὑπάρχοντα ὄρη, δένδρα καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁραία καὶ λίαν εὐφύης παρατήρησις τοῦ κ. Μύλλερ ἦτο ὅτι ἐν τοῖς γνωστοῖς χρυσοῖς ποτηρίοις τοῦ Βαφίου τὰ ὑπερῶν τῶν μορφῶν ἐπικρεμάμενα νεφελοειδῆ ἀντικείμενα δὲν εἶνε νέφη, ἀλλὰ ὄρη ἀπεικονιζόμενα ὡς εὐρισκόμενα ὀπίσθεν τῶν μορφῶν, ἐπέδειξε δὲ ὁ κ. Μύλλερ καὶ σημερινὸν ἱχνογράφημα δεκαετοῦς κορασίου, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ δένδρα τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνος ἀπεικονίσθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἐπικρεμάμενα μὲ τὰς ῥίζας πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὰς κορυφὰς πρὸς τὰ κάτω. Ὅλος ὁμοῦ τὸ ἐναντίον ἢ ἑπειτα Ἑλληνικὴ τέχνη ἤδη ἀπ' αὐτῶν τῶν γεωμετρικῶν ἀγγείων καὶ κατόπιν ἀποβλέπει μόνον εἰς τὰς ἀπεικονιζόμενας μορφὰς καθ' ἑαυτὰς παραμελοῦσα τελείως τὴν ἀπεικονισιν τῶν ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ εὐρισκόμενων ἀντικειμένων. Ὡς παράδειγμα τῆς τοιαύτης ἀντιθέσεως τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης ἐπέδειξε ὁ κ. Μύλλερ νηπιώδη τινὰ ζωγραφίαν γεωμετρικοῦ ἀγγείου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ τεχνίτης προσπαθῶν νὰ παραστήσῃ ἀκριβῶς τὰς μορφὰς ἀπεικόνισε ὅλως παρὰ φύσιν νεκρὸν ἑνα ὑπεράνω τῆς ἀμάξης, ἐφ' ἧς φέρεται, καὶ πάλιν ὑπεράνω τοῦ νεκροῦ αἰωρούμενον τὸ καλύπτρον αὐτοῦ σκέπασμα. Τὴν αὐτὴν προσπάθειαν πρὸς ἀκριβὴ ἀπεικόνισιν τῶν μορφῶν, ἀδιαφορίαν δὲ πρὸς τὰ πέριξ τῶν μορφῶν ὑπάρχοντα ἀντικείμενα διετήρησεν ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη μέχρι τῆς τελειότητος αὐτῆς ἀναπτύξεως καὶ μόνον ἐν τοῖς χρόνοις τῶν Διαδόχων καὶ ἑπειτα κατεσκευάσθησαν ἀνάγλυφα καὶ εἰκόνες ἀπεικονίζοντα καὶ τὰ πέριξ τῶν μορφῶν ἀντικείμενα. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ δὲ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους ἐνῶ κατεσκευάζετο τελειοτάτα οἰκοδομήματα καθ' ἑαυτὰ, ἡμέλει νὰ διατάξῃ αὐτὰ συμμετρικῶς πρὸς ἀλλήλα ὥστε νὰ ἀποτελῶσιν ἐνιαίαν καὶ εὐάριστον ἐντύπωσιν ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ. Διὰ τοῦτο τὰ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κτίρια, κατὰ ἄριστα καθ' ἑαυτὰ, ἔχουσι τοποθετηθῇ ὅλως ἀτάκτως, ὅπως τὰ ἀνάθηματα τὰ εὐρισκόμενα ἐν τοῖς ἱεροῖς.

ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΣ ΦΡΑΣΙΑΔΗΜΟΥ

Ἀμερικανικὴ Σχολή

Συνεδρία τῆς 15 Φεβρουαρίου.—Ἐν τῇ συνεδρίᾳ ταύτῃ, εἰς ἣν παρέστη καὶ ἡ Α. Β. Υ. ἡ πριγκίπισσα Σοφία, ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Hill καὶ ὁ ἀρχιτεκτων ἑταῖρος τῆς Σχολῆς κ. Wood ἐπαραμυηθήσαν περὶ θεμάτων λόγου ἀξίων, ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀρχαίαν Κορίνθον.

Ὁ κ. Hill προσημαζόμενος λέγει, ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἀποδείξεις ἀπολύτως ἀναμφισβήτητοι, ἀλλὰ διδόμενα ἄλλως δυσερμήνευτα, ἄγοντα εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι οἱ ἱερεῖς τῆς Κορίνθου πρὸς τὴν ὑπόθαλψιν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ αἰσθηματος τῶν πιστῶν κατέφευγον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς μέσα παριστῶντα τὸ θεῖον οἶον παρὸν καὶ ὄραν.

Τὰ διδόμενα εἰς τὰ ἑξῆς:

Παραπλεύρως ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὁδοῦ εὐρέθῃ περίβολος μετὰ κρήνης καὶ δεξαμενῆς ἔγχευε δὲ ἐπιγραφὴ ἀπαγορεύουσα τὴν εἴσοδον ἐπὶ ποινῇ ὅστω δρασμιῶν. Ἀφ' ἐτέρου κατὰ τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς ὁδοῦ ὑψηλότερον ὑπῆρχε ναὸς ἢ μᾶλλον ἡρώων μετὰ βομοῦ

πιθανώς αρχαιότερου, κατά την βάσιν του οποίου ἦν μικρὸς ὀχετός, ὅστις κατερχόμενος ἐφέρετο πρὸς ἑλλειψοειδῆ δεξαμενὴν, οὐ μακρὰν τῆς ὁδοῦ. Ἐνῷ δὲ τῆς ἐγγὺς κρήνης ἀπηγορεύετο κοινὴ χρῆσις καὶ πρὸς αὐτὴν εἰσόδος, ἐπικοινωνία αὐτῆς καὶ τοῦ ναΐσκου παρίσταται πάντοτε ὑπάρχουσα.

Ἄχρι τοῦδε οὐδεμίᾳ ἀπάτῃ. Ἄλλ' ἰδοὺ τί φαίνεται ἱκανῶς ὑποπτον. Μεταξὺ τοῦ ναΐσκου, ὑψηλότερον κειμένου καὶ τῆς πηγῆς ὑπάρχει ἀνάλημμα, κοσμούμενον διὰ δωρικῆς ζωφόρου. Τοῦτον αἱ μετόπαι καὶ αἱ τρίγλυφοι, καίτοι ἐκ πόρου πᾶσαι, εἰσὶ κατεσκευασμέναι δι' ἰδίων λίθων διακεκομμένων· μία δὲ τῶν μετοπῶν τούτων οὐδαμῶς ἦτο προσηρμοσμένη ἐπὶ τῆς τριγλύφου, οὕτως ὥστε ἦτο δυνατόν νά ἀνοιγῇ ὀπισθεν. Καὶ ἀκριβῶς ὀπισθεν τῆς μετόπης ταύτης ὑπῆρχε στοὰ πλατεία ὅσον ἀρκεῖ πρὸς διάβασιν ἀνθρώπου συρομένου ἐπὶ τῆς κοιλίας, ἀκολουθοῦσα τὸν μικρὸν ὀχετὸν τοῦ βομποῦ, οἷον ὡς δίοδος πρὸς καθαρισμόν τοῦ ὀχετοῦ τούτου. Ἄλλ' ἡ στοὰ αὕτη ἐπερατοῦτο ὑπὸ τὸν πλακόστρωτον τοῦ ἡρώου ἑδαφος εἰς ὅπῃ ἦτις ἠνοίγετο χωνοειδῶς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἡρώου. Πρὸς τίνα σκοπὸν ὑπῆρχεν ἡ ὀπὴ αὕτη ἀν' οὐχὶ ὅπως ἀνὴρ εὐρισκόμενος ἐν τῇ στοᾷ δύνηται νά ἀκροῦται καὶ νά ἀπαντᾷ; Τὸ ἐνισχυὸν τὴν ὑπόνοιαν ταύτην εἶναι ὅτι ἐνῷ ἡ μετόπη αὕτη εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον ὁμοίαις ἄλλαις, ὀπισθεν ταύτης ἐν τῇ στοᾷ ὑπάρχουσι τὰ ἔχρη πραγματικῆς θύρας, κλειομένης καὶ κωλυούσης τὴν πρὸς τὰ πρόσω δίοδον τοῦ ἀνακαλύπτοντος τὸ μυστικὸν τῆς ἀνοικτῆς μετόπης. Ἰσως οἱ ἱερεῖς ἦσαν ἐλίκρινεῖς καὶ ἄθωοι ἄλλ' ἀν' ἐξηναγκάζοντο νά ποιῶσι χρησίμους καὶ μαντείας κατὰ παραγγελίαν, ἡ πρὸς τὸν βωμὸν ἄγουσα στοὰ καθίστα αὐτοῖς τοῦτο ἱκανῶς εὐχερές.

Μετὰ τὸν κ. Hill ὁ κ. Wood ἐταῖρος ἀρχιτέκτων τῆς Σχολῆς ἔσχε λόγον θέμα τὴν ἀναπαράστασιν τριῶν ἐν Κορίνθῳ οἰκοδομημάτων τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων.

Ταῦτα εἰσὶ τὰ ἑξῆς.

1. Τὰ προπύλαια δι' ὧν εἰσέρχοντο εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Κορίνθου ὁρμώμενοι ἐκ τοῦ Λεγαίου. Πρὸς ἀναπαράστασιν αὐτῶν ὁ κ. Wood ἔλαβεν ὡς πηγὰς τὰ παρὰ Πανσανίᾳ ἀναφερόμενα «ἐκ δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐξίόντων τὴν ἐπὶ Λεγαίου προπύλαιά τε ἐστὶ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄρματα ἐπίχρυσα τὸ μὲν Φαίδοντα ἥλιον παῖδα, τὸ δὲ ἥλιον αὐτὸν φέρον», (Κορίνθ. Π. 3, 2), νομίσματά τινα τῆς Κορίνθου παρουσιάζοντα ἀψίδα, κοσμούμενην δι' ἄρματος τεθρόπτου καὶ τὰ νῦν σωζόμενα θεμέλια. Ἐπὶ τῶν πρώτων Ῥωμαϊκῶν χρόνων, κατὰ τὸν κ. Wood, κατεσκευάσθη ἐκ πόρου πύλη μετὰ τοῦ μειζονος κυρίου τῶν δύο ἐτέρων παραπλεύρους. Τὸ δὲ πρῶτον κτίριον βραδύτερον ὑψοῦνθη καὶ προσέλαβεν ἄνωθεν ἕτερον ἐπενδεδυμένον διὰ μαρμάρου.

2. Ἐτερον οἰκοδόμημα παραπλεύρους τῶν προπυλαίων, οὗ εὐρέθησαν τὰ θεμέλια, περὶ δὲ λείψανα μελῶν ἀρχιτεκτονικῶν καὶ γλυπτικῶν, παρέχοντα μετὰ τινος βεβαιότητος τὸ ἀρχικὸν σχέδιον. Πρὸ τοίχου φέροντος θύραν ἠγείροντο δύο θυμῶν ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, τὰ μὲν στηλαὶ κορινθιακαὶ ὕψους ἑξέ μετρων, φέρουσαι θριγκὸν κεκοσμημένον, τὰ δὲ ἐτέρου θυμῶν ἐλασσόνων διαστάσεων μετ' ἀγαλμάτων ἀντὶ κίωνων ἐπὶ βάσεων τετραγώνων, ὧν δύο περιεσώθησαν σχεδὸν σῶα παριστῶντα δεσμώτας μετ' ἀμφιέσεων βαρβάρων τοῦ βορρᾶ. Τὰ δεύτερα ταῦτα κατὰ τὸν κ. Wood ὑπερέκειντο τῶν πρώτων, ἐντὸς κογχῶν, αἵτινες ἔφερον ἄνω μικρὸν ἀέτωμα.

3. Τοῦ τρίτου οἰκοδομήματος σώζονται μόνον ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, ἥτοι μέρος ἐπιστυλίου καὶ κυκλικὸν γείσων, τεμάχια στηλῆς Κορινθίας καὶ λελαξευμένα μάρμαρα τῆς στέγης μετὰ κοσμημάτων δίκην λεπίων ἰχθύων.

— Τοῦτο κατέδειξεν ὁ κ. Wood ὅτι προέρχεται ἐκ μικροῦ περιπτέρου ἢ κυκλικοῦ ναΐσκου ἐστεγασμένου, περιμεφροῦς πρὸς τὸ ὠρολόγιον τοῦ Ἀνδρονίκου

Κυρρήστου. Ἐξ ἐπιγραφῆς κεχαραγμένης ἐπὶ μέρους τοῦ ἐπιστυλίου μανθάνομεν ὅτι τοῦτο ἠγείρεν ἰδίᾳ δαπάνῃ ὁ pontifex Babbias Philinus, γνωστός μόνον ἐκ βάσεως, ἣτις ἔφερε δελφίνα, ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ποσειδῶνα. Οὗτος ἦν ἴσως ἱερεὺς τοῦ Ποσειδῶνος, τὸ δὲ μικρὸν τοῦτο οἰκοδόμημα εἶχεν ἰδρυμένον ἐν αὐτῷ πιθανῶς τὸν χαλκοῦν Ποσειδῶνα, ὃν εἶδεν ὁ Πανσανίας ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία

Διάλεξις περὶ Λαφνίου, Μυστρᾶ καὶ Γερακίου.— Οἱ φιλάρχαιοι τῶν Ἀθηνῶν μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος συνέρρευσαν κατὰ τὴν παρελθούσαν Πέμπτην (21 Φεβρουαρίου) εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἵνα ἀκούσῃσι παρὰ τοῦ γνωστοῦ μεσαιωνολόγου κ. Α. Ἀδαμαντίου τὴν ἀφήγησιν τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δαπάνῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐκτελεσθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐργασιῶν πρὸς συντήρησιν τῶν μεσαιωνικῶν ἡμῶν ἀρχαιοτήτων. Ἀπασα ἡ εὐρεία αἰθουσα τῶν συνεδριῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ ἐτέρα αἰθουσα παρακειμένη καὶ αὐτὸς ὁ διάδρομος ἐπληρώθησαν ἐκλεκτοῦ κόσμου, ἐν ᾧ διέπρεπον αἱ Α. Α. Υ. Υ. ὁ Διάδοχος καὶ ὁ πρίγκιψ Νικόλαος, ὁ Μητροπολίτης, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Κεφαλληνίας, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐνταῦθα καθολικῶν, ἀνάτοροι Ρῶσοι κληρικοὶ καὶ πλείστοι ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων λειτουργῶν τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ παρ' ἡμῶν Σύλλογος τῶν Λακαϊδαμονίων θελήσας νά παραστῇ ἐν ὁλομειλείᾳ δὲν ἠδυνήθη νά εὐρῇ θέσιν ἐν τῇ πεπληρωμένῃ ἡδὴ αἰθούσῃ, ὁ κ. Ἀδαμαντίου ἠγαγκάσθη μετὰ δύο ἡμέρας νά ἐπαναλάβῃ καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν διάλεξιν. Θέμα τῆς διαλέξεως ἦσαν κυρίως αἱ γενόμεναι πρὸς συντήρησιν τῶν ἐν Λαφνίῳ, Μυστρᾷ καὶ Γερακίῳ μεσαιωνικῶν μνημείων ἐργασίαι, ἀλλ' ἔπειδὴ τὰ μνημεῖα ταῦτα καὶ ἐν γένει ἡ Βυζαντινὴ τέχνη δὲν εἶνε πολὺ γνωστὰ παρ' ἡμῶν, ὁ κ. Ἀδαμαντίου εἶπεν ἐν παρεκβάσει καὶ πολλὰ γενικώτερα ἐπιδείξας καὶ πλείστας φωτεινὰς εἰκόνας τοποθεσιῶν, οἰκοδομημάτων καὶ εἰκόνων. Ἐκ τῶν τριῶν ἐποχῶν, καθ' ἃς κυρίως διέλαμψεν ἡ Βυζαντινὴ τέχνη, ἥτοι τῆς ἐπὶ Ἰουστινιανῷ, τῆς ἐπὶ τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων, ἡ ἐν Λαφνίῳ ἐκκλησία παριστᾷ τὴν δευτέραν, τὰ δὲ μνημεῖα τοῦ Μυστρᾶ καὶ τοῦ Γερακίου τὴν τρίτην. Τὴν ἐν Λαφνίῳ ἐκκλησίαν διαρραγεῖσαν πρὸ τινων ἐτῶν ὑπὸ σεισμοῦ ἔσωσεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία διὰ μακροχρονίων καὶ λίαν δαπανηρῶν ἐργασιῶν, ἀπεδείχθη ὁμῶς ὅτι καὶ πάλιν ἡ μεσημβρινὴ αὐτῆς πλευρὰ ἦτο ἐτοιμόρροπος, ὥστε παρέσθη ἀνάγκη νά στερεωθῇ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ πλευρὰ αὕτη διὰ σιδηρῶν ὑποστηρικμάτων καὶ συνδέσμων. Αἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ ψηφιδωταὶ εἰκόνες, καίπερ ἄλλως ἀξιολογώταται, ὑπολείπονται τῶν ἐν Μυστρᾷ, διότι οἱ ζωγράφοι μόνον ἀρχαιότερα πρότυπα ἔχουσι μελετήσει, ἐνῷ ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς ἤκμασεν ὁ Μυστρᾶς, οἱ καλλιτέχναι εἶχον ἤδη ἀρχίσει νά σπουδάζωσι καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν, ἀπεικονίζον δὲ καὶ ὑποθέσεις μᾶλλον πολυσυνθέτους καὶ ποικιλωτέρους ἢ πρότερον.

Ἡ Ἀγαγένησις, εἰς ἣν ὀφείλεται ἅπας ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης, φαίνεται, ὅτι ἤρξατο κατὰ πρῶτον ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι, ἔπειτα δὲ μετεδόθη καὶ εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, τοῦτο δὲ φαίνεται ὅχι μόνον ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Μυστρᾶ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ἐμφανίσεων τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, ὡς λ. χ. ἐκ τοῦ λίαν τολημοῦ φιλοσοφικοῦ συστήματος τοῦ Πλήθωνος. Φραγκικὴ ἐπίδρασις δὲν παρατηρεῖται ἐν Μυστρᾷ εἰμὴ ἐλαχίστη, καὶ αὕτη μόνον ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ, οὐχὶ δὲ ἐν τῇ ζωγραφικῇ. Ἐν Γερακίῳ ὁμῶς τῆς Λακωνικῆς, τοῦ ὁποῦν τὰ μεσαιωνικὰ μνημεῖα ἦσαν μέχρι πρὸ μικροῦ τελείως ἄγνωστα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἡ ἐπίδρασις τῆς φραγκικῆς τέχνης εἶνε ἡδὴ

καταφανής, διότι τὰ μνημεῖα ταῦτα εἶνε νεώτερα τῶν ἐν Μυστρᾷ.

Α. ΓΕΡΗΝΙΟΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ῥδεῖον Ἀθηνῶν

ἸΔΟΥ μία πνευματικὴ ὁδὸς ἐν μέσῳ ὕλιστικῆς εὐθυμίας! Ἰδοὺ μία ἀντίθεσις: Ἀπόκρεω - Μπετόβεν! Γνωρίζετε ποῖαν σημασίαν ἔχει διὰ τοὺς ἰδεολόγους ὁ Μπετόβεν ἐν μέσῳ Ἀπόκρεω; Ὅσῃ καὶ αἱ Ἀλκυονίδες ἡμέραι ἐν μέσῳ χειμῶνος. Ἐξω εἰς τοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν κατ' ἐκεῖνο τὸ ἀπόμετρο ὠργιάζειν ὁ γέλωας, ἡ κραιπάλη καὶ τὰ βαρκαλὰ ἄσματα τῶν διαφόρων ποιητῶν καὶ συνθετῶν τῶν κάρρων καὶ τῶν τριῶν. Καὶ ἡμεῖς ὑποχρεωμένοι ὅλοι ἡμεῖς οἱ «ὀλίγοι ἐκλεκτοὶ» νά διέλθωμεν ὅλον αὐτὸ τὸ πέλαιος τῆς ὕλης διὰ νά φθάσωμεν εἰς τὸν ἀπομακρυσμένον λιμένα τῆς ἰδανικότητος, εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς πόλεως ὅπου εἶναι κτισμένον τὸ Ῥδεῖον. Ὁμολογῶ ὅτι πολλάκις ἄλλοτε ἐμειψάμην κατ' ἐμαυτὸν τὸν σκότον τὴν ἰδέαν νά κτίσῃ τὸ Ῥδεῖον εἰς τὸσον ἀπομακρυσμένον μέρος, ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀνεκάλεσα ὅλως μου τὰς μορφὰς καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ θὰ ἐπεθύμουν τοῦναντίον νά ἐκτίξω ἐπὶ μακρότερον, διὰ νά μὴ φθάνῃ ἔως ἐκεῖ ἡ ἀκτὴ τοῦ κινδύνου τῆς βεβηλώσεως! Τοιοῦτοτρόπως εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἡ αἰθουσα ὑπερεπληρώθη ἀπὸ πολλοὺς φανατικούς λάτρεις τοῦ καλοῦ καὶ ἀκουσίως ἀνεπλόγησαν τὸν στίγον ἐκεῖνον τῶν «Βατράχων» τοῦ Ἀριστοφάνους τὸν ἀναφερόμενον εἰς τὰς ἱεροτελεστίας τῶν Ἑλεσινίων μυστηρίων:

Μόνοις γὰρ ἡμῖν ἥλιος καὶ φέγγος ἱλαρόν ἐστιν ὅσοι μεμνήμεθα. κ.τ.λ.

Ἡ μαγικήτα τοῦ κ. Rettich ἐσημείωσε τὴν ἑνῶσιν τῆς συναυλίας. Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε μόνον συνθέσεις Μπετόβεν. Θὰ ἦτο οὐτοπία τὸ νά ἐπιχειρήσῃ νά γρίναι τὰς συνθέσεις ταύτας καὶ διὰ τοῦτο περιορίζομαι μόνον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν. Ὁρεῖλω ἐν πρώτοις νά ἀπευθύνω ἐν μέγα εὐχῇ εἰς τὸν Rettich διὰ τὸν ὅσον τὸ δυνατόν τελειότεραν διεμήνευσιν τοῦ κλασσικοῦ αὐτοῦ προγράμματος.

Ἡ ὀρχήστρα ἄριστα concertata, πολὺ καλὰ χορδισμένη καὶ ὁ χρωματισμὸς τῆς τέλειος. Τὰ βιολιά ἰδίως ἐσημείωσαν πρώτης τάξεως ἐπιτυχίαν. Ὁ κ. Rettich κατέβαλλε ἰδιαίτερας φροντίδας διὰ τὴν ἐκγύμνασιν τῶν ἐγγόρδων. Καὶ πολλὴ δικαίως: τὰ ἔγχροδα εἶναι ἡ ψυχὴ μιᾶς ὀρχήστρας. Ὀλίγοι μαέστροι (διὰ νά μὴν εἴπω κανεῖς) εἰς τὰς Ἀθήνας ἔδωσαν ποτὲ τὴν προσοχὴν εἰς τὸ κουαρτέτο ὅσῃν ὁ κ. Rettich. Οἱ ρυθμοὶ (tempi) ἦσαν ἐπίσης ἀκριβεστάτοι (giusti).

Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπην συναγωνίζονται μετὰ τῶν εἰς αὐτὰς ἀκριβῶς τὰς συνθέσεις τοῦ Μπετόβεν μαέστροι τῆς περιοχῆς τοῦ Βαλγικόν, τοῦ Νίκης καὶ τοῦ Μασκάνη, ἀναμφισβητήτως ὁ κ. Rettich εἶναι ἄξιος θερμοῦν συγχαρητηρίων διότι κατάρθωσε, ὑπολογισμένων πάντοτε καὶ τῶν μέσων καὶ μερικῶν ἀτελειῶν, νά μᾶς παρουσιάσῃ κάτι τι τέλειον. Οὕτω αἱ συμφωνίαι ὑπ' ἀριθμὸν 1 εἰς do μείζον καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 3 Ἑλεονώρα ἐπαίχθησαν μετὰ πολλὴν ἐπιτυχίαν, ἐπίσης καὶ τὸ κονσέρτο εἰς do min. διὰ κλειδοκτύμβουλον τῇ συνοδείᾳ ὀρχήστρας ἐκτελεσθὲν ἀρκετὰ καλὰ ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ῥδεῖου κ. Θησεῖος Πινδίου.

Ῥδεῖον Δόττνερ

ΤΗΝ 10 Φεβρουαρίου ἐδόθη εἰς τὴν αἰθουσαν τοῦ Ῥδεῖου Δόττνερ συναυλία ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τοῦ Δος Δόττνερ, Χέρσελμαν, τῆς Κας Φωκά καὶ τῶν κ. κ. Μπέμμερ καὶ Σούλτσε. Ἀξιοσημείωτος ἦτο ἡ ἐκτέλεσις τῆς Nocturne εἰς do δίσιν ἔλασσον τοῦ Σωπέν,

τῆς Étude mignonne τοῦ Schütt ὑπὸ τῆς Δος Χέρσελμαν καθὼς καὶ μιᾶς Danse Slave ἰδίᾳ τῆς συνθέσεως, ἥ ὅποια ἐνεῖχε πολλὴν τοπικὴν χαρακτηριστικὰ. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐσημείωσε μεγίστην ἐπιτυχίαν ἦτο τὸ ἄσμα τῆς μοναδικῆς μᾶς ᾠδοῦ Κας Φωκά.

«Ἡ μάνα τοῦ παρὰ» τοῦ Μένδελσον καὶ ἡ ἄρια ἀπὸ τὸ «Ὁ μαγεμένος αὐλὸς» τοῦ Μότσαρτ ἐσημείωσαν πρώτης τάξεως ἐπιτυχίαν. Ἡ Κας Φωκά δίδει εἰς τὸ ἄσμα τῆς μίαν ἐκφρασιν ἐντελῶς ἀτομικὴν. Ἀλλὰ πᾶν περαιτέρω ἐγκώμιον διὰ τὴν διακεκομμένην καλλιτέχνηδα ἤθελεν εἶσθαι περιττόν, καθότι ἡ Κας Φωκά εἶναι ἀνωτέρα παντὸς ἐπαίνου.

Τὸ μόνον δὲ τὸ ὅποιον ἔχω νά προσθῶ εἶναι, τὸ νά συστήσω εἰς τοὺς πολυπληθεῖς μαθητὰς τῆς νά τὴν ἀκούσῃσι πολλοὶ, ἀλλὰ πάρα πολὺ, νά τὴν ῥομφήξουν ἐὰν θέλουν νά τραγουδήσουν.

Παρνασσός

ΜΕ τὴν αὐτὴν συρροὴν κόσμου καὶ μετὰ τὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν ἐδόθησαν εἰς τὸν «Παρνασσόν» ἡ ἔκτα καὶ ἡ ἐβδόμη συναυλία. Ἦρσεν ἰδίως ἡ Νυκταφρία τοῦ Σούμπερτ, ἡ ὅποια καὶ ἐπανεληφθή.

Χαριτωμένον ἐπίσης τὸ τρίο τοῦ Gade. Ἡ ἐκτέλεσις ἀρίστη γενικῶς. Μόνον εἰς τὸ φινάλε τοῦ Τρίο τοῦ Βέρμπερ ἐφάνη ὁ κ. Σούλτσε ὡς νά εἶχε πάρει τὸ πρᾶγμα ἀνήφιστα. Κατὰ τὴν σαρκαστικὴν αἰ συναυλίαι αὗται θὰ δίδονται κατὰ Κυριακὴν, ἐπειδὴ τὴν Παρασκευὴν συμπίπτουν οἱ Χαιρετισμοί.

Σένη καλλιτεχνία

Ο Στράους ὁ πολὺς συνθέτης τῆς «Σαλώμης» διηρῶς θυνε τὴν ὀρχήστραν κατὰ τὰς πρό τινας δοθεῖσας παραστάσεις τοῦ ἔργου του εἰς τὸ Σάν Κάρολ τῆς Νεαπόλεως. Ἡ κριτικὴ εἶναι διηρημένη, ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν τῆς «Σαλώμης». Ὁ Στράους ἐρωτηθεὶς παρὰ Ἰταλῶν δημοσιογράφων ποῖαν γνώμην ἔχει περὶ τῶν συγχρόνων Ἰταλῶν συνθετῶν, ἀπέφυγε νά ἀπαντήσῃ.

Ὁ Λεονκαβάλλο ἐτελείωσε νῦν μελόδραμα ἐπὶ γαλλικοῦ λιμπρέττου ὑπὸ τὸν τίτλον «Μαγία», τὸ ὅποιον θὰ ἀναβιβασθῇ τὸ πρῶτον εἰς Παρίσιους προσεχῶς.

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Εἰς τὴν Πατοῦδα τῆς 13 Φεβρουαρίου ἔγραψε ὁ κ. Σπύρος Μελάς, ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Γνωστὸν τοῦ Ἰσκιαν*, σφοδρότατον κατηγορητήριον κατὰ τῶν κριτικῶν μᾶς εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἀναγνωρίζει καμίαν ἀξίαν καὶ τοὺς χαρακτηρίζει ὡς μικροζήλους, φθονερούς, μηχανορράφους, κινδύλους. Διὰ τὴν ἀξίαν τῆς κριτικῆς, αὐτοὶ εἶναι ὄχι τῆς στιγμῆς, οὔτε ὑπάγεται εἰς τὴν στήλην αὐτήν. Ἐπειτα εἶναι καὶ ζήτημα ἀντιλήψεως. Διὰ τὴν ἄλλην ὁμῶς κατηγορίαν, τὴν ἠθικὴν, ποῖται νά εἰποῦμε δύο λόγια, γιὰ ἓνα εἰδικὸν γεγονός τὸ ὅποιον ἀναφέρει ὁ κ. Μελάς. Ἰδοὺ τί λέγει κατὰ λέξιν: «Ὁ Νιοβάνας μίαν φορὰν ἔγραψε δυσμενῶς κάπως διὰ τὴν *Στέλλαν Βιολάντη* τοῦ Ξενοπούλου. Ὁ Ξενοπούλος τὸ ἐφύλαξε» καὶ εἰς τὸν *Ἀρχιτέκτονα Μάρθαν* τὸ ἀνταπέδωσεν ἀποκαλέσας τὸν Νιοβάναν *ἀνόστην*. Ὁ Νιοβάνας πάλιν τὸ ἐφύλαξε. Καὶ ὅταν ὁ Ξενοπούλος ἐξέδωκε τὰ διηγήματά του, τὸν ἀπεκάλεσεν καὶ αὐτὸς *ἀνόστην*. Τώρα ποῖα εἶναι ἡ ἀληθινὴ κρίσις διὰ τὰ διηγήματα τοῦ μέν, διὰ τὰ δράματα τοῦ δέ; Κανεὶς δὲν ξεύρει ἄλλο τίποτε, παρ' ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὗτοι κάμνουν ὅπως κάμνουν οὔτε οἱ καρποσσοραῖοι. Ἀλληλοῦ βρίζονται. Σεῖς δὲ τὸ κοινὸν διαβάσετε, ὡς κρίσεις, τὰ προσωπικὰ πάθη τῶν ἀνδρῶν».

Αὐτὰ ἔγραψε ὁ κ. Μελάς. Καὶ τὰ ἔγραψε μετὰ πολὺ

ἐλαφρὸ χέρι. Καὶ ἐπειδὴ καὶ οἱ δύο κατηγορούμενοι γράφουν τὴν κριτικὴν τῶν «Παναθηναίων», πρέπει νὰ σᾶς διηγηθῶ πῶς ἐγέναν τὰ πράγματα διὰ νὰ κρίνετε μόνοι σας: «Ὁ κ. Ξενόπουλος ἔγραψε τὴν λέξιν ἀγύρτης, ὅχι κρίνων τὸν Ἀρχιτέκτονα Μάρθαν, ἀλλὰ κρίνων τὸ πορτραῖτο τοῦ Νιρβάνα εἰς τὴν σειρὰν ποὺ ἐδημοσιεύσαμεν *Οἱ Συγγραφεῖς μας*. Ἴδου καὶ πῶς τὸ ἔγραψε. Εἶχε τελειώσει ὁ κ. Ξενόπουλος τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Νιρβάνα, ὅταν ἐγὼ τοῦ λέγω: «Τὸν ἔγραψες ἀγύρτης ἢ τὸ ξέχασες;» Εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὸν Νιρβάνα παίζοντες τὸν ὀνομάζομεν ἀγύρτην — ἀφοῦ μάλιστα εἶναι καὶ ἱατρός — ὅπως γνωστὸν εἶναι, ὅτι ἔχει κάθε λόγιος καὶ τὸ παρατσούκλι του. Καὶ ὁ Ξενόπουλος τότε συμπληρῶναι τὴν φυσιογνωμίαν προσθέτων τὸ παρατσούκλι. Ὁ Νιρβάνας κατόπιν γράφων διὰ τὸν τόμον τῶν Δηγημάτων τοῦ Ξενοπούλου, τοῦ ἀνταπέδωσε μὲν τὸ ἐπιθετικόν, φιλικῶς πάντοτε, — ἴσως καὶ νὰ εἶχε πειραχθῇ ὀλίγον — δὲν κατεδίκασεν ὅμως τὸν Ξενόπουλον ὡς διηγηματογράφον!

Αὐτὸ εἶναι τὸ λάθος τοῦ κ. Μελά. Δὲν ἐγνώριζε τὰς λεπτομερείας αὐτὰς καὶ παρενόησε τὴν λέξιν. Καὶ ἔβγαλε τέτοια συμπεράσματα.

Ὅταν, τελευταίως, ἔμαθε τὸ ἐπεισόδιον, ἠθέλησε νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ἀδικίαν καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν *Ἑστῖαν* τῆς 18 Φεβρουαρίου τὸ ἐπόμενον γράμμα, μὲ τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ σβύσῃ καθεὶ ἴχνος ἀδικίας πρὸς τοὺς δύο ἀδικηθέντας. Ἴδου τί ἔγραψε:

«... εἰς τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο ὑπάρχουν ὀνόματα καὶ τοῦ Παύλου Νιρβάνα, ὁ ὁποῖος πολὺ εὐλόγως θὰ ἡδύνατο τίς νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἡδίκηθη. Ἐγὼ τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τῶν εἰλικρινῶν κριτικῶν τὰς ὁποίας ἔγραψε διὰ τὰ ἔργα τῶν κ. κ. Σουρῆ, Δροσίνῃ καὶ τῆς κυρίας Παρρέν, τὰς ὁποίας δὲν ἡδυνήθη ν' ἀποσοβῇσιν προσωπικὴν φιλίαν, ἀναγνωρίζω, ὅτι σπουδαίως τὸν ἡδίκησα, μὴ ἔχων πρόχειρα τὰ γεγονότα ταῦτα εἰς τὴν μνήμην μου, ἴσως δὲ καὶ ἄλλα. Ὅ,τι δὲ ἀνέφερα περὶ αὐτοῦ, ἦτο ἐκ προσφάτου τινὸς ἐπεισοδίου, τοῦ ὁποίου κατὰ τύχην ἐμνήσθην καὶ τὸ ὁποῖον πολὺ πιθανὸν νὰ ἔτυχε κακῆς ἐρμηνείας ἐκ μέρους μου...».

Ὁφείλει νὰ ἐκθέσῃ τὰ γεγονότα εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν *Παναθηναίων* διὰ νὰ ἡξυρῶν τι συμβαίνει ὅσοι ἔτυχε νὰ διαβάσουν τὸ κατηγορητήριον τοῦ κ. Μελά.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Φίλε κύριε διευθυντά,

ΗΘΕΛΑ νὰ πείσω τὸν διακεκριμένον συνεργάτην τῶν «Παναθηναίων», τὸν κ. Ν. Χατζιδάκην, ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶνε ὥραία, ὅτι τὸ ξηρόν τοπίον τῆς Ἀττικῆς ἔχει μίαν πνευματικότητα ἀνέκφραστην, ὅτι ἡ ποιότης τῆς φυσικῆς καλλονῆς τῶν τόπων αὐτῶν εἶνε ἀπὸ τὰς πρώτας ποιότητος τῶν δώρων ποὺ ἐμοίρασεν ὁ Δημοῦργος. Ὁ κ. Χατζιδάκης δὲν θέλει νὰ πεισθῇ. Θέλει νὰ μὲ πείσῃ μάλιστα ὅτι ἡ ἑλληνικὴ *λαοκράτεια* μ' ἔχει νὰ κώσῃ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε νὰ μὴ ξεχωρίζω τὴν ὀραϊότητα. Μία ἀπορία ὅμως μοῦ γεννᾶται. Πῶς συμβαίνει εἰς τοιαύτην περίστασιν οἱ περισσότεροι ἡλιοτραπεῖς Ἕλληνες, ποὺ εἶδαν ὀλίγα ξένα δένδρα καὶ ὀλίγα ξένα ταῦρά, νὰ συμφωνοῦν μὲ τὸν κ. Χατζιδάκην καὶ οἱ περισσότεροι σκιαγραφεῖς ξένοι, ζωγράφοι, συγγραφεῖς, ποιηταί, esthètes κάθε εἶδους, ὅλοι δηλαδὴ οἱ εἰδιχοὶ ὀρασιολόγοι νὰ μὴ συμφωνοῦν μαζί του; Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ πρίγκιψ Τρουμπετοκόϊ, ἕνας ἐξαιρετικὸς ἄνθρωπος, καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μόσχας, μοιράζων τὴν ζωὴν του μεταξὺ τῆς μελέτης τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν μεγάλων περιηγήσεων, ἄνθρωπος ἰδὼν πολλῶν ἀνθρώπων ἄστυ, μοῦ ἔλεγεν μέσα εἰς τὸ ξηρότερον τῶν ἑλληνικῶν τοπίων, ὅτι μόνον ἐδῶ ἔφθασε νὰ ἐξηγήσῃ τὴν πλατωνικὴν ἔκφρασιν, ἀρμονίζων αὐτὴν πρὸς τὸ θεῖον περιβάλλον. Καὶ πάλιν ἕνας ἄλλαντοπῶλης Ἑλβετός,

τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Μωρεάς, ἔψαλεν εἰς τὸν ποιητὴν τὸ κατηγορητήριον τῆς ἑλληνικῆς αὐξημότητος καὶ ἀσχημίας. Δὲν ἐπιχειρῶ ἐννοεῖται νὰ μεταπείσω τὸν κ. Χατζιδάκην μὲ τὰ παραδείγματα ποὺ ἀνέφερα. Ἦθελα μόνον νὰποδείξω ὅτι ἡ *λαοκράτεια* δὲν ἔχει καὶ τόσοι θαυματουργοὶ δύναμιν, ὅσην φαντάζεται ὁ κ. Χατζιδάκης. Ἄν τὸ παρεδεχόμενον θὰ ἦμουν τότε ἀναγκασμένος νὰποδώσω καὶ εἰς τὰ λουκάνικα τοῦ Ἑλβετοῦ συνομιλητοῦ τοῦ Μωρεάς, αἰσθητικὰς ιδιότητας ἀναρμόστους. Πράγμα ποὺ δὲν θὰ ἤθελα.

Ἐν τούτοις, ἀγαπητέ μου διευθυντά, παρακαλῶ νὰ διαβεβαιώσετε τὸν κ. Χατζιδάκην περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς μου ὑπολήψεως, καὶ φιλίας πρὸς αὐτὸν καὶ τὰ ξένα τοπία, διὰ τὴν ὁποίαν κρατῶ πάντοτε μίαν ἰδιαίτεραν θέσιν κοντὰ εἰς τὸν θαυμάσιόν μου πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ξηρασίαν.

*Il faut dans ce bas monde aimer beaucoup de choses
Pour savoir après tout ce qu'on aime le mieux.*

Αὐτὸ κρίνω κ' ἐγὼ καὶ σᾶς σφίγγω τὸ χέρι.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΕΚΤΕΝΕΙΣ ἀναλύσεις τοῦ «Ἀρχιτέκτονος Μάρθα» τοῦ Παύλου Νιρβάνα ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου του, δημοσιεύονται εἰς τὴν «Nuova Rassegna» ἀπὸ τὸν κ. Pio Cinti καὶ εἰς τὸν «Mercure de France» ἀπὸ τὸν κ. Philéas Lebesgue. Καὶ οἱ δύο ξένοι κριτικοὶ συμπάπτουν εἰς τὴν εὐρεσιν τραγικῶν στοιχείων, ἰδίως εἰς τὴν γ' πράξιν, ποὺ ἐνθυμίζουν τὴν ἑλληνικὴν τραγωδίαν. Ὁ κ. Λεμπέγκ διατυπώνει εἰκονικώτερον τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν μὲ τὰ ἑξῆς λόγια: «Ὁ κ. Νιρβάνας, ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸν Ἱψεν, συνήτησεν εἰς τὸν δρόμον τὸν τὸν Σοφοκλῆ τῆς *Ἀντιγόνης* καὶ τοῦ *Οιδίποδος ἐπὶ Κολωνῶ*.

Εἰς τὰ ἴδια τεύχη τῶν ἄνω ξένων περιοδικῶν δημοσιεύουν οἱ ἴδιοι ξένοι εὐμενεῖς κρίσεις διὰ τὸν «Γυιὸν τοῦ Ἡσίου» τοῦ κ. Σπ. Μελά, ἐξαίροντες τὸ ἰσχυρὸν τάλαντον τοῦ νέου συγγραφέως καὶ διὰ τὰ διηγήματα τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ «Σὰν Ζωὴ καὶ σὰν Παραμῦθ». Τὰ τελευταῖα ὁ κ. Λεμπέγκ χαρακτηρίζει ὡς ἄβυσσος ὑδατογραφίας, ὅπου ἡ δεξιότης τοῦ τεχνίτου κρύπτει τὸν κόπον τῆς ἐκτελέσεως.

Τὸ περιοδικὸν Nuova Rassegna γράφει ὡς ἑξῆς περὶ τοῦ δημοσιευθέντος εἰς τὰ «Παναθηναία» ἄρθρου τοῦ κ. Χ. Χρηστοβασίλη *Ἡ Ἡπειρος*. «Ὁ Χ. Χρηστοβασίλης ἀφίνει πρὸς στιγμὴν τὴν εὐχαρίαν καὶ εὐκαίτητον δημοτικὴν γλῶσσαν τῶν ζωντανῶν καὶ ἀφελῶν «Δηγημάτων» του καὶ εἰς γλῶσσαν σοβαρῶς κλασσικὴν ὁμιλεῖ ἐν τινὶ ἄρθρῳ, πλήρει ἀποδείξεων καὶ σοφῶν παραπομπῶν, περὶ τῆς Ἡπείρου του. Τὸ ἄρθρον θέλει ν' ἀποδείξῃ πῶς ἡ Ἡπειρος εἶναι ἐθνικῶς χώρα κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὴ καὶ νὰ ἐξεγείρῃ τὰς ἐνεργείας τῶν Ἑλλήνων ὅπως μὴ ἀπολεσθῶσιν οἱ γενναῖοι ἠπειρωτικοὶ πληθυσμοὶ διὰ τῶν προσπαθειῶν ἄλλων ἐπιδρομικῶν φυλῶν».

ΤΗΝ Πέμπτην 14 Φεβρουαρίου, εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Πανεπιστημίου «Ἰπποκράτης», ἔκαμε τὸ ἐναρκτήριον μάθημα ὁ ὑφηγητὴς τῆς Νευρολογίας κ. Μιλτιάδης Οἰκονομάκης, ὁμιλῶν περὶ «τῶν προόδων τῆς συγχρόνου νευρολογίας καὶ ψυχιατρικῆς».

Τὸ θέμα του πολὺ ἐνδιαφέρον, ἐπραγματεύθη ὁ κ. Οἰκονομάκης μὲ πολλὴν ἱκανότητα, ἀνοικαλύπτων αὐτὸν μελετητὴν καὶ γνώστην τῆς ἐπιστήμης.

Διεξήλθον κατὰ σειρὰν τὰς κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδίως δεκαετίαν γενομένας προόδους εἰς τὴν ἀνατομίαν, φυσιολογίαν, παθολογικὴν ἀνατομίαν, διαγνωστικὴν καὶ θεραπευτικὴν τοῦ κλάδου τούτου τῆς ἱατρικῆς. Αἱ πρόοδοι αὗται ὀφείλονται κυρίως εἰς τὴν μεγάλην ἀνάπτυξιν

τῆς ἱστολογικῆς καὶ μικροσκοπικῆς τέχνης τοῦ νευρικοῦ συστήματος, εἰς τὴν ἀπόκτησιν πληρεστέρων ἐξεταστικῶν καὶ διαγνωστικῶν μέσων καὶ εἰς τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῶν διαφόρων τρόπων τῆς φυσιοθεραπείας (ἤλεκτροθεραπείας, ὑδροθεραπείας, μηχανοθεραπείας κλ.).

Ἡ ψυχιατρικὴ ἐπίσης ἀπέβαλε τὸν τυραννικὸν ζυγὸν τοῦ δογματισμοῦ καὶ «ταχθεῖσα, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἠξίωσε νὰ ἐγκολπωθῇ τὴν κλινικὴν παρατήρησιν, τὸ μικροσκοπίον καὶ τὸ πείραμα, τὰ μέσα δηλ. ἐκεῖνα τῆς ἐρεῦνης, διὰ τῶν ὁποίων προήχθησαν καὶ οἱ λοιποὶ κλάδοι τῆς ἱατρικῆς, καὶ κατενόησεν, ὅτι τὰ προβλήματα αὐτῆς, καθὼς καὶ τῆς λοιπῆς ἱατρικῆς, δύνανται μόνον παρὰ τὴν κλινικὴν τοῦ ἀρχώστου νὰ λυθῶσι».

Ἰδιαίτερος ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκροατηρίου εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς διαφωτίσεως τοῦ πολλοῦ κόσμου περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ περὶ τῶν φύσιν καὶ θεραπείαν τῶν ψυχικῶν νόσων κρατούντων, διότι περὶ τὰ κεφάλαιον τοῦτο ἀκριβῶς συσσωρεύονται αἱ πλείστοι δεισιδαιμονίαι καὶ κοινωνικαὶ προλήψεις. Ἡ τοιαύτη δὲ διαφώτισις καὶ ἐκλαίκευσις τῆς ἐπιστήμης, οὐ μόνον χάριν τοῦ γοήτρου αὐτῆς ἐπιβάλλεται, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἐπείγουσαν κοινωνικὴν ἀνάγκην πρὸς τὸ συμφέρον τῶν πασχόντων, οἵτινες εἶνε ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς οἰκτρὰς καὶ ἀνεπανορθώτους πολλὰς συνέπειας τῶν ἐπικρατουσῶν προλήψεων. «Ὁ πᾶσων τὰς φρένας, εἶπεν, θεωρεῖται κοινὸς ὡς ἔχων ἀνάγκην τῶν εὐχῶν μᾶλλον τῆς ἐκκλησίας, αἵτινες διὰ τοῦ ἱερέως ἀπονεμόμεναι, συντελοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἐπίτασιν τοῦ τυχόν ὑφισταμένου θρησκευτικοῦ παραληρήματος, τότε δὲ μόνον παραδίδεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἱατροῦ, ὅταν μετὰ μακρὰν τῆς νόσου διάρκειαν καταστῇ ἀφόρητος εἰς τὴν οἰκογένειαν—ἀλλὰ καὶ ἀνιάτος πλέον. Πάσχων δὲ μελαγχολίαν, περιάγεται χάριν ἀναψυχῆς ἀνὰ τὰ θορυβώδη κέντρα τῶν διασκέδασεων ὑπὸ μωρῶν καὶ ἀπαιδευτῶν συγγενῶν, οἵτινες ἀδυνατοῦντες νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἐνεργητικὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀπομονώσεως καὶ ἐν τῇ κλινῇ ἀναπαύσεως, προτιμοῦν νὰ ὑποβάλλωσι τὸν πᾶσχοντα οἰκτεῖον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν θεραπευτικὴν, μέχρις ὅτου ἡ μοιραία εἰς αὐτοκτονίαν ἀπόληξις καταδείξῃ αὐτοῖς, λίαν ἀργὰ δυστυχῶς, τὴν ὀλεθρίαν αὐτῶν πλάνην».

Ο φίλος συνεργάτης κ. Π. Κ. Βίζουκίδης γράφει εἰς τὴν *Πρόσδο* τῆς Κωνσταντινῆς τῆς 8 Φεβρουαρίου περὶ τῆς ἑδρας τοῦ Ἀττικοῦ Δικαίου ἢ ὁποια ἰδρύθη εἰς τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον. Τὴν ἰδρύσιν τῆς ἑδρας ὁ κ. Βίζουκίδης χαιρετίζει μὲ ἐνθουσιασμόν. «Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερον ἐποψὶς τοῦ ζητήματος, γράφει, λίαν θλιβερά, ἢ ἐποψὶς τῆς ἐπιτολαιότητος καὶ τῆς ἀκρίβειας, ἣτις διακρίνει ἀποφάσεις τινάς. Πῶς ἄλλως τε νὰ χαρακτηρίσῃ τις τὴν ἀπὸ τινος καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν ὅπως δημιουργῶνται ἀκαδημαϊκαὶ ἔδραι διὰ τὴν διδασκαλίαν μαθημάτων ὅπως ἐπιβοηθητικῶν, ἵνα μὴ εἴπω κοσμητικῶν, ἐνθ' πλεῖστα εἰδικὰ μαθήματα τῆς πρώτης ἀνάγκης οὐδεμιᾶς ἀξιούνται προσοχῆς; Ἰδρύνεται ἑξαφνα ἔδρα τῆς στατιστικῆς ἐνθ' οὐσιωδέστατα φιλοσοφικὰ μαθήματα παραμελοῦνται ἐνόχως προετοιμάζεται ἔδρα τῆς ἱατρικῆς ἀρχαιολογίας, ἐνθ' σημαντικώτατοι κλάδοι τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης χωλαίνονται ἢ ἐντελῶς παρορῶνται καὶ ἡδη δημιουργεῖται ἔδρα τοῦ ἀττικοῦ δικαίου, καθ' ἣν ἐποχὴν *δίκαια*, τὰ νῦν ἰσχύοντα, καθὼς τὸ βυζαντινικόν, τὸ ἐκκλησιαστικόν καὶ ἄλλα, εἶναι αὐτόχρομα terra incognita εἰς τε τοὺς διδάσκοντας καὶ τοὺς διδασκόμενους, τοὺς μέλλοντας ν' ἀπονεύωσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ τὴν δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων νόμων. Φρονέζομεν περὶ τῆς χρυσῆς διακοσμῆσεως τῆς στέγης τοῦ οἰκοδομήματος πρὶν ἢ στερεώσωμεν ἀσφαλῶς αὐτὸ τὸ οἰκοδόμημα».

ΕΙΣ τὰ *Νέα Γεωπονικά* τοῦ Ἰανουαρίου ὁ κ. Σπυρ. Χασιώτης γράφει διὰ τὸ κτενάγκαθον, συνιστῶν αὐτὸ ὡς πολῦτιμον φυτὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι φυτὸν ζωῆς διετούς. Εἰς ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κεφαλίδων τοῦ φυτοῦ αὐτοῦ σχηματίζεται ἐν εἶδος χτένι, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ ὑφαντουργοὶ τοποθετοῦντες αὐτὸ εἰς κελύδρους διὰ νὰ χτενίσουν τὰ διάφορα ὑφάσματα. Ἦθέλησαν νὰ ἀντικαταστήσουν τὰ κτενάγκαθα διὰ μεταλλικῶν καὶ ἀπέτυχον διότι λείπει ἀπ' αὐτὰ ἡ ἐλαστικότης. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δοκιμαζόμενα θὰ εὐδοκίμησιν ἀφεύκτως. Οἱ σπόροι ἐπίσης τοῦ κτεναγκάθου χρησιμοποιοῦνται ὡς τροφή διὰ τὰς ὀρνίθας. Ἐνα στρέμμα ἐν ἐπιτυχίᾳ παράγει 100—150 χιλιογράμματα κεφαλίδων, ἀποδίδει δηλ. 80—120 φρ. πρὸς ὄσον, καὶ 30—40 ὀκάδες σπόρου ἀξίας δρ. 6—8.

Ο κ. Μαυροίκιος Μυρὲ γράφει εἰς τὴν «Revue» διὰ τὴν τελευταίαν τραγωδίαν τοῦ Δ' Ἀννούτσιο *Ἡ Ναῦς*. Καὶ λέγει: «Ἡ *Ναῦς* εἶνε ἕνας θρύλος ποιητικῆς, ἕνα ποῦμα ἐπικὸν μὲ διάλογον, ἀλλὰ ἀληθινὸν δράμα δὲν εἶνε. Ὑπὸ μερικὰς ἐπόψεις τὸ θέατρον τοῦ Δ' Ἀννούτσιο ἐνθυμίζει τὸ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ. Ἀλλ' ὁ Οὐγκώ ὅσον καὶ ἂν ἐφάνη ἐπαναστατικὸς εἰς τὴν ἐποχὴν του εἰς τὸ θέατρον, ἐν τούτοις δὲν κατέλιπε τοὺς κανόνας τῆς δραματικῆς τέχνης ὅσον ὁ Δ' Ἀννούτσιο. «Οἱ Βουργάβοι» ὅμως ὅπου ἡ ποιητικὴ φαντασία τοῦ Οὐγκώ παρεστράφη, δὲν στέκονται πλέον εἰς τὴν σκηνήν. Δὲν ἀμφισβητῶ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς *Ναῦς*. Μοῦ φαίνεται μάλιστα πολὺ ποιητικὴ μὲ τὴν ποιητικὴν γλῶσσαν τοῦ Δ' Ἀννούτσιο, μὲ τὴν τραγικὴν σκηνὴν ποὺ ζωογονεῖ τὸ ἔργον, μὲ τὸν πατριωτικὸν ἐνθουσιασμόν, ἀλλ' ὑπὸ ἐποψὶν τεχνικὴν *Ἡ Ναῦς* δὲν ἀποτελεῖ πρόβον εἰς τὸ θέατρον τοῦ Δ' Ἀννούτσιο. Τὴν ἀδυναμίαν εἰς τὰς εἰκόνας ποὺ ἀλληλοδιαδέχονται μὲ ἀστρατιαίαν ταχύτητα: φῶνοι, χοροὶ, πομπαὶ θρησκευτικαὶ καὶ πολιτικά, μονομαχία ἀδελφοκτόνος, μαρτύρια πάντος εἶδους, ἐκρήξεις λαϊκοῦ ἐνθουσιασμοῦ, λαϊκοῦ μίσους, λαϊκοῦ πένθους. Ὁ Δ' Ἀννούτσιο εἶναι βεβαίως ποιητὴς, ἐπικός καὶ λυρικός. Καὶ ἕνας τέτοιος ποιητὴς ἡμπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸ δράμα ἀλλὰ μὲ πολλὴν προσπάθειαν. Καὶ ἀρχίζω νὰ σκεπτόμαι, ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ μεγάλου Ἰταλοῦ ποιητοῦ θὰ εἶχε πολὺ μεγαλειότεραν ἐπιτυχίαν ἄλλου παρὰ εἰς τὸ θέατρον.

ΕΙΣ τὴν «Φιλολογικὴν Ἠχώ» τοῦ Βερολίνου ὁ Κούρτ Μάρτενς ἀφιερῶναι ὁλόκληρον μελέτην διὰ τὸν ποιητὴν καὶ δραματικὸν συγγραφέα Φράνς Βέντεκιντ τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ἐπροκάλεσαν τόσας ἐπιθέσεις ἐναντίον του εἰς ὁλόκληρον τὴν Γερμανίαν ἐκ μέρους τῶν διαφόρων κριτικῶν.

Καὶ πράγματι οἱ κριτικοὶ ἦσαν ἀηχεῖς διὰ τὸν Βέντεκιντ. Δὲν ἀφῆκαν ἔργον του χωρὶς νὰ τὸ κτυπήσουν ὅχι διότι ἐστέρειτο δυνάμειος ἀλλὰ διότι τὸ εὖρεσκον γραμμένον μὲ τὴν τεχνολογίαν τῶν ποιητῶν τῆς παρακμῆς ἀπ' ἐνός καὶ ἐξάλλου τὰ ἐχαρακτηρίζαν ὡς ἄσπερνα καὶ διαβολικά.

Ὅσοιδήποτε κατὰ τὸν Μάρτενς τὰ ἔργα τοῦ Βέντεκιντ μολονότι δὲν εἶναι βεβαίως διὰ νεανίδας καὶ κυρίας, δὲν ἦσαν ἀξία καὶ τῆς περιφρονήσεως καὶ παραγνωρίσεως ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκδοταὶ τῶν συγχρόνων ἐγκυκλοπαιδικῶν λεξικῶν νὰ παραλείψουν ἐκδοσὶας τὸ ὄνομα του.

ΕΞΕΛΘΗ ἕνα βιβλίον τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει ὅλας τὰς ἀνεκδότους σημειώσεις καὶ χειρόγραφα τοῦ Γιάκομο Λεοπάρδι, ποὺ εὐρίσκοντο εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Νεαπόλεως. Μὲ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν δὲν μείνει τώρα τίποτε ἀγνωστον ἐκ τῆς παραγωγῆς τοῦ μεγάλου ποιητοῦ.

Εἶνε γνωστὸν διὰ τὸν Λεοπάρδι ὅτι μία ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας θλίψεις του ἦτο ἡ πλήρης ἐγκατάλειψις

του από τους οικείους του και ιδίως από την μητέρα του. Η γυναίκα αυτή ή τόσον ψυχρά, ποτισμένη από τον καθολικισμό, δεν ησθάνετο πράγματι καμμία άγαντην εις τα παιδιά της.

Είς ένα του γράμμα χρονολογούμενον από το 1830 ο Λεοπάρδι γράφει εις την μητέρα του — ή οποία δεν ήθελε να πιστεύσει εις την ασθένειαν του υιού της. «Εύχομαι φλογερώς να πεθάνω διά να πεισθής επί τέλους ότι είμαι πραγματικώς άσθενής».

Ο Γερμανός συνθέτης Φέλιξ Βαϊγκάρντερ εις μίαν του μελέτην δημοσιευθεσαν εσχάτως περί της «Συγχρόνου Μουσικής» λέγει ότι είνε καιρός πλέον να επανέλθωμεν εις τον ισχυρόν και υγιή τόνον όσον άφορα την συμφωνικήν μουσικήν. Εις την μελέτην του αυτήν δεν όμιλει σαφώς περί του Στράους του συνθέτου της «Σαλώμης» άλλ' εκ των γραφομένων του αισθάνεται κανείς ότι αυτόν έχει ύπ' όψει του όταν όμιλει περί μερικών «μουσικών όργίων».

Είνε, λέγει, μέγιστον σφάλμα το να θέλη ένας συνθέτης να υποβάλη εις τους νόμους των ήχων πράγματα τα όποια είνε εκτός της σφαίρας της μουσικής, διότι είνε αδύνατον ή ζωγραφική να γίνη μουσική. Η γέννησις του κακού είνε ο Βάγνερ. Άλλ' εκείνοι που εξήλθον παντός όριου είνε οί μμηταί του.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Νέος πολύτιμος λίθος προστίθεται εις τους έως τώρα γνωστούς, ή ούρανόπετρα. Άνεκαλύφθη εις την Καλλιφορνίαν και έχει το χρώμα του ούρανού. Οί πρώτες ούρανόπετρες επωλήθησαν πολν άκριβά. Το ιδιαίτερον προσόν των είναι ότι ούρανόπετρα έχει συγχρόνως διαφόρους ζωηράς αποχρώσεις.

Ο Πανιώνιος Γυμναστικός Σύλλογος Σμύρνης προκηρύττει διά μέν την 23 Απριλίου 1908 Σχολικούς αγώνας όπου συμμετέχουν τά σχολεία της Σμύρνης, των περιχώρων και των λοιπών πόλεων του εσωτερικού, διά δε την 18, 22 και 25 Μαΐου Παριώτους αγώνας εις τους όποιους γίνονται δεκτοί μόνον φίλαθλοι, επισημοί αντιπροσωπεύοντες τά σωματεία εις τά όποια άνήκουν. Αί έγγραφαι λίγουν την Κυριακήν 4 Μαΐου 7 μ. μ. Η κρίσις των αγωνισμάτων γίνεται συμφώνως με τους νεωτέρους κανονισμούς της εν Αθήναις Ολυμπιακής Επιτροπής και του συνδέσμου των αθλητικών και γυμν. Σωματείων.

Η Νέα Ζωή της Αλεξανδρείας δημοσιεύει εν συνεχεία μυθιστόρημα του συνεργάτου μας κ. Α. Παπαδιαμάντη, *Τα Ρόδι* Άκρομάλια.

Ο πρίγκιψ Γεώργιος και ή πριγκίπισσα Μαρία ίδρυσαν έπαθλον αθλητικών αγώνων μεταξύ των διαφόρων Σχολών του Έθνικου Πανεπιστημίου.

Άπαντων ο Σάβας εις την ώραίαν απόφασιν της Βουλής, διά της οποίας έλυτρώθη ή βιβλιοθήκη του από τά χέρια των τοκογλύφων, προτείνει να κεφαλοποιηθούν αί γενόμεναι εισφοραί των ιδιωτών και εκ του τόκου αυτών να όρισθ ή ιστορική και γεωγραφικήν βραβείον εις άμοιβήν όρισμένων προτοτύπων μονογραφιών διά την κατάστασιν του Γένους κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους. Το σχηματισθέν ποσόν δεν άρκει βέβαια διά τοιοῦτον σκοπόν άλλ' ύπάρχει έλπίς να αύξηση με νέας προσφοράς.

Περιμένεται την σαρακοστήν εις τας Αθήνας ο γάλλος τραγωδός Μουνέ Συλλύ, γνωστός εις τους αθηναίους από την θριαμβευτικήν παράστασιν του Οιδίποδος εις το Δημοτικόν Θέατρον.

Εις το Γαλλικόν περιοδικόν «Roman et Vie» δημο-

σιούνται μεταφράσεις μερικών σκίτων του κ. Παύλου Νιρβάνα από την παλαιάν σειράν την φέρουσιν τον τίτλον «Με το Κόδακ».

Μετά την «Μαρίαν Πενταγίωτισσαν», που θα παρασταθ ή έρχόμενον καλοκαίρι, ο συνεργάτης μας κ. Παύλος Νιρβάνας, έτοιμάζει νέον δραματικόν έργον. Το νέον έργον του κ. Νιρβάνα φέρει τον τίτλον «Το Χελιδόν».

Η Πατρίς είχε άρχισή να δημοσιεύη την *Κερένια Κούζλα* μυθιστόρημα του κ. Κ. Χρηστομάνου, του συγγραφέως του *Βιβλίου της Αυτοκρατορίας* *Ελισάβετ*. Και έξαφνα εύρέθη εις την άνάγκην να διακόψη την δημοσίευσιν πριν τελειώση το μυθιστόρημα.

Το Βασιλικόν Θέατρον προαναγγέλλει την *Θεοδώραν* του συνεργάτου μας κ. Γ. Β. Τσοκοπούλου.

Έχουν και τά ζώα την ιστορίαν των χάρις εις τους μεγάλους άνδρας που τάγάτησαν. Ο σκύλος του Νεύτωνος, ο Διαμάντης, είναι γνωστός, χάρις εις την στοργήν του μεγάλου μαθηματικού. Ο Διαμάντης είχε την μανίαν να σχίζει τά χαρτιά του Νεύτωνος και πάντα έπροτιμούσε όσα χαρτιά είχαν αριθμούς. Ο Νεύτων δεν έπαυε διά τοῦτο να τον αγαπά και του συγχωρούσε την ιδιοτροπίαν αυτήν.

Ο Μαζαρίνος είχε δύο ζώα αγαπημένα του: έναν σπίνον που πήγαινε και κούρνιαζε επάνω στο χέρι του και μία μαϊμού που εύρισκε την ήσυχία της επάνω στον όμον του καρδινάλιου-ύπουργού.

Ο Δουμάς πατήρ, πλέον ιδιότροπος, είχε ένα όρνιο και κάποτε το έπαιρνε μαζί του δεμένο με μία μικρή αλυσίδα. Και γιά να το κάμη να σπαίνη, του έδινε κρέας όμω που είχε πάντοτε στην τσέπη του.

Έξεδόθη εις την Βιβλιοθήκην Σαρπαντιέ εις το Παρίσι μεταφρασμένη γαλλικά Η Πάπισσα Ιωάννα του Ροϊδή. Η έλληνική έκδοσις είναι πρό πολλού εξηνητημένη.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τη πρωτοβουλία των «Παναθηναίων»
— άδεία του Υπουργείου —

Εκ προηγουμένων εισφορών Δρ. 2.266.40
Χρήστος Μπαχώμης 2.—
Δρ. 2.268.40

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αδα Α. Κρήτην.—Μην παρεξηγήσετε την σιωπήν μας. Ήξερετε σε πόσα γράμματα έχομε ν' άπαντήσωμε. Γιά περισσότερη εύκολία σās γράφομε εδώ. Λοιπόν, μην υποβιβάζετε τον έαυτόν σας ή μάλλον μην πειράζεσθε. Γιά τον έναν είναι ζήτημα στιγμής, γιά τον άλλον ζήτημα χρόνου. Άν ήσθε πολν νέα, γιατί να βιάζεσθε να δημοσιεύσετε; Θά τά βλέπετε έπειτα από καιρόν με κάποια μελαγχολία. Με το να είναι ο τεχνίτης αυστηρός στον έαυτόν του, πάντα κερδισμένος θά μείνη.

Αδα Α. Σμύρνην.—Γραμμένα με κάποιο αίσθημα και με κάποιο γούστο, αλλά λείπει ή μορφή ή καλλιτεχνική. Όταν έλθη και αυτή, τότε μη διστάσετε. Θά είναι καλά.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Γλώσσα και Ζωή, Έλισαίου Γιαννίδη. (Έκδοσις του άδερφάτου της έθνικής γλώσσας). Αθήνα δρ. 2.

Οί Αλυσίδες, Δημ. Π. Ταγκόπουλου, δρῆμα. Αθήνα γραφεία του «Νουμά» δρ. 3.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1908

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		31 Ιανουαρίου 1908	31 Δεκεμβρίου 1908
Ταμείον	εις μεταλλικόν	Δρ. 3,004,239	79 3,252,186
	• τραπεζικά γραμμάτια Ιονικής Τραπεζής.	371,310	— 348,100
	• κερματικά γραμμάτια δίδραχμα και μονόδραχμα	1,859,883	— 1,882,388
Έξωτερικοί λογαριασμοί	• Αντίτιμον μεταλλικού Τραπεζής εις το έξωτερικόν	40,614,582	10 33,925,819
	• Προϊόν έκδοθέντος Έθνικου δανείου εις χρυσόν	6,651,991	60 6,970,315
	• Έλληνικών Σιδηροδρόμων 4 ο/ο του 1902	63,778,575	42 63,778,575
Δάνειον προς την Έλλ. Κυβέρνησιν	• έπ' άναγκ. κυκλ. τραπ. γραμματίων	10,500,000	— 10,500,000
	• διδράχμων και μονοδράχμων	—	—
	• Εις χρυσόν Δρ. 24,709,175.—	—	—
Όμολογία Έθνικων δανείων	• τραπ. γραμ.	27,990,200.—	—
	• Έθνικόν «Γεωργικόν Θεσσαλικόν» δάνειον	52,699,375	— 52,699,375
	• Έντοκα γραμμάτια Έλληνικού Δημοσίου εις τραπ. γραμμάτια	1,515,257	98 1,419,970
Προεξοφλήσεις	• Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων	2,858,773	33 2,858,773
	• Δάνεια και άνοικτοι λ/σμοί έπ' ένεχυρφ χρηματογράφων	25,097,821	79 23,753,771
	• Δάνεια έπ' ένεχυρφ έμπορευμάτων	2,689,878	78 2,778,557
Δάνεια και άνοικτοι λογαριασμοί	• έπ' ένεχυρφ έμπορευμάτων	15,327,306	70 16,470,486
	• Δάνεια και άνοικτοι λογαριασμοί επί υποθήκη	9,449,363	08 10,049,323
	• Δάνεια εις δήμους, λιμένας και λοιπά νομικά πρόσωπα	68,913,765	67 68,680,254
Χρηγήσεις εις γεωργοκτηματίας	• Χρηγήσεις εις γεωργοκτηματίας	45,776,014	57 46,795,574
	• Καθυστερήσεις χρηγήσεων εις γεωργοκτηματίας	13,685,418	10 13,369,072
	• Μετοχαι εις έγγχωριους εταιρείας	4,689,791	80 4,647,171
Συμμετοχή εις Τράπεζαν Κρήτης	• Συμμετοχή εις Τράπεζαν Κρήτης	4,606,782	— 4,506,782
	• Όμολογία λυχ. δαν. Έθν. Τραπ. της Ελλάδος 2 1/2 % (εις τραπ. γραμμ.)	1,250,000	— 1,250,000
	• Τοκομερίδια εν γένει	847,490	— 1,109,500
Καταστήματα Τραπεζής και κτήματα	• Καταστήματα Τραπεζής και κτήματα εξ άναγκαστικών εκποιήσεων	108,224	62 972,563
	• Απαιτήσεις επισφαλείς	8,823,935	11 8,702,549
	• Έξοδα εγκαταστάσεως (ιδίως δαπάνη κατασκευής τραπ. γραμματίων)	2,704,334	71 2,701,182
Διάφοροι λογαριασμοί	• Έξοδα εγκαταστάσεως (ιδίως δαπάνη κατασκευής τραπ. γραμματίων)	1,466,597	17 1,462,151
	• Διάφοροι λογαριασμοί	1,800,944	48 3,256,384
	• Λογαριασμοί τρίτων εν τφ έξωτερικφ	6,086,062	24 5,112,566
Λογαριασμός έξαγοράς συμμετοχής	• Λογαριασμός έξαγοράς συμμετοχής Κυβερν. εις κέρδη εκ τραπ. γραμματίων	1,293,240	— 1,290,240
	• Έξαγορά προνομίου Προνομ. Τραπεζής Ήπειροθεσσαλίας	800,000	— 800,000
	• Προμήθεια τροπής λαχειοφόρου δανείου εις τραπεζικά γραμμάτια	200,000	— 200,000
Διάφορα	• Διάφορα	556,485	33 458,917
	• Διάφορα	—	—
	• Διάφορα	—	—
Δρ.		400,024,444	37 395,912,553
ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ			
Μετοχικόν κεφάλαιον	• Μετοχικόν κεφάλαιον	Δρ. 20,000,000	— 20,000,000
	• Αποθεματικά κεφάλαια	13,500,000	— 13,500,000
	• Τραπεζικά γραμμάτια εν κυκλοφορία:	—	—
Τραπεζικά γραμμάτια εν κυκλοφορία:	• Ι. διά λογαριασμών της Κυβερνήσεως	Δρ. 63,778,575.42	—
	• ΙΙ. Τραπεζής	60,980,966.24	—
	• Κερματικά γραμμάτια δίδραχμα και μονόδραχμα	124,759,541	66 126,994,915
Καταθέσεις άνεν τόκου εις μεταλλικόν	• Καταθέσεις άνεν τόκου εις μεταλλικόν	10,500,000	— 10,500,000
	• Καταθέσεις άνεν τόκου	7,694,411	48 4,548,997
	• Επιταγαι πληρωτέαι	12,620,100	61 13,879,793
Μερίσματα πληρωτέα	• Μερίσματα πληρωτέα	1,470,316	58 1,321,841
	• Διεθνής Οικ. Επιτροπή (λ/σμός καταθέσεων εκ Εις χρυσόν Δρ. 1,346,590.94	774,430	— 2,215,055
	• Δημ. υπεγ. προσόδων • τραπ. γραμ. 11,507,745.09	—	—
Υψηρεσία Έθνικων δανείων εις χρυσόν	• Υψηρεσία Έθνικων δανείων εις χρυσόν	12,854,330	03 7,134,937
	• Υψηρεσία Έθνικων δανείων εις τραπεζικά γραμμάτια	10,331	35 193,116
	• Καταθέσεις Δημοσίου εις χρυσόν	728,687	37 2,345,210
Καταθέσεις Δημοσίου επί τόκω εις τραπεζικά γραμμάτια	• Καταθέσεις Δημοσίου επί τόκω εις τραπεζικά γραμμάτια	507,126	91 693,156
	• Έντοκος κατάθ. Δημ. εις χρυσόν διά την έκτασιν του Σιδ. Πειραιώς-Λεμεσίου-Συνόρων	9,228	30 520,228
	• Καταθέσεις έντοκοι	6,651,991	60 6,970,315
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζής 3 % εις χρυσόν	• Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζής 3 % εις χρυσόν	31,696	71 41,322
	• 2 1/2 % εις τραπ. γραμμάτια	109,147,283	11 107,505,087
	• 2 1/2 % εις τραπ. γραμμάτια	42,449,880	— 42,449,880
Υψηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζής 3 % εις χρυσόν	• Υψηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζής 3 % εις χρυσόν	20,476,000	— 20,476,000
	• 2 1/2 % εις τραπ. γραμμάτια	2,217,432	— 2,618,688
	• Καταθέσεις ταμειυτηρίου	439,000	— 742,775
Διάφορα	• Καταθέσεις ταμειυτηρίου	10,281,382	09 9,800,991
	• Διάφορα	2,841,268	57 1,391,329
	• Διάφορα	—	—
Δρ.		400,024,444	37 395,912,553

Έν Αθήναις, τη 9 Φεβρουαρίου 1908.

Ο Διευθυντής του Λογιστηρίου
Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Λονδίνῳ (22 Fenchurch street), Ἀλεξανδρεία, Καῖρῳ, Χαρτοῦμ (Σουδάν), Κωνσταντινουπόλει (Γαλατᾶ καὶ Σταμπούλ), Σμύρῃ, Θεσσαλονίκη, Καβάλλα, Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Χανίοις, Ἡρακλείῳ, Ρεθύμνῃ (Κρήτης).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31^{ΗΣ} ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1908

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ταμείον καὶ Ἐθνικὴ Τράπεζα	Δρ.	8,360,599.66
Διαθέσιμα παρὰ ταῖς ἐν Εὐρώπῃ Τρ. εἰς χρ.		2,390,027.29
Χρυσὸς καὶ Συνάλλαγμα εἰς χρυσόν.		2,996,745.28
Προεξοφλήσεις Κεντρικοῦ καὶ Ὑποκαταστημάτων		13,317,965.31
Λ/ομοὶ τρέχοντες εἰς χρυσόν καὶ δραχμὰς		
ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων		62,117,094.29
ἐπὶ ἐμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων		20,534,721.30
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων		10,499,429.97
Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων		2,776,571.83
Προσωρινοὶ τρέχοντες λ/ομοὶ εἰς χρυσόν καὶ δραχμὰς		13,212,812.97
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια εἰς χρυσόν καὶ δραχμὰς		13,402,473.14
Ὁμολογίαι Ἐθνικῶν Δανείων καὶ Δάνεια εἰς Δήμους, λιμένας καὶ λοιπὰ Νομικὰ πρόσωπα		6,210,018.95
Καταστήματα καὶ κτήματα		2,376,705.90
Ἐξόδα ἐγκαταστάσεως Κεντρικοῦ καὶ Ὑποκαταστημάτων		710,482.51
Ὑποκαταστήματα καὶ διάφορα		2,544,600.51
	Δρ.	161,450,248.91

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Ἑταιρικόν	Δρ.	40,000,000.—
Ἀποθεματικόν τακτικόν		8,915,000.—
ἐκτακτικόν		500,000.—
Ὁμολογίαι φρ. χρ. 2 1/2 ἑκατ. ἐξοφλητέαι τῇ 1 ^ῃ Ἰουλίου 1924		2,750,000.—
Καταθέσεις εἰς χρυσόν καὶ δραχμὰς	Δρ.	75,857,941.67
Ταμειυτήριον		4,920,057.01
Ταμείον συντάξεων ὑπαλλήλων		80,777,998.68
Ἐξωτερικοὶ λ/ομοὶ εἰς χρυσόν		381,406.05
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι		24,647,536.52
Γραμμάτια εἰσπραχθέντα εἰς χρυσόν καὶ δραχμὰς		1,077,459.73
Μερίσματα πληρωτέα		342,715.93
		2,058,132.—
	Δρ.	161,450,248.91

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς
Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ Προεξοφλήσεις, Εἰσπράξεις γραμματίων, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, Ἀνοίγει τρεχουμένους λ/ομοὺς ἡγγυημένους καὶ ἐν γένει ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τραπεδικαιωμάτων, Ἐνοικιάζει χρηματοκιβώτια εἰς ἰδιώτας, Δέχεται καταθέσεις χρημάτων εἰς χρυσόν καὶ τραπεζογραμμάτια πληρῶνους τόκον:

3	%	εἰς πρώτην ζήτησιν
3 1/2	%	διὰ καταθέσεις ἕξ μηνῶν
4	%	» » » ἐνὸς ἔτους
5	%	» » » δύο ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα

Διὰ τὰς εἰς τὸ Ταμειυτήριόν της, λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην, καταθέσεις ὡς καὶ διὰ τὰς χάριν ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, πληρῶνει τόκον 4 1/2%.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

Ἀθῆναι. — Ὀδὸς Ἑρμοῦ
Πλούτος γραφικῆς ὕλης. — Ἐν-
τυπα καὶ ἐπισκεπτήρια καλλι-
τεχνικά. — Ἐργοστάσιον φακέλ-
λων τέλειον. — Χάρτης τυπογρα-
φικὸς λευκὸς καὶ ἐξωφύλλων
παντὸς εἴδους καὶ ποιότητος.
Ἐσθνή, ταχύτης, ἀκρίβεια.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΟ ΦΑΛΗΡΟΝ

ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΝΤΣΙΔΕΛΟΥ
Παράρτημα ἐν Ἀθήναις
Ὀδὸς Χαλκοκονδύλη 34^α.

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ
ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ
πρὸς 80 λεπτὰ ἢ ὀκτὼ
ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ
ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΤΕΪΑ ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ BLUE CROSS TEA

Εἶναι τὰ ἀριστα τῶν Τεϊῶν, συσκευάζονται εἰς πακέτα καὶ κυτία ἐν Λονδίνῳ, ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπίβλεψιν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Ζητεῖται ἐπὶ ἐκάστου πακέτου ἢ κυτίου τὸν ΚΥΑΝΟΥΝ ΣΤΑΥΡΟΝ.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ εἰς τὰς πρώτας τάξεις Ἐδωδιο-
πωλεία Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Βό-
λου, Πατρῶν, Σύρου, Ἀργοστολίου, Λαμίας καὶ Κρήτης.

Ἀντιπρόσωπος διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΚΟΛΛΑΣ. — Ἐν Πειραιεῖ (Στοὰ Ριζάρη).

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 1908

ΔΡΑΧΜΑΙ 900.000 ΚΕΡΑ

ΕΤΟΣ 1908

4 ΔΡΑΧΜΑΙ ΕΚΑΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΙΣΧΥΟΝ ΔΙΑ ΤΑΣ 4 ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ
1 ΔΡΑΧΜΗ ΕΚΑΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΙΣΧΥΟΝ ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΕΚ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΚΛΗΡΩΣΕΩΝ

4 Μεγάλα κέρδη	ἕξ	100,000	ἕκ	400,000	Δραχμῶν
4 Κέρδη	ἕξ	25,000	ἕξ	100,000	Δραχμῶν
4 Κέρδη	ἕκ	10,000	ἕκ	40,000	Δραχμῶν
12 Κέρδη	ἕκ	5,000	ἕξ	60,000	Δραχμῶν
20 Κέρδη	ἕκ	1,000	ἕξ	20,000	Δραχμῶν
1644 Κέρδη	ἕξ	100	ἕξ	164,400	Δραχμῶν
2312 Κέρδη	ἕκ	50	ἕξ	115,600	Δραχμῶν
4000 ἐν ὅλῳ Κέρδη ἀξίας				900,000	Δραχμῶν

Μέχρι τῆς πρώτης κληρώσεως (27/10 Ἀπριλίου 1908) θὰ ἐκδοθῶσι μόνον 300.000 τετρα-
δράχμων γραμματίων, ὑπ' ἀριθ. 1—300,000. Μόνον οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι θὰ τεθῶσιν ἐντὸς
τῆς κληρωτίδος, κατὰ τὴν κλήρωσιν ταύτην. Κατόπιν, θὰ ἐκδοθῶσι μονόδραχμα γραμμάτια,
ἰσχύοντα διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων κληρώσεων, ὑπ' ἀριθ. 300,000 ἄχρις 1,000,000 θὰ
προσθεθῶσι δὲ ἐντὸς τῆς κληρωτίδος καὶ οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοί.

Γραμμάτια πωλοῦνται: Εἰς τὰ δημόσια ταμεία καὶ λοιπὰς δημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς Τραπεζὰς,
εἰς τοὺς σταθμίους καὶ στασιάρχους τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλίων καὶ τὰ
πρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων πρὸς ΔΡΑΧΜΑΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ ἑκάστον, ἰσχύον διὰ τὰς τέσσαρας
κληρώσεις καὶ πρὸς ΔΡΑΧΜΗΝ ΜΙΑΝ ἑκάστον γραμματίων, ἰσχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελε-
ταίων κληρώσεων.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ
Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων, Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, εἰς Ἀθήνας.

Ἡ πώλησις τῶν γραμματίων ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς 1/14 Ἰανουαρίου 1908.

Ὁ Διευθύνων Τμηματάρχης Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

ΣΥΣΤΑΘΕΙΣΑ ΤΩ 1839

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ £ 315.510

ΕΔΡΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Κερκύρα, Κεφαλληνία, Ζακύνθῳ, Πάτραις, Πειραιεῖ, Τριπόλει.

Καταθέσεις. Ἡ Ἴονικὴ Τράπεζα Limited ἀπὸ τῆς 1^{ης} Ἰουνίου 1907 καὶ μέχρι δευτέρας εἰδοποιήσεως, δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια ἐπὶ τόκῳ ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους:

2 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ μέχρι 100,000 Δρ.— 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ πέραν τῶν 100,000 Δρ.— 3 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 3 μῆνας. 3 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν.— 4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 2 ἔτη μέχρι 4 ἐτῶν.— 4 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ ἐπέκεινα τῶν 4 ἐτῶν.

Ἡ Τράπεζα δέχεται ἐπίσης καταθέσεις εἰς chèques ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ἐπὶ τόκῳ, ὡς ἐξῆς: 3 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν.— 3 1/4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 6 μῆνας.— 3 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 1 ἔτος.— 4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 2 ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

Αἱ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καταθέσεις ἀποδίδονται εἰς ὃ εἶδος ἐγένετο ἢ κατάθεσις, παντὸς δικαιώματος χαρτοσήμου ἐπιβαρύνοντος τὸν καταθέτην.

LA REVUE

ANCIENNE REVUE DES REVUES

Sommaire du 1 Mars.— Jean Finot, La journée portugaise.— Gaston Riou, L'église catholique et les modernistes.— Père Pétroff, Qu'est-ce que l'Église et le Clergé orthodoxes!— Dr J. Héricourt, La femme de l'intestin.— Henri d'Alméras, Entre éditeurs et auteurs.— Maurice de Waleffe, Mr Octave Mirbeau et les Belges.— Alfred Duquel, Le guépier marocain.— Emile Faguet, Sénancour.— Mr Daubresse, La musique et les animaux.— Fernand Gregh, Chez les poètes. Camille Mauclair, La vie musicale.— Collaborateurs, Le mouvement intellectuel en France etc. etc.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κολνίας

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Κοιμώσεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Modes

Ἑρμεῖον, ὅλοι οἱ τελευταῖοι νεωτερισμοί: Φορέματα καὶ Ἐπαναφόρια, Πύλοι, Στήθόδεσμοι, Ἀσπρόροχα.— Ράπτρια καὶ Μοδίσιαι Παιρναὶ Mmes Lucie, Helène, Alice, Renée.

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάκης, ὁδὸς Φιλελλήνων 4.

Βιβλιοδετεῖα

Σ. Ἀμπαζόπουλος, ὁδὸς Κολοκοτρώνη 7.

Φαρμακεία

Π. Βασιλείου, ὁδὸς Σταδίου καὶ Αἰόλου.

Καφεζυθοποιεῖα

Πανελλήνιον, ὁδὸς Πανεπιστημίου καὶ Προαστείου.

Ἐδωδιμποπωλεῖα

Γ. Ι. Γουλιέλμος & Σα ὁδὸς Σταδίου 9.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἑντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας ἀποδοτέας εἰς ὁρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκείας. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις, εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὅψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐπιταγῇ τοῦ ὁμολογιούχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει

τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τράπεζας, ἐν Κερκύρᾳ δὲ Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ διὰ τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Ἴονικῆς Τράπεζας.

Τόκοι τῶν καταθέσεων

1 1/2	τοῖς	0/0	κατ'	ἔτος	διὰ	κατάθ.	6
2	»	0/0	»	»	»	»	1
2 1/2	»	0/0	»	»	»	»	2
3	»	0/0	»	»	»	»	4
4	»	0/0	»	»	»	»	5

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐντολὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαί ἢ ἀνώνυμοι.